

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi munkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 708.

Segítség a fővárosnak.

Budapest, október 28.

Az állam elhatározta, hogy hóna alá nyúl az anyagi terhek közt vergődő fővárosnak és szárazra emeli. A képviselőház pénzügyi bizottsága éppen ma tárgyalta az erre vonatkozó törvényjavaslatot.

A segélyakció éppen jókor jön, nélküle a főváros aligha bírná sokáig a küzdelmet az árral. Jön a modern élet számtalan követelménye, jön egy világ város tömérdek igénye, mind-mind aranyéhes mohósággal. Kövezet kell, aszfalt kell, világítás kell, városrendezés, építkezés, iskola, kórház egész vagyonokba kerül, a bürokrácia és az adminisztráció úgy nyeli a pénzt, mint egy feneketlen emésztő gödör. Hogyan bírja mindezt a sok költséget ez a fényes koldus város, ahol száz család közül kilenczven havi negyven forintnál kisebb jövedelemből él, ahol minden tizedik asszony a testét, minden tizedik férfi a becsületét árulja egy darab kenyérért, ahol hideg téli időben ezren és ezren a csatorna meleg iszapjában keresnek éjjeli menedéket. Ebben a szomorú csillogó városban mindenkit, aki él, megnyuznak a háziurak, az élelmiszer-uzsorások, az adószedők, a szövetkezetek, a vendéglősök és más egyéb urak, akik viszont szintén nem bol-

dogok, mert hasonlóképen megnyuzatnak, részint egymás keze, részint a nagytőkések és vállalkozók keze által. Ebben a városban az nem gazdag, aki annak látszik: a ház nem a háziuré, a vendéglő nem a vendéglősé, hanem a hitelszövetkezeté, amelyik bekasszálja a kamatokat. De a kamatokat is továbbadja a hitelszövetkezet a nagy banknak, a nagy bank a bécsi, párisi, berlini pénzintézeteknek. Fáradó emberek homloka aranyat verejtékezik, az aranyverejtékek azonban olyan gyűjtőcsatornába futnak össze, amelyeknek a szája külföldre nyílik. Kiből, miből préseljük ki azt az aranyzuhatagot, mely ennek a potemkin-metropolisnak a ragyogó fényezéséhez szükséges. A kulturának, a világvárosi flancznak a látszata is kincsekbe kerül, ezt pedig könnyű megérteni, hogy nem bírja tovább ez a szegény kiszipolyozott, kifacsart publikum.

A segélyakció tehát fölülte szükséges s a főváros erre nem is egészen érdemtelen. Nemcsak azért, mert ebben az országban Budapest ugyszólván az egyetlen ipari és kulturális gócpont, a magyarság, a magyar alkotókedv és magyar cselekvő szándék reprezentálója. Szokás, hogy vidéken kifogásolják azt, hogy Budapest elszívja ez egész ország véréit, mert ide összpontosítja, a kőfalak közzé gyűjti minden anyagi és intellektuális tőkét. Agrár emberek, akik

börkabátban járnak a napsugaras mező s aczélos buzaszemek árából fizetik az adót, már is azt mondják, hogy az állam — a provincia rovására — tulságosan pártfogolja a fővárost s nem akarják megérteni, hogy mi okból kellene nekik a maguk adófilléreivel is áldozni azért, hogy Budapesten hidakat építsenek és járdákat kövezzenek. Ezeknek az agrároknak azonban nincsen igazuk, Budapest nagysága és fejlődése bonyodalmas és zezugos utakon bár összefügg a legutolsó havasi mőcz érdekeivel is. Igaz, hogy az jár a hidon s a jól kövezett járdán, aki véletlenül Budapesten lakik, de a budapesti lakó viszont ötszörös, tízszeres áron fizeti meg mindazokat a javakat, amiket vidéken potom pénzért kap meg az ember. A budapesti lakóra szinte elviselhetetlen terheket ró rá az a pusztaság, hogy a fővárosban él, méltánytalanság volna ennek a tetejében még annak a luxusnak is minden terhét az ő nyakukba sózni, hogy kulturállam nem lehet meg az erőket centralizáló főváros nélkül.

Helyesen tette hát a képviselőház pénzügyi bizottsága, hogy barátsággal és jóakarattal tárgyalta a segélyakciót magába foglaló törvényjavaslatot. Az állami támogatást azonban jó lesz bizonyos kautélákhoz kötni. Ellenőrzésekhez és revideálásokhoz, mert tudvalevő, hogy Budapest nemcsak azért szegény, mert a népe

Tóth József.

Írta: Váradi Antal.

(Utánnovomás illus.)

A nagyok, a legnagyobbak sorából való. Ideális művész, aki a színpad szeretetében él s azzal hal meg. Korán, nagyon korán. Emésztő kőr kergette kora halálba, művészete delelőjén s tanári működésének legelején. Mondhatatlan nagy veszteség volt a magyar színészetre.

1823 július 5-én született Szentesen. Negyvenhét évet élt, akkor halt meg, mikor én másodízben Pestre jöttem, de már nem láthattam többé. 1870 márczius elsején halt meg, olyan rést ütve a magyar művészek sorában, amely mind a mai napig pótolhatatlan.

A nagy klasszikusok jellembrázolója volt. Iskolát teremtett magának s azt következetesen végig élte. Örök kár, hogy az országos színésziskola drámai tanszékére meghivatván, betegsége, — a már akkor kifejtett halálhozó kór, — megakadályozta a tanszék lefoglalásában. Paulay Ede helyettesítette haláláig, akkor őt nevezték ki tanárrá s igazi letéteményese volt a Tóth József elveinek, melyeket mindvégig hirdetett.

1843-ban lett színész, mikor iskoláit Szentesen elvégezte. A vidék szomorú iskolájában növekedett s ezer nyomoruságon át meg tudta őrizni a színpad iránt való forró szeretete himporát, ideális rajongását olyan pályán, melyet ő csak a tövises oldaláról ismert. A virágok között, nagyon későn nyíltak a tövises között és ő nagyon rövid ideig szívhatta azok illatát...

A művészetéről beszélni, — valóságos legenda. Különbö is, elhalt színész alakjait meg-eleveníteni csak hasonló nagy színésznek adott meg. Az én tollam gyarló mása lesz annak, amit ő teremtett. Általános jellemző vonásokra kell tehát szorítkoznom, hogy a műismerő leg-alább sejttesse, ki volt ő? Egykoru mesterek hűsége leírásából, a magam jegyzeteiből alkotom össze ezt a vázlatot s meglátják, az lesz belőle, hogy inkább az embert íestem, mint a művészt. De az sem lesz baj, mert benne az ember a művészszel válhatatlanul összeforrt.

Szerepeinek tanulásában különös rendet követett. Megismerte nemcsak a darabot, amelyben játszott, elolvasta sokszor, le is írta gyakran, de valóságos studium tárgyává tette a kort, amelyben a darab lélezkedik. Mikor 1850-ben a Nemzeti Színházhoz szerződötték, az ő szerep-köre, mondhatom: ismeretlen volt. Egressy Gábor ugyancsak nagy jellemzőszínész, más téren munkált. Szellemi testvérek voltak mindazonáltal s kiegészítették egymást. Amaz a nagy drámai hősök, a Coriolánok, Bánkok és Grittiék mestere, — emez a mélyreható jellemfestések csudálatos művésze, a shakespearei és moliéri mélyseges jellemalakok utánozhatatlan megalakítója.

Férfias, szép alak, nagyon kifejező arc, rendkívül beszédes szemek s orgánuma bár nem menydörgő, de minden modulációra képes. Olyan készen lépett a színpadra, hogy akár magát a darabot eljátszhatta volna, nemcsak a maga szerepét. Az egész darabnak lelke volt, tudott, a mások elnyomása nélkül, központja lenni a drámai műnek s nem játszott le senkit, hanem játszotta a darabot.

Ezek általánosságban azok a jegyzések, melyek felőle fönnmaradtak. Minden alkotása megőrkítésre méltó s az ő nevével nem ment el az idők hajója nyomtalanul. Hagyomány az ő neve, iskola a művészete.

Amellett kedves, jó barát, páratlan kolléga, akit úgy szerettek, hogy készek voltak érte mindent megtenni, — már mint a pályatársai, mert a direktziók annál gyalázatosabban viselkedtek vele szemben. De nem akarom a kép hátrét sőtétíteni. Most a művész áll előttem, aki sokkal nagyobb ember volt, hogysen a nyomoruságot le nem győzte volna. Pedig szenvedett eleget.

A polgári elemmel mindig a legmelegebben barátkozott s a „Nagy keztyű“-ben, vidám társaskörben, arany kedélyével megvidámitotta a társaságot, mely nemcsak a művészért rajongott, hanem az embert is végtelenül szerette. Itt történt, hogy a forradalom előtti években a krajczár első ujveretű megjelenésekor azon tűnődtek, hogy nincsen-e a köriratnak valami különösebb jelentősége?

Egy német polgár azt mondta Tóth Józsefnek:

— Én kitaláltam, hogy mit jelentenek azok a betűk a „Kreuzer“ fölírásán!

— És vajjon mit?

— Kossuth Ruft Euch Ungarn Zu Eurem Rechte! . . .

(Kossuth jogotok védelmére szólit benneteket, magyarok.)

Ez a magyarázat aztán bejárta az egész országot.

Legfényesebb szerepei voltak: Moór Ferencz, XI. Lajos, III. Richard, Shylock, Jago,

koldus, hanem azért is, mert a földke-rekén nincsen több ilyen drága adminis-tráció. Egy második állami támoga-tással érne föl, hogyha ki lehetne vinni, hogy a főváros minden krajczárért egy krajczárt érőt kapjon s hogy minden krajczár olyan helyre jusson, ahol csak-ugyan szükség van rá.

Budapest, október 28.

A költségvetés tárgyalása. A képviselőház pénzügyi bizottsága ma megkezdte a jövő évi költségvetés tárgyalását. A politikai világban azt remélték, hogy a delegációk ülészsaka alatt a költségvetés keresz-tülmegy a bizottsági tárgyalások retortáján s így az idén lehetséges lesz indemnitás nélkül elintézni a budgetet. Justh Gyula, a képviselőház elnöke, ép-pen ezért a múlt héten pénteken, amikor Budapestre érkezett, fölkererte Széll Kálmánt, a pénzügyi bizott-ság elnökét, hogy hívja össze a bizottságot. Erre tartotta ma a pénzügyi bizottság első ülését, amelyen a költségvetés kisebb tárczáit Buzáth Ferencz előadó ismertette. A bizottság vita nélkül fogadta el az előterjesztéseket, éppen úgy a király személye körülüli miniszter és a horvát miniszter költségvetését is. Holnap délelőtt tíz órákor a belügyi tárczára kerül a sor, november 3-án a közoktatásiügyi, november 4-én pedig a kereskedelemügyi költségvetést tár-gyalja a bizottság.

A belügyminiszter és a városok küldöttsége. Egy hírlapi közlemény szerint gróf Andrássy Gyula belügyminiszter nem fogadta a vidéki polgármeste-reket, akik tegnapi gyűlésük alkalmából nála tisz-telegni akartak. A „Budapesti Tudósító” illetékes helyen arról értesül, hogy ez a közlemény ebben a formában téves. Mert gróf Andrássy Gyula azt a választ adta, mikor tegnap telefonon kérdést intéz-ték hozzá ez ügyben, hogy legnagyobb sajnálatára holnap nem fogadhatja a küldöttséget. Ezen a napon ugyanis délután miniszteri tanácskozás volt s így a belügyminiszter ezt megelőzőleg halaszthatatlan a természetü ügyekkel volt elfoglalva, úgy, hogy a fogadás a délelőtti folyamán teljesen lehetetlen volt.

Küldöttség Kossuth Ferencznél. Glatz Antal főispán vezetésével Biharmegye küldöttsége tisztel-gett ma délelőtt Kossuth Ferencz kereskedelem-ügyi miniszternél, a kereskedelemügyi minisztérium-ban. A küldöttség a biharpüspöki—ösi helyiérdekű

vasut, valamint a debreczen—nagyvárad helyiér-dekű vasuti vonalnak építése érdekében járt a mi-nisztériumban. A kereskedelmi miniszter válaszában elismerte annak szükségességét, hogy a biharpüspöki—ösi vasuti vonalnak kiépítését az állam vegye ke-zébe és megígérte, hogy ennek megoldásánál Nagy-várad város érdekeire a kormány figyelemmel lesz. A debreczen—nagyvárad vonalra vonatkozólag a tárgyalások előrehaladott stádiumban vannak és ő a maga részéről rajta lesz, hogy ez a körülmény a vasut építését ne késleltesse, mert a vasuti vonal kiépítésének szükséges voltáról a maga részéről tel-jesen meg van győződve.

Akik határt nem ösmernek.

Budapest, október 28.

A repülőgép határainak kutatói csak a messze jövőbe helyezik azt a kort, amikor az országok határait beszívja a föld. A ma-gyarországi szociáldemokraták már ma, rögtön akarják valóra váltani ezt az álmot. Az ő számukra a Lajta folyó csak olyan foly-ó, mint más folyó; az ő szemük nem látja, hogy itt más színű oszlopok emelkednek az égnek. Szerintük nincsen választóvonal Ausztria és Magyarország között.

Mikor a szociáldemokraták Ausztriá-ban gyűléseztek, a magyarországi szociál-demokraták küldöttei ott megjelentek és együttes erővel szidták a magyar osztály-uralmat, mely elnyomja és kizsarloja a pro-letáriátust. Azóta az osztrák szocialisták minden lehető és lehetetlen alkalommal bele-avatkoznak abba a legsajátosabb magyar belső ügyünkbe, mely a választói jogról szóló törvényünk módosítására vonatkozik.

Az osztrák delegáció minapi ülésén egy szociáldemokrata delegátus felszólította a külügyminisztert, hasson oda az uralkodónál, hogy Andrássy választói reformterve-zete az előzetes szankciót meg ne nyerve. Aehrenthal a tőle éppenséggel meg nem szo-kott józansággal, azt válaszolta, hogy a vá-lasztói reform Magyarország belső ügye s így abba sem ő, sem más bele nem avatkoz-hatik. E kategórikus beszéd nem vágta ketté azt a törekvést, mely oda irányul, hogy Fe-

rencz Józsefre Ausztria felől kell nyomást gyakorolni. Ugy kell előtte a kérdést beállí-tani, hogy abban az esetben, ha a plurális választói jogot jóváhagyja, nemesak Ma-gyarország „borul lángba”, hanem az osz-trák kormány is el lehet készülvén a legbor-zasztóbb kellemetlenségekre. Valamilyen junktímot akarnak létesíteni Ausztria békéje és a magyar választói reform között. És hogy ennek a bolondgombának minél több valószínűséget adjanak, osztrák faktorok minduntalan beleavatkoznak a mi választói reformunkba.

A szocialistákat e munkájukban az osztrák klerikálisok támogatják igen haté-konyan. A Vaterland, a hirhedt Vaterland minden páratlan napon a mérgetől zölden állapítja meg, hogy a király azért sem fog Andrássy tervezetéhez hozzájárulni. De hát ez csak amolyan szentelt káromkodás, amely bizonyára még a Burgba sem hallat-szik el. Az osztrák szocialisták azonban de facto olyan allűröket vesznek fel, mintha odahaza lennének. Ebben a fesztelenségben odáig mennek, hogy például itt Budapesten részt fognak venni egy a plurális választói jog ellen tartandó népgyűlésen. Négy osz-trák szocialista képviselő, négy osztrák de-legátus szónokolni fog a magyar választói törvénytervezet ellen, bírálni fogja a ma-gyar törvénytervezetet, kritizálni fogják a magyar közállapotokat, alkalmasint lehorda-nak majd bennünket sárga földig, hogy va-dak vagyunk, barbár népség vagyunk, a nyereg alatt puhitjuk a hust és hogy Ázsiá-ban lenne a helyünk — mindez Magyar-ország fővárosában fog megtörténni.

Illő tisztelettel figyelmeztetni kell az osztrák elvtársakat, hogy a Budapesten él-vezett vendégszeretetet tulságos mértékben veszik igénybe. Hogy milyen mértékben, azt talán legjobban egy példával lehetne megérzékelteni. Képzeliük el, hogy a dele-gációk Bécsben ülészenek. Képzeliük el, hogy ez alatt az idő alatt ott népgyűlést hív-nának össze azért, hogy a Wahrmond-eselet

Aesopus, Biberach, Falstaff. Ezeket a klasszikus szerepeket a klasszicitás minden erejével fel-ruházta. A klasszikusok iránt való szeretet még szentesi tanító korában ébredt föl benne, mikor szorgalom-jutalmul az iskola igazgatója meg-ajándékozta Voltaire „T a n k r é d”-jének egy példányával. Ezt olvasgatta lelkesen, belemé-lyedve a francia mester munkájába, s ez költ-ötötte föl szeretetét Shakespeare, Molière, Schil-ler és Katona iránt.

1846-tól 1848-ig minden esztendőben szere-pelt egyszer a Nemzeti Színházban, melynek 1850-ben tagja lett s az maradt husz esztendőn át. Mikor az utolsó esztendőben betegeskedni kezdett, délvidékre utazott s onnét küldözgette irodalmi munkáit a „Fővárosi Lapok”-nak, mely-nek külső munkatársa volt, különösen velencei tárczái rendkívül érdekesek.

Mellbetegség vitte sirba. Ennek csirait már magában hordozta, mikor nagy alkotásaival megrendítette a közönséget. Mint ember sem kimélte magát, s lankadatlan szorgalma, a foly-tonos tanulás, a szerepekben való rendkívüli elmélyedés még növelte baját. De álljon itt egy nevezetes ténye, melyet mint hazafi vitt végbe, s melylyel az egész nemzet háláját érdemelte ki, mint magyar honpolgár.

A forradalom lezajlott. Az utolsó erőlködé-sek folytak, megmenteni, ami még megmenthető. Ekkor bizta rá Kossuth a nemzet kincsé-nek őrizését s elszállítását Aradra, ahol ő majd átveszi tőle. Ennek titokban, a leg-nagyobb óvatossággal, s mégis biztosan kell megtörténnie. Vállalkozott reá.

Kossuth Aradon volt s utolsó rendelkezéseit tette meg. Ekkor ért Aradra Tóth József, neje kíséretében, aki el nem hagyta bármily vesze-

delem között. A szekérsor ott állott a vár előtt, s Tóth jelentkezett a kormányzónál.

Nagy időbe került, míg bebocsátották.

— Kormányzó ur, bocsásson meg, hogy há-borgatom, de ezt a megbízatást csak személye-sen tehettem le a kormányzó ur kezébe!

— Mit hozott?

— A rám bizott államkincset. Harminczegy szekér áll lent, a vár előtt, rajta a hordók, melyeket éjjel-nappal őriztem a saját testemmel. Inkább meghaltam volna, s em hogy hiba essék bennök!

Kossuth hozzálépett, megölelte.

— Ime, van tehát becsület embe-rekben!...

És intézkedett a hordók átvétele felől.

Minden munkája ilyen egész volt, ilyen be-csületes. Azért ért el a színpadon is hallatlan sikereket. A Rákosi Jenő „Aesopus”-ában ját-szotta a rabszolgát s a közönség azt a jelenetet, mikor a dadogó rabszolga, Aesopus, csoda által visszanyeri tiszta beszélőképességét, lelkesedé-sében megismételtette!

Ez csak a Shakespeare „Romeo és Juliá”-jának erkély-jelenetével történt meg még egy-szer, mikor a Lendvay-pár játszotta a főszere-pet.

Utolsó éveiben, hanyatló ereje daczára, csak a színpadra vágyott. 1868-ban nevezték ki a színészeti tanoda tanárává, ahol azonban már nem munkálkodhatott. A betegség napról-napra jobban erőt vett rajta, s ő azt mondotta:

— Ez a szerep visz le engem a színpad-ról...

Egy héttig haldoklott s 1870 márczius else-jén halt meg éjjel után két órákor.

Az egész magyar színeszet gyászba borult.

A Luby-ház, melyben meghalt, bucsujáró helye lett az elköltözött barátainak s temetését már-czius harmadikára, egy csütörtöki napra tűzték ki. Eppen ekkor folytak a színészeti tanoda vizs-gálatai, melyekben akkor Gyulai Pál, Szigeti Jó-zsef, Paulay Ede, Böhm, operai rendező, Bocco-lini Herkules, Bakits Ferencz és Festetich Leó tanítottak. Eppen az elméleti vizsgálatokat tar-tották, melyek akkor még nyilvánosak voltak, s a mithológiából, dramaturgiából a közönség előtt felelgettek a növendékek. Nagy Imre, Hel-vey Laura, Rákosi Szidónia, Faludi akkor vol-tak az intézet növendékei. A vizsgálatokat dél-után tartották, s a vizsgálatot hamar megszakí-tották, mert úgy a tanárok, mint a növendékek a Tóth József temetésére siettek.

A Luby-ház környékéhez alig lehetett férni. Ezer meg ezer ember tolongott ott, hogy vég-tisztességet adjon az annyira szeretett művés-znek. Török Pál tartotta a bucsubeszédet a ko-porsó fölött, mely beszédbe nemesak az özvegy és árvák, de a pályatársak s a közönség hangos zokogása is vegyült. Az operai zenekar a „Dom Sebastian” gyászindulóját játszotta, mikor föl-tették a halottas kocsi-ra, de előbb még Feleky Miklós mondott megragadó gyászbeszédet...

„A jobbak legiavát viszik el tőlünk... Az ő üres helyét nem fogja betölteni soha, senki!”...

És ez a fájdalmas jóslat teljesült. Sohasem volt nagyobb jellemzője a Nemzeti Színház-nak, s azok a nagy szerepek utána mind, mind gazdátlanok maradtak.

A „Fővárosi Lapok”, melynek még külföldi tartózkodása alatt is buzgó és szorgalmas mun-katársa volt, azt írta róla: „A neve és emléke halhatatlan marad a színeszet történetében, s

Csütörtök, október 25.
tárgyalja
fogalljan
a gyűlés
Bakonyi
jos dele
mány el
filippikák
analógia
eset sze
lágot ér
hogy eg
ismereti
teljesen
nak és e
semmi k
Mit szól
osztrák
sőt az o
Csak eg
nossá: a
tapintatla
ítélése.
Anny
sem állha
tus pént
legsaját
zelní fog
tartásra,
mire.
Tárg
ket s se
vonni ne
zések na
őket félr
cziáldem
hogy itt
a határró
A magya
lerombol
akarja az
gyunk é
runk Aus
akarunk
építeni, m
hogy nem
szedelem
ez — ugy
lyet özve
az egész
gyászünne
Igazan
egész érte
Egész
s az ének
s elbocsát
szatérés a
Jellem
teménye, n
ban jelent
melyet eg
...
A
U
S
J
S
V
K
N
M
A ker
zerdahely
nak jellem
Nézz

tárgyalja s hogy mellette vagy ellene állást foglaljanak. Képzeliük el továbbá, hogy ezen a gyűlésen megjelennének Rakovszky István, Bakonyi Samu, Molnár János és Holló Lajos delegátus urak s ott az osztrák kormány ellen vagy mellett vágnának ki heves filippikákat. (Meg kell jegyezni, hogy az analogia nem tökéletes, mert a Wahrmund- eset szegről-végre az egész civilizált világot érdekli, lévén nem közömbös sehol, hogy egy bizonyos helyen milyen a lelkiismereti szabadság. De a választói törvény teljesen speciális ügye valamely országnak és ehhez másnak nincs s nem is lehet semmi köze.) Vajon, mi történnék akkor? Mit szólna ehhez az osztrák kormány, az osztrák rendőrség, az osztrák parlament, sőt az osztrák szociáldemokrata párt is? Csak egyfajta vélekedés válhatnék általánossá: a magyar urak alkotmányellenes és tapintatlan eljárásának legkeményebb elítélése.

Annyira világos ez, hogy szinte vita sem állhat róla. Mégis, négy osztrák delegátus pénteken Budapesten Magyarországnak legsajátosabb dolgával fog foglalkozni és tüzelni fogja a hallgatóságot ellentállásra, kintartásra, harczra és isten tudja, hogy még mire.

Tárgyilagosan soroltuk fel itt a tényeket s semmiféle következtetést belőle levonni nem akarunk, holott ezek a következtetések nagyon logikusak és nem igen lehet őket félretolni. Mindamellett annyit a szociáldemokraták emlékezetébe kell idézni, hogy itt egy huszmilliónyi nemzet áll, mely a határról másképpen gondolkodik, mint ők. A magyar nemzet nem hajlandó a határokat lerombolni; sőt ellenkezőleg, minél élesebbé akarja azokat köszörülni. Mi magyarok vagyunk és semmiféle közösséget nem akarunk Ausztriával. Ha úgy tetszik, kínai falat akarunk Ausztria és Magyarország közé építeni, mert inkább legyen ilyen fal, sem hogy nemzeti mivoltunkat minduntalan veszedelem ostromolja.

ez — ugyszólván — az egyedüli örökség, melyet özvegyére és gyermekeire hagy. Temetése az egész város s az összes magyar értelmiség gyászünnepé lesz."

Igaza volt Vadnaynak. Ott volt Budapest egész értelmisége.

Egész a Rókus-kórházig követte a zenekar s az énekeskar, ott még egyszer megállították, s elbocsátották örök útjára, melyről nincs visszavonulás a világot jelentő deszkákra.

Jellemző és szép a Bulyovszky Gyula költeménye, mely ugyancsak a „Pövärosi Lapok"-ban jelent meg, néhány nappal halála után, s melyet egészében, záradékul ide iktatok:

„Sötét, mint Moór Ferenc,
S irigylett fényedért.
A legnagyobb fősvény,
S tékozlón tép babért.
Utálatos Richárd,
Ki sziveket ragad,
Szinlő, hazug Falstaff,
S igaz minden szavad.
Jágó és Biberach, —
Aljas, rút képletek,
S művészeted nyomán
Rajtuk dicsfény lebeg.
Végtére, — nagy színész,
Kijátszod a halált,
Neved zeng, és te élsz
Midőn szavad elállt!

A kerepesi temetőben, a Jókai sírján túl, a Szerdahelyi sorában pihen az örök álmát és sírjának jellemző felirása ez:

„Nézzétek. — az álmod játszom!"

A választói jog reformja.

Budapest, október 28.

Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter holnap délután részt vesz a néppártnak azon az értekezletén, amelyben a választói jog reformjának kérdését veszi tárgyalás alá. A belügyminiszter az értekezleten részletesen ismertetni fogja tervezetét, amelyet a függetlenségi párt tagjai már ismernek Kossuth Ferencz ismertetése alapján. A nevezetes értekezlet délután három órakor kezdődik.

A „Magyarország" folyó hó 29-iki számának „Felvilágosítás a választási számítételek kérdésében" című közleménye megcáfolni igyekszik a Holló Lajos orsz. képviselő tervezetere vonatkozólag megjelent helyreigazítást.

A „Magyarország" közleménye a statisztikai számítások megbízhatatlanságának igazolásul felhossa, hogy „A statisztikusok első alkalommal kimutattak családi tüzhely alapján 1,968.469 választót, pár hét múlva némileg kiegészített szöveg mellett a statisztikusok által kimutatott szám 2,279.254 volt."

Ezzel szemben, mint a „Magyar Tudósító" illetékes helyről értesül, az igazság a következő:

Holló Lajos orsz. képviselő első tervezetében állandó lakásnak, vagyis családi tüzhelynek azt a lakást kívánta tekinteni, amely legalább egy szoba, konyha és kamrából áll és kihozott 2,738.303 választót. A statisztikai hivatalban részint az 1900. évi népszámlálás, részint a választási statisztika alapján eszközölt számítás azonban kimutatta, hogy az állandó lakásnak ilyen definíciója s a Holló képviselő által felállított egyéb feltételek mellett a választók száma csak 1,456.823-at tenne, ha pedig a lakás fogalmát nem szorítanók meg annyira s már az egy szobából s konyhából álló lakás kamara nélkül is elég volna, 1,968.469-et.

A részletes számítások közöltettek Holló Lajos orsz. képviselővel, ki meggyőződve számításainak elégtelenségéről, tervezetét akként módosította, hogy azoknak a számát, kik állandó lakással bíróknak tekintendők, még akkor is, még ha azzal nem bírnak, azoknak a számával is nagyobbítani kívánta, „akik valamely külön adótárgyat képező háznak, vagy földbirtoknak tulajdonosai." Minthogy pedig a legkisebb földdarab s a legsilányabb viskó is adótárgy, természetesen, hogy ez alapon a statisztikai hivatal számításának eredménye is szükségképpen eltért az előbbi eredménytől. Így jött ki a 2,279.254 választó.

Felületesek különben a cikkben foglalt egyéb statisztikai adatok is. Azt állítja a cikkíró, hogy a statisztikai hivatal második kimutatása az értelmiségi egyének számát csak 20.000-re teszi, „holott ezen összegbe nemcsak a 20—24. életkor közötti egyének vannak felvéve, de a 24 éven felül is mindazon intellektuális emberek, akik még önálló lakással nem bírnak". Csalódik a cikkíró. A 24 éven felüli értelmiségi foglalkozásuak teljes 100%-al vannak felvéve a kimutatásba 110.221 egyénnel. A kimutatás világosan mondja, hogy csak a 20—24 éves értelmiségi egyének száma tesz 20.000-et, míg a korábbi kimutatásban látható 40.000-ben azon 24 éven felüli értelmiségi egyének is belefoglaltak, kiknek önálló lakásuk nincs.

A Magyarország végül azt állítja, hogy a statisztikai hivatal kimutatása „meg nem állható csekély számarányban vette fel a napszamosok, munkások, stb. számarányát." A cikkíró nem vette észre, hogy azok a számarányok teljesen azonosok a Holló Lajos képviselő által felállított arányokkal, mindössze azzal a különbséggel, hogy a mezőgazdasági napszamosokat Holló Lajos képviselő 60, a statisztikai kimutatás 50%-ra vette fel, a bányászat, ipar és forgalom körében alkalmazott nem szakmunkásokat pedig 40 helyett 25%-al; de ez az egész különbség mindössze csak 43.195 egyént képvisel, ami oly csekély szám, hogy az eredményt lényegében egyáltalán nem módosítja.

Egyébként a cikkben aposztrófált bürokraták nem irányítják a választói jog reformját. Ez azoknak a vezető államférfiaknak dolga, kiknek kezébe hazánk sorsa le van téve ebben a nehéz időben. Azok a bürokraták egyszerűen csak a rájuk bízott munkát végzik, de azt a munkát mi-

nél jobban, minél hívebben és becsületesebben iparkodnak végezni, mert hiszen a szürke, száraz bürokraták is szeretik hazájukat, azok is érzik, tudják azt, hogy nemzetünk jövője, sőt egész léte függ a választási reform sikerétől.

Politikai hangulatok.

I. Csendes készülődés.

Az annexióról hallgatott a magyar delegáció. Annál többet beszél felőle az osztrák. A magyar delegáció hallgatásának indokolása tulajdonképpen benne foglaltatott az esemény kihirdetésében, mely konstataulta, hogy az anektálás dolgában úgy a magyar kormány, mint az osztrák kormány törvényjavaslatot fog előterjeszteni. És még inkább indokolta a hallgatást az a körülmény, hogy Bosznia és Hercegovina hovácsatolásának kérdését megoldatlannul hagyták. Akinek tetszik, elmélkedhetik felőle, hogy az ilyen methodust a politikában miképpen nevezik. Nevezhetik célszerűségi szempontnak, ha arra hivatkoznak, hogy a diplomácia forrongásának napjaiban az a helyes, hogy az érdekelt felek ne vitatkozzanak bevégzett tények felől, nehogy esetleg az ellenség kezébe fegyvert szolgáltatassanak. Mivel azt mondták volt, hogy az annexió befejezett tény és amugy bizalmasan amellet csináltak hangulatot, hogy ősi jogon a Magyarországhoz történő csatolás ugyancsak be van fejezve, aképpen, mint a nyelvtani meghatározás szól arról a mondatról, melynek állitánya „alattomban értetődik." Mi azonban mégis úgy gondoljuk, hogy felesleges a különböző meghatározások között válogatni, mert ha akármelyiket is bonczolnók, végeredményben csak oda jutnánk, hogy egy taktikai eredményt konstataáljunk, nevezetesen, hogy az elhallgattatás sikerült.

Kérdésnek marad azonban, hogy az osztrák delegáció részére miért nem tették kötelezővé ugyanezt az eljárást? Az osztrák delegációban részletesen foglalkoznak az ügy mindama részleteivel, amelyek előtt a jelzőtábla „tilos"-ra volt állítva a magyarokkal szemben. Ott hallani lehet a világraszóló tiltakozást az ellen, hogy Boszniát és Hercegovinát Magyarországhoz csatolják, látni lehet a szervezkedést, mely Magyarország történelmi jogainak megsemmisítésére irányul és kihasználja argumentumnak azt a körülményt, hogy az anektálásról az osztrák Reichsrathban is törvényjavaslatot kell előterjeszteni. Ott, az osztrák delegációban szószólóra talál a külön Horvát-Bosnyákország gondolata is, a területi kiasajátítás és eldarabolás, szent István koronájának megcsontítása. Az ellenséges indulatok egész áradatának szabad útja nyílik. Mi lehet az oka? A magyar kormány talán nem tudott megegyezni az egyöntetű eljárásra nézve az osztrák kormányval, avagy ők együtt megegyeztek, ellenben az osztrák kormány nem tudott oly befolyást gyakorolni az odavaló delegációra, mint a miénk a magyarokra. Körülbelül ez az utóbbi feltevés érvényes. A kormány hatalma és befolyása Ausztriában a parlamenti testületre és ennek bármely bizottságára nem oly erős, nem oly bizonyos, mondjuk nem annyira készpénz, mint a magyar kormányé a miénknek.

A magyar delegátusok pontosan elvégeztek mindent. Előbb végezték el, mint az osztrákok, ugyannyira, hogy ezzel egyuttal a védekezés fegyverét is kiadták a kezükből. Nem beszéltek. Nem állapították meg még a jogokat sem, hanem csak szavaztak, szavaztak a végkimerültségig. Egyenes következménye volt ez a „megdolgozásnak", melylyel a kormány a magyar dele-

gációt akarátának uralma alá fogta. És a magyar delegátusok most megütödvé tapasztalták, hogy mit mivelnek az osztrákok és „becsapotaknak” érzik magukat. A magyar delegátusokat azzal szerelték le, hogy majd csak a képviselőházi tárgyalások folyamán beszélhetnek majd akkor, amikor ezek a most „érinthetetlen” kérdések előterjesztések formájában oda kerülnek. És most úgy látják, hogy az osztrákok akként tűnnek fel a külföld előtt, mintha nekik több joguk lenne és mintha ilyen nevezetes ügynél csak az ő véleményük lenne döntő. A magyarok továbbá becsapottaknak érzik magukat azért is, mert hasonló indokolással elzárták előlük a vitaközös más területét is. A katonai kérdésekre érvényes maradt a korábbi megállapodás, a paktum, de még ezen kívül is a külföldre való tekintetekre figyelmeztették a delegátusokat, Szerbia nyugtalanságára, a nagyhatalmak magatartására és hasonlókra. Mindezeket az osztrákoknak nem kellett figyelembe venniük, ott a vita teljes szabadsággal folyhat.

— Most itt állunk megudvaribálózva — szólnak bosszankodva a magyar delegátusok, míg az osztrákok már a császár ebédjére öltözködnek.

Itt állanak valóban és trémázva firkézik az ország hangulatát. Velük szemben, a delegátusokkal szemben, érvényesült a kényelemszeretetre appelláló taktika és az az érzés, hogy nekik jól esik, ha a hatalom kívánságait teljesíthetik. S az ország hallgatott. Az országban bizonyos nézetek és vélemények kezdtek kialakulni képviselőiknek, törvényhozóiknak megbízhatósága felől, amikor felvetődött olykor a kérdés, hogy ezek kiket képviselnek: a választókat-e, avagy a kormány akarátát. S e nézetek és vélemények megerősödését nem akadályozta a delegáció mostani magatartása, sőt ellenkezőleg, hozzájárult, hogy meg ne változzanak.

És most következnek azok a jelek, amelyek a képviselőket gondolkodásba ejtik és letargiájukból felébresztik. A gazdasági munkaidő befejeztével a vidéki közönség most inkább ráér politikálni. Most minden képviselővel szemben könnyebben jut érvényesüléshez az a bizonyos ellenjelölt, aki mindenütt ott van, hogy a maga részére a talajt előkészítse.

Ennek a csendes előkészületnek a mozgalmi érződnek. Ez okozza, hogy a képviselők nyugtalankodnak és várják, erősen várják a parlament megnyitásának idejét s amíg a költségvetés bizottsági tárgyalásai folynak, mind többen és többen érkeznek Budapestre — informálódni.

És maholnap a pártklubokban megint a régi jelszó lesz érvényes:

— Ugyan ne politikálatok, menjetek a kártyaszobába.

Akik pedig sikerrel járnak a miniszteri előszobákban, azok talán e nyugtalanság közben is szót fogadnak.

II. Meglepetés.

Politikai társaságokban némely tendenciával „meglepetés” gyanánt fogadták azt a hírt, hogy a képviselőház pénzügyi bizottsága ma megkezdte a székesőváros fejlesztéséről és háztartásának rendezéséről szóló törvényjavaslat tárgyalását.

— Meglepetés! Mint hogyha nem is évek hosszú sora óta kellett volna ezt sürgetni. Mintha nem vált volna már rég égető kérdéssé, melynek késlekedése a katasztrófia szélére sodorta a fővárost és a lakosság megélhetését rettentően nehézzé tette. Amikor a főváros majdnem odajutott, hogy legtöbb intézménye kompromittáltatik. Hát hogyha ez meglepetés, akkor

legfőbb ideje volt e meglepetés elérékezésének.

Nincs is más óhajítás, mint az, hogy hasonló meglepetésekben minél gyorsabban és minél gyakrabban legyen részünk. De nehogy a meglepetés csak még szomorubb helyzetet okozzon a lakosság részére, hanem hogy a háztartás rendezésével egyuttal módot találjanak az oly visszaélések megszüntetésére, melyekért közvetve a közönség fizet rettentő uzsorakamatot és amelyek teljesen felforgatják a rendet és mindenkit bizalmatlanná tesznek.

Az osztrák delegáció.

— Külügyi vita a plénumban. —

Budapest, október 28.

Az osztrák delegáció ma plenáris ülésben folytatta a közös külügyminisztérium költségvetésének tárgyalását. Az ülésen megjelent báró Aehrenthal közös külügyminiszter, báró Schönaich közös pénzügyminiszter, továbbá gróf Montecuccoli tengerészeti főparancsnok.

Maedyski elnök fél 10 órakor megnyitotta az ülést, azután áttértek az interpellációkra.

Blankini delegátus két interpellációt terjesztett be a külügyminiszterhez. Ezután áttértek a külügyi költségvetés tárgyalására.

Dr. Seliger kijelenti, hogy a szociáldemokraták az annexió felett való lelkesedéshez nem csatlakozhatnak. A kapcsolásból Ausztria népeinek mi hasznuk sincsen. Ellenkezőleg. Már gróf Latour is rámutatott arra, hogy az osztrák és magyar külügyi politika erős belső katonai politikát követel, ami újabb költségekkel jár. Azon is panaszkodik, hogy Németországban rosszul bánnak az osztrák munkásokkal. Dzeduszycki polémizál és azt mondja, hogy azért, mert a tartománygyűléseken a nemzeti furor dühöng, nem kívánható, hogy az általános választójogot a Reichsrathra nézve megszüntessék. Az általános választójog kiküszöbölje a nemzetiségi viszálykodást.

Wolf: A parlamentben tehát nincsenek nemzetiségi viszálykodások?

Dr. Seliger: A nemzeti harcok és chauvinismus dühöngése között igen nagy a különbség.

Dr. Kramarz beszédének elején Redlich doktorral polemizál, aki Boszniával, mint állami kérdéssel foglalkozott. Érdekes dolgokat fejtett ki Redlich. Amit azonban mondott, meglepett, mert liberális ember mondotta. Azt találta ki, hogy az állami akarat Ausztriában a dinasztia politikájában nyer kifejezést.

Dr. Redlich: A külső politikában!

Kramarz: Én lojalis ember vagyok, mindazonáltal a történeteket úgy nézem, mint ahogyan megnézendők. A dinasztikus politika mindig a világot akarta meghódítani. Kifejti ezután, hogy ha a keleten politikát akarunk csinálni, akkor ez érdek nélkül való alapon történhetik csak. Politikai és vallási motívumokat nem szabad belekeverniük. Rendesen kell ott közigazgatnunk, az embereknek segítenünk kell abban az irányban, hogy kulturában és közgazdaságilag fejlődjenek. A szónok azokat a perspektivákat fejt fel, amelyeket az annexió nyit meg. A szláv kérdés foglalkozik ennek a keretében. A szláv kérdés óriási lépésekkel halad előre. Oroszországnak, amely a japán háborúban szenvedett veresége miatt diffenzívába került, óstálajára kell visszavonulnia és szlávra kell válnia. Oroszországnak a kultura és humanitás érdekében is szlávra kell lennie. Az a szlávság, amit mi hirdetünk, nem a hódítási vágyó szlávság, hanem a kölcsönös szeretet, tisztelet és szabadság szlávága: a békét hozó szlávság, szemközt a többi nemzettel. Ausztriának nincs oka tartania az orosz politikában való ettől az evolúciótól. Ha Bosznia Magyarországhoz kerülne, akkor aktuálisá válnék a délszláv kérdés. Ez nagy veszedelme volna Ausztriának, mert az összes szlávok rokonszenve nem a magyarok oldalán volna. Nem is érthetőnek, hogy népek, akik a török járomból megszabadulnak, magyar járom alá kerüljenek.

Beszédét így fejezte be: Aki Ausztriát akarja, annak a különféle népek békés együttélése problémájának megoldását kell akarnia. Más kívánsága nincs, mint az, hogy beszédét szíveleljék meg. (Helyeslés.)

Sustersic szerint a szlovének éppen úgy érzik a dolgok szomorú fejlődését Horvátországban, mint maguk a horvátok.

Gróf Thun bizalommal van a külügyi politika vezetéséhez és ilyen értelemben nyilatkozatot is tesz pártja nevében. Ebben a nyilatkozatban óvást is foglalt az ellen, hogy Bosznia és Hercegovina Magyarországhoz csatolassék.

Nemec delegátus azt állította, hogy ezt a rossz Balkán-politikát, melyről Kiofiac beszélt, az agráriu-

sok idézték elő. Beszédre további folyamán a konzulátusok működéséről szolt. A költségvetési elfogadja.

Lovag Kozlovski helyesli a külpolitika mostani irányát, mert szerinte a legnagyobb érdek, hogy a monarchia befolyását a Keleten megerősítsék.

Kiofiac delegátus tiltakozik a tegnapi rendreállítás ellen. A horvát közigazgatást kritizálta és ehhez joga van. Az elnök figyelmezteti, hogy a rendreállítás ellen nem lehet tiltakozni.

Bacquellem mári előadó visszapillant az elmúlt vitára, amely magas színvonalon mozgott. Azután rövid képét adja az elmúlt diplomáciai eseményeknek és futólag külön-külön érint minden kérdést. Beszél a revali találkozásról, amely talán indítója volt az ifjútörök mozgalomnak, azután foglalkozik az ifjútörök revolúcióval, amely a legvértelenebb és a legkedélyesebb revolúció volt. Ezt a revolúciót a delegációban többször katonai felkelésnek nevezték, holott ezt az intelligens elem mozgalmának kell nevezni. Természetes azonban, hogy a katonai elem is csatlakozott. Majd sorra veszi az egyes delegátusok beszédeit és reflektál megjegyzéseikre.

A részlettárgyalásnál az első tételnél, a központi közigazgatásnál Dobernig delegátus a külpolitika rövid vázolás után a belpolitikákra tért át, rámutat annak komolyságára.

A konzuli költségek tárgyalásánál Blankini delegátus előbb horvátul, majd németül beszél. Panaszkodik, hogy a horvát emigránsok közül senki sem kapott segítséget a konzulátusoknál. Ajánlja, hogy a horvát nyelv is uralkodó nyelv legyen a konzulátusoknál. Kifejti, hogy nem szabad a magyar nyelv mögé szorítani a horvátot. Reméli, hogy a külügyminiszter a konzulátusnál duló bajokon segíteni fog. Günther delegátus a konzuli hivatalnokok számának gyarapítását sürgeti, különösen Bangkokban és Siamban. Azon óhajának ad kifejezést, hogy Romániával és Bulgáriával való kereskedelmünk a közel jövőben megállapodásra juthatna.

Zavorka delegátus Szerbia és az osztrák agrárpolitikáról beszél.

A többi tételt megjegyzés nélkül elfogadták.

Ezután a delegáció a napirend következő pontjára, a bosnyák költségvetésre tért át.

Dr. Sustersic előadó örömet fejezi ki a fölött, hogy az anektált tartományok lakossága az annexiót legbékésebben fogadta, amiért a delegáció köszönettel tartozik neki. Ausztria most a bosznia-hercegovinai probléma megoldása előtt áll. Beszél a lakosság helyzetéről. A szimpátiát a lakoságnak úgy lehetne fentartani, hogy az anektált tartományokat a Horvátországot körülvevő országokkal a horvát korona alá kellene csatolni.

Korosec delegátus beszédét a szláv kérdéssel kezdi meg. Majd az anektált tartományokban a lakosság elszlávosodásáról és foglalkozásairól beszél. Majd a tanításra tér át, szorosabban a népközlési létesítéséről beszél. Végül kéri a külügyminisztert, hogy mindent tegyenek meg az anektált tartományok lakosságának érdekében.

Mettal delegátus beszél a tartományok kulturális viszonyairól, majd kijelenti, hogy a lakosság félrevezetésére ne engedjenek agitátorokat a tartományokba. Beesülletes és hasznos hajtó munkára kell szoktatni. Még beszél az itt teljesítendő missziókról is.

Ezután a tárgyalást félbeszakítják. A legközelebbi ülés csütörtökön délelőtt 9 órakor lesz.

Az ülés vége fél öt órakor.

Budapest, október 28.

A választói jog reformja. A Magántisztviselők Országos Szövetsége október 25-én tartott tanácsülésében kimondotta, hogy a magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak eddigi álláspontjaihoz híven állást foglal az olyan választójogi reform ellen, amely a pluralitáson és a nyílt szavazáson alapszik és amely a nőknek nem adja meg a szavazati jogot. A szövetség a legközelebbi hetekben e célból a magántisztviselőket és kereskedelmi alkalmazottakat nagygyűlésre fogja egybehívni.

Vidéki újságírók a miniszterelnöknel. A vidéki függetlenségi hírlapírók tegnapelőtt megalakult szövetségének kiküldötti tisztelegtek ma délelőtt küldöttségben a miniszterelnöki palotában Wekerle Sándor miniszterelnöknel és Ábrányi Kornél miniszteri tanácsosnál, a sajtóiroda főnökénél. A küldöttséget Halász Lajos képviselő, nagyváradi lapszerkesztő vezette a miniszterelnök elé, akit hosszabb beszédben üdvözölt. Wekerle Sándor miniszterelnök a következőképpen válaszolt: Nagyon örülök szövetségük megalakulásának, mert remélem, hogy az ilyen szövetség egyrészt csak emelheti a vidéki hírlapíródalomnak súlyát, tekintélyét, komolyságát, másrészt a nemzeti politikának is hasznos és értékes eszköze lehet. A közérdek azt kívánja, hogy a lapok a közönséget a valóságnak megfelelően informálják és legyenek meggyőződve, hogy ezt a törekvést a magam részéről támogatni fogom és szí-

Csütörtök, október 29. vesen k... kat az... sében... talán m... győzdv... dig egy... nezte a... ség Po... zetéséve... a sajtói... lemben

A l... előtt 10... gyalta... ról és... állami... A korn... Sándor... mivelés... vát mir... R a k o v... P a p p... A ja... tak, Hoit... Szeb... sziveske... vonva az... közze... Wek... a főváros... és kényte... mondja... kek tartó... A 3... randumo... mely a h... sulyozza... Budapest... változatl... Szeb... sürgeti a... mentessé...

Wek... ügyi neh... sát kéri... alagut pe... A 4... város ké... ra'ék, ha... Sándor n... ság ehhe... A 11... szeket, a... pulál... Nagy... államházt... rettenetes... ség jár... marad... Nagy... A javasla... Buzá... gének ism... Szeb... lipótváros... mivel eb... város ter... terjesztés... Nagy... lyet a ja... kórház k... Ság... kéri... Wek... reform el... ügyminis... olyan kij... reform b... törvény... egy orga... sem lehe... kívánjuk... riadni, m... érdekeit... statisztik... jövedelm... erősíté... elv vezet... város ált... kedvezm... lajdonát... vezménye... köz szem... A mi... elfogadta

vesen közlöm mindig az urakkal a kellő időben azokat az irányelveket, amelyek a kormányt működésében vezetik. Lehet, hogy egyik-másik kérdésben talán más lesz a felfogásunk, de arról meg vagyok győződve, hogy a nemzeti irány szolgálatában mindig egyek leszünk. A küldöttség lelkesen megéljenze a miniszterelnök választát. Ezután a küldöttség Pogány Mihály temesvári lapszerkesztő vezetésével Ábrányi Kornél miniszteri tanácsosnál, a sajtóiroda főnökénél tisztelgett, aki hasonló értelemben nyilatkozott a küldöttség előtt.

A főváros fejlesztése.

— A pénzügyi bizottság ülése. —

Budapest, október 28.

A képviselőház pénzügyi bizottsága ma délután 10 órakor Széll Kálmán elnöklésével tárgyalta a Budapest fő- és székváros fejlesztéséről és háztartásának rendezése végett teendő állami intézkedésekről szóló törvényjavaslatot. A kormány részéről jelen voltak Wekerle Sándor miniszterelnök, Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter, Josipovich Imre horvát miniszter, Popovics Sándor államtitkár, Rakovszky István számvevőszéki elnök, Papp Mihály miniszteri tanácsos.

A javaslatot, melyet általánosságban már elfogadtak, Hoitsy Pál ismertette részleteiben.

Szebeny Antal felkéri a miniszterelnököt, hogy sziveskedjék a főváros pénzalap-számadásait — belvonva az 1870. évi nyereménykölcsön elszámolását — közzétenni.

Wekerle Sándor miniszterelnök kijelenti, hogy a fővárosi pénzalapban rendelkezésre készpénz nincs és kénytelen két millióval dotálni ezt az alapot. Nem mondja, hogy az alap passzív, hisz nagyértékű telkek tartoznak a pénzalaphoz.

A 3. §-nál Hoitsy Pál ismertette a fővárosi memorandumot és állást foglal azon irányzattal szemben, mely a hidak folytonos szaporítását követeli. Hangsúlyozza, hogy Európa többi városához hasonlóan, Budapesten aránylag a legtöbb hid van. A javaslat változatlan fenntartását kéri.

Szebeny Antal szaporítani kívánja a hidakat, sürgeti a Boráros-téri hid létesítését s az alagut vámentességét.

Wekerle Sándor miniszterelnök utalva a pénzügyi nehézségekre, a szakasz változatlan fenntartását kéri. Maga is szeretné a hidakat szaporítani, az alagut pedig költséges reparációt igényel.

A 4.—8. §-t vita nélkül elfogadják. A 9. §-nál a főváros kéri, hogy ne csak az 1905. és 1906. évi határlék, hanem az 1904. évi is elengedjék. Wekerle Sándor miniszterelnök felvilágosítása után a bizottság ehhez hozzájárul.

A 11. §-nál Hoitsy Pál ismerteti azokat a részeket, amelyekre a javaslat adómentességet stipulál.

Nagy Emil a 11. §-t nem szavazza meg, mert az államháztartást nem kívánja megterhelni azzal a rettenetes privilégiummal, amelyvel az adómentesség jár. Ez a pénz a telekspekulánsok zsebében marad.

Nagy Ferencz nem osztja Nagy Emil nézetét. A javaslatot változatlanul elfogadja.

Buzáth Ferencz hazafias és nemzeti kötelességének ismeri a főváros fejlesztését áldozatok árán is.

Szebeny Antal elfogadja a javaslatot és kéri a lipótvárosi részek adómentességét is meghagyatni, mivel ebből is reméli a házbérek nivellálását a főváros területén. Kéri azonban az adómentesség kiterjesztését az Attila-köruttra és a Várra is.

Nagy Dezső megismétli azt az indítványát, amelyet a javaslat általános tárgyalásakor tett a Rókus-kórház kihelyezése tárgyában.

Sághy Gyula a szakasz változatlan elfogadását kéri.

Wekerle Sándor miniszterelnök: A választási reform előkészítése teljesen abszorbeálja most a belügyminisztert, azonban épp ezen bizottság előtt tett olyan kijelentést a belügyminiszter, hogy a választói reform beterjesztése után foglalkozni fog a fővárosi törvény revíziójával. Ami a jelen javaslatot illeti, ez egy organikus javaslat. Ennek egyetlen láncszemét sem lehet kiszakítani. Ha mi a fővárost fejleszteni kívánjuk, akkor nem szabad az áldozatoktól visszariadni, még kevésbé szabad a vidék és a főváros érdekeit egymással szembeállítani. Összeállított egy statisztikát, amely szerint Budapest az ország közjövödelmeinek mintegy ötöd részét fizeti. A főváros erősítése tehát nem megy a vidék rovására. Két elv vezette a javaslat megfogalmazásánál. Egyrészt a Belváros általános fejlesztése, másrészt azon vonalak kedvezményezése, ahol a főváros és a kincstár tulajdonát képező telkek vannak. Fejetegeti az adókedvezmények nagy hatását, jelentőségét és előnyét a köz szempontjából.

A miniszterelnök felvilágosításai után a bizottság elfogadta a szakaszt.

Sághy Gyula kimondaná a kedvezményezés záros határidejét 1914-től kezdődőleg.

Dr. Wekerle Sándor miniszterelnök: Az adókedvezmények 1914-ig való korlátozását nem fogadhatja el, hanem 1917-ig kívánja kiterjeszteni, mert az építkezés sok tényezőtől függ.

A bizottság a miniszterelnök indítványára azt is kimondja, hogy azokra már az adókedvezmény is terjed, akik a törvényjavaslatban felsorolt helyen a javaslat benyújtása napján, 1907. évi július hó 1-én már megkezdtek az építkezést. A bizottság arra való tekintettel, hogy a főváros a lakásüzemlék megszüntetésére lakóházakat kíván építeni, a főváros kérelmére elfogadta a következő 19-ik §-t. Mindazok a lakóházak, amelyeket a székesfőváros abból a célból épít, hogy azokat saját költségének megfelelő bér mellett bérbeadja, mindaddig mentesek az állami házadótól, amíg a bérösszegek az önköltség mértékét tényleg meg nem haladják.

A Balkán-kérdés.

— Bandaharcok előtt. —

Budapest, október 28.

A mai események közt jelentős helyet foglal el Fallières elnöknek királyunkhoz intézett levele, melyet Crozier bécsi francia nagykövet adott át az uralkodónak, s mely válasz királyunk azon levelére, melyben Bosznia és Hercegovina annektálását adta tudtára Franciaország elnökének. Fallières válaszában szíves szavakkal veszi tudomásul Ferencz József királynak bejelentését, s ezzel az elnök azonosította magát a francia diplomácia mérsékelt magatartásával.

Szerbia és a vele most már szövetségben levő Montenegró nyíltan hangoztatják, hogyha követeléseiket nem teljesítik, akkor bandaharcot indítanak Bosznia és Hercegovina ellen. Hadiügyi kormányunk számít már ezzel a lehetőséggel, mert portyázó csapatokat szervezett, melyek feladata lesz a szerb és montenegrói határt szemmel tartani s az esetleges bandabetöréseket megghusítani. Nem érdektelen az a hír sem, hogy Vilmos császár állítólagos bécsi látogatásának az a célja, hogy a monarchiát engedékenységre bírja Szerbia irányában. Az orosz kormány ugyanis mindenáron rekompenciát akar kicsikarni Szerbia és Montenegró részére. Külügyi miniszterünk azonban már hivatalosan is nyilatkozott, hogy a konferencián csak az esetben vesz részt, ha Bosznia annexióján kívül, Szerbia és Montenegró követeléseit is kirekesztik a konferencia programjából. Ha tehát Oroszország ragaszkodna álláspontjához, akkor a konferencia megtartása elé akadályok gördülnek. Az orosz kormánynak azonban érdeke a konferencia magatartása és így nem lehetetlen, hogy Izvolszki berlini tartózkodása alatt rá akarta bérni a német diplomáciát, hogy hasson Ausztria-Magyarországra merev álláspontjának megváltoztatására. Alig hihető azonban, hogy Vilmos császár teljesítene az oroszok kívánságát, miután már a német kormány ismételtelen azonosította magát Ausztria-Magyarország politikájával.

Mai híreink a következők:

Fallières levele.

Crozier Fülöp bécsi francia nagykövet tegnap este Budapestre érkezett és ma délben 1 órakor magánkihallgatáson jelent meg a királynál, akinek átadta Fallières választát.

A francia köztársaság elnökének levele, amelynek átadásával Crozier nagykövet megbizva volt, s amely mindenekelőtt köszönetet mond öfelségének azért, hogy Bosznia annexióját notifikálta, a legszívesebben kifejezésekben azt a biztosítást tartalmazza, hogy a köztársaság kormánya, az általános európai érdeket és a béke megóvását tartván szem előtt, minden tőle telhetőt meg fog tenni arra, hogy a meg egyezést létrehozza és hogy a fáradozásai körül

az a szíves rokonérzés fogja vezetni, amelytől egyrészt Ausztria és Magyarország, másrészt Franciaország kormányai kölcsönösen el vannak telve.

Crozier francia nagykövet a mai délután folyamán több látogatást tett de Fontenay vicomte budapesti francia főkonzul kíséretében. Hosszasabban időzött a nagykövet Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszternél, Wekerle Sándor miniszterelnököt is meglátogatta, aki azonban abban az időben éppen udvari ebédnél volt. Látogatást tett továbbá a nagykövet gróf Andrássy Gyula belügyminiszternél is.

Szerbia követelése.

A „Moniteur Oriental“ jelenti, hogy megbízható értesülése szerint Szerbia kompenzációképp következő követeléseket támasztja:

1. Szerbia számára Boszniának területéből egy földcsikot, Montenegró számára Hercegovinából egy földcsikot.
2. Bizonyos pontokon a határ kiigazítását.
3. Törökország támogassa a konferencián e követeléseit.

Ha e követelések nem teljesülnek, Szerbia Bosznia számára autonómiát követel és ha ezt is visszautasítják, bandákat küld mindkét az osztrák és magyar monarchia által okkupált tartományba. A nevezett lap hozzát teszi még, hogy, úgy látszik, Novakovics missziója teljes kudarcot vallott. Portakörökben néhány nap előtt hire járt, hogy Szerbia valóban ezeket a követeléseket támasztotta, a porta azonban kijelentette, hogy semmit sem tehet. Novakovicsról a külügyminisztériumban azt mondják, hogy küldetése nem hivatalos jellegű és Tevfik pasával csak általános jellegű dolgokról beszélt.

Szimics bécsi szerb követ kormányától azt az utasítást kapta, hogy a bécsi külügyi hivatalnál tiltakozzék a Szerbiának szánt fegyver és hadiszer megokolatlan visszatartása ellen. Szimics erre vonatkozó jegyzékét még ma át fogja adni a külügyi hivatalban.

Egész Szerbiából, de különösen Belgrádból sok táviratot küldözgetnek az orosz dumához és a kormányhoz, amelyekben arra kéri Oroszországot, hogy támogassa Szerbia követeléseit. A szkupstina elnöke a következő táviratot menesztette a duma elnökéhez:

Bosznia-Hercegovinát, amelynek szerb lakossága vérét ontotta a háboruban a szlávok érdekeiért — így szól a távirat — Ausztria-Magyarország kormányására bízták a hatalmak s a monarchia nem felelt meg hivatásának. A nép akarata ellenére egy erőszakos cselekedettel és egy önkényes kiáltvány által Ausztria-Magyarország bekebelezte Bosznia-Hercegovinát. A szerbek Szerbiában és Montenegróban minden erejükkel meg fogják akadályozni ezt az erőszakosságot és az orosz nép támogatását remélik. Ha a szerbek el is bukának ebben a szabadságharcban, akkor is azt kiáltják: Éljen Miklós imperátor, éljen az orosz дума, éljen az orosz nép.

Nikita haragszik.

A montenegrói fejedelem a czárnak táviratot küldött, amelyben a következőket mondja:

— Eddig engedelmes fia voltam Oroszországnak, de ha Oroszország a Balkán-félsziget szlávjai ellen elkövetett igazságtalanság miatt nem protestál, akkor magamhoz méltóbb dolognak fogom tekinteni, ha Oroszországnak engedelmen fia leszek.

A „Birsevija Vjedomosti“ hiteles forrásból jelenti, hogy az orosz külügyi hivatal ma diplomáciai jegyzéket kapott a montenegrói kormánytól, amelyben a következőket mondja:

— Ha a pétervári kabinet Montenegrónak a területi kompenzációt illető jogos kívánságát nem támogatja, könnyen megtörténhetik, hogy Montenegró meg gondolatlan dologra fogja magát elhatározni, anélkül, hogy to-

vább is számítana Oroszország baráti támogatására.

Montenegróban az Ausztria-Magyarország elleni harczi hangulat egyre nagyobb arányokat ölt. Cettinjei lapok jelentése szerint az osztrák-magyar konzulátusi palotát éjjel-nappal katonaság őrzi, hogy a nép ne tüntethessen az épület előtt. A nép ennél fogva csak a konak előtt tart tüntető felvonulásokat. A napokban egy több száz főre menő tömeg előtt a fejedelemlennek, a trónörökösnek és Edvárd királynak arcképét vitték és a fejedelmi palota elé mentek, amelynek erkélyén a fejedelem és családja várták a tüntetőket. A fejedelem az angol király arcképe előtt tiszteletteliesen levette fővegét, a trónörökös pedig örömköltés között a levegőbe hajította kalapját. A tüntetők Oroszországot, Franciaországot és Angolországot éltve vonultak el a palota előtt. A fejedelem ekkor rövid beszédet mondott, amelyben kijelentette, hogy ezuttal országának és népének létéről vagy nemlétéről van szó. Beszédét ezekkel a szavakkal fejezte be:

— Montenegróiak! Pusztuljon emléke mindörökké annak, aki a jelen viszonyok között nem mutatja magát méltónak őseihez!

Izvolzki elhalasztotta annak a tervének végrehajtását, hogy közvetlenül visszaérkezése után a birodalmi дума előtt nyilatkozzon tegyen külföldi utazásának eredményéről. Hir szerint Izvolzki erről értesítette Sztolipin miniszterelnököt, ak a külügyminiszter elhatározásait tudomására hozta a birodalmi дума elnökének, Komjakovnak. Az itteni politikai körök figyelmen kívül hagyják Izvolzki az elhatározását, hogy egyelőre nem akarja magát az ország itéletének alávetni. Ez az elhatározás a lehető legrosszabb benyomást tette. A „Novoje Vremja“ azt írja, hogy Izvolzki nem maradhat tovább külügyminiszter.

A szerb trónörökös Pétervárott.

A szerb trónörökös tegnap délután három órakor érkezett Varsóba. A pályaudvaron a hatóságok képviselői üdvözölték a herceget. A közönség azt szerette volna, ha valaki beszédet intézne a trónörököshöz, hogy György trónörökös válaszoljon, azonban a csendőrség nem engedte és kiszorította a közönséget az állomásról. A trónörökös sietve szállott fel az udvari hintóba, amely elrobogott vele. Utközben a nép zsvívó és nazdar kiáltásokkal üdvözölte a trónörökösöt. A szállóban, amelyben lakást vett, a trónörökös Skálon fő-kormányzó látogatását fogadta, amelyet később visszahagyott. A herceg ezután másfél óra hosszalg sétakocsizást tett a városban. Este tiszteletére ebédet adott a főkormányzó. Ebéd után a trónörökös este hét órakor különvonaton tovább utazott Pétervár felé.

A szerb trónörökös ma este hét órakor érkezett meg Pétervárra. A pályaudvaron Komjakov dumaelnök és számos dumaképviselő, továbbá a város elöljárósága fogadta. Mértékadó körök azt hiszik, hogy a csár és az orosz kormány óvatosságra és mérséklésre fogják inteni a szerb trónörökösöt, aki inkognitóban érkezett Pétervárra.

A szandzsák klíritése.

A szandzsákcsapatok ma reggel Plevljéből a boszniai határ felé elindultak és előreláthatólag e hó 31-én Serajevóba érkeznek. E szerint a mai napon a szandzsák teljesen kiürült. A plevljei tiszti kaszinóban búcsulakoma volt, amelyen a helyőrség összes török tisztjei résztvettek. Ó felségére és a szultánra mondtak ez alkalommal toasztokat, játszották az osztrák és a török himnusz és 15 ágyulóvést tettek. Csapatunkat a török csapatok rokonszenvükkel halmozták el. A török lakosság egyértelműen sajnálja a csapatok kivonulását. A szerbek elutasító és ellenséges magatartást követnek.

Az utóbbi napokban bosznia-hercegovinai portyázó-csapatot szerveztek, a mely minden fegyvernemhez tartozó önkéntesekből és boszniai csendőrből, összesen 1300 főből és 3-3 tiszti vezérlete alatt álló 11 szárnyból áll. A csapat már felállt a szerb-montenegrói ha-

tár mentén, esetleges bandabörtörések visszaverésére.

A visegrádi kerületben lévő Strpei határvideki község szerb lakossága 50 főből álló őrcsapat szervezésére kért engedélyt, hogy védekezessen szerb bandák betörései ellen.

A tartományi főnök előtt ma Kresevo bányaváros bányászokból, kovácsokból és szőnyegkészítőkből álló munkásszövetségi küldöttség jelent meg, hogy az annexió alkalmából hódolatának adjon kifejezést.

Izvolzki visszatérése.

Pogodin pánszláv tanár tegnap Pétervárott felolvasást tartott Bosznia és Hercegovinának Ausztria-Magyarország által történt annexiójáról, miközben a monarchiát és a boszniai kormányzatot hevesen megtámadta. A program szerint ezután több képviselőnek, Lamanski pétervári és Kasutics belgrádi tanárnak kellett volna ugyanarról a tárgyról beszélni, ez azonban nem történt meg, mert a városkapitány a beszédeket betiltotta. A közönség, amely Pogodin felolvasását élénk tetszéssel kísérte, szótlanul távozott. A dumában még ma interpellációt adnak be a képviselők beszédének eltiltása miatt. A tilalmat Stolyin miniszterelnök és Csarikov tudtával adták ki.

Izvolzki tárgyalásairól kiadott berlini kommuniké kommentálásánál a pétervári lapok csupán azt hangoztatják, hogy Németország egyszerűen megmaradt eddigi álláspontja mellett. A „Börsenzeitung“ kétségbevonja a konferencia létrejövételének lehetőségét. A „St.-Petersburger Zeitung“ megállapítja, hogy a hatalmak között nem jött létre megegyezés és a konferenciát majdnem lehetetlennek mondja.

Vilmos császár a szerbekért.

Kiváló diplomáciai forrás szerint, amelyik különösen Oroszország intenczióit pontosan ismeri és amelyik a hir valóságáért kezeskedik, Vilmos császár bécsi utazásának célja az, hogy Ferencz József királyt Szerbiával és Montenegróval szemben bizonyos engedményekre nyerje meg. Izvolzki, akinek Balkán-politikájával a berlini körök egyetértenek, a tanácskozások végeztével közölte Bülow herceggel a csárnak azt a határozott óhaját, hogy a jelenleg függőben lévő balkáni válság alkalmából Szerbia és Montenegró ne maradjanak teljesen kielégítetlenül, hogy ilyképpen a két ország uralkodóinak egyébként veszélyeztetett pozíciói némileg megerősítenek. Minthogy pedig Berlinben ismerik a monarchiának ebben a kérdésben elfoglalt álláspontját és a csár óhajának megvalósítására nem tartják elegendőnek a rendes diplomáciai utat, Vilmos császár rövidesen elhatározta, hogy Bécsbe utazik és a csár szószólója lesz Szerbia és Montenegró érdekében.

A bolgár trónbeszéd.

Ferdinánd király ma délelőtt trónbeszéddel nyitotta meg a szkupstinát. A trónbeszéd kifejté, hogy a bolgár nép ideálját szem előtt tartva és kizárólag annak érdekében proklamálta kormányának függetlenségét. A nép e jogos ügyét általános lelkesedéssel fogadta. A mindenfelől tapasztalt őszinte tüntetések, a kifejezésre jutott hódolat és hiség érzelmei mélyen meghatották. A nemzet választottjai utján őszinte köszönetet mond a népek. Kéri a képviselőket, mondják meg választóiknak, hogy neki is azok az ideáljai, a melyek a választókat lelkesítik. A Tirnovóban kibontott zászlóra a béke és jólét jelszava van írva és reméli, hogy a haza összes jó fiai e lobogó körül gyülekeznek. Egyesíteni kell az összes erőket, hogy a nép nagygyá és boldoggá tétessék. Nem szabad megelégedni arról, hogy csakis a maga erejében vetett bizalom képesíti a nemzetet megpróbáltatások elviselésére, csak ez segítheti a boldogsághoz vezető uton. Ez alapon állva, a kormány a nemzeti jogok védelmét, Bulgária kulturális és békeérdekeinek feltételeit igyekszik megvalósítani. Az általános közgazdasági politika, valamint a honvédelem érdeke is azt követelték, hogy bolgár területen haladó minden vasúti vonal az állam kezében legyen. A kormány ezért átvette a keleti vasutak üzemét, a miért értesítette a vasutak igazgatóságát, hogy ismeri annak jogait és hajlandó jogos igényeiért kárpótolni. A kor-

mány politikája odairányul, hogy Bulgáriát független állammá tegye, mely maga szabja meg elvei irányát és ebben a nagyhatalmak, valamint a szomszéd államok pártfogását reméli. E tekintetben ő maga is, valamint kormánya hála-lás köszönettel emlékezik vissza arra az ünnepies és szívélyes fogadtatásra, a melyben Magyarország fővárosában részesült ő cs. és kir. apostoli felsége részéről. E fogadtatás bizonyosságul fog szolgálni a bolgár népek a monarchia jóindulatáról. A trónbeszéd végül kifejté, hogy a politikai események komolysága oly kiadásokat és intézkedéseket tett szükségessé, amelyeknek jóváhagyása a tagadhatatlan hazafiságot és az állam törvényhozásának bölcsességét fogja bizonyítani.

A török-bolgár tárgyalások.

Anglia, Franciaország és Oroszország képviselői ma reggel azonos szövegű jegyzéket nyújtottak át a bolgár kormánynak, amelyben tanácsolják neki, hogy képviselőket küldjön Konstantinápolyba Bulgária függetlenségének elismertetése és Törökországgal igazságos kompenzáció ügyében folytatandó tanácskozások céljából. Németország és Olaszország helyeselték a jegyzéket. Azt hiszik, hogy Bulgária válasza kedvező lesz. A bolgár kormány már elhatározta, hogy 75,000 főnyi tartalékost és kiszolgált katonát elbocsát.

A bolgár kormány elhatározta, hogy mihelyest a bolgár királyság elismerését a hatalmaknál keresztülviszi, Bulgária több konzulátust fog Magyarországon és Ausztriában felállítani. Mindenekelőtt Budapesten és Triesztben terveznek főkonzulátusokat, de egy Prágában létesítendő bolgár konzulátusról is beszélnek.

Az ifju-török bizottság lapja, a „Luraj Umet“, kétségbeesettnek mondja Törökország külpolitikai helyzetét, mert a nép hangulatát sem a béke barátai, sem a nagyhatalmak nem ismerik. A nép türelmének vannak határai. Nagyon aggasztó jel, hogy Szalonikiből a bizottság békés vezeterei eltűntek.

Az angol kormány a londoni osztrák-magyar nagykövetnek és érgróf Pallavicini konstantinápolyi osztrák-magyar nagykövetnek ugyanolyan jegyzéket adtak át, mint amilyeneket a Reuter-ügynökség közzétett. Ezenfelül közlik, hogy Sir Edvárd Goschen bécsi angol nagykövet a legközelebbi napokban elhívó levelét fogja átnyújtani és ez alkalommal hangsúlyozni fogja, hogy az angol kormány Ausztria-Magyarországnak a bosnyák annexió kérdésében nem fog semmi további nehézséget támasztani.

A szerb-montenegrói szövetség.

Vukotics tábornok, Montenegró rendkívüli követe a következőképpen nyilatkozott a Szerbia és Montenegró közti szövetségről:

— A mai körülmények között egészen magától értetődik, hogy ugy Szerbiának, mint Montenegrónak fátyolt kell vetnie a multra, amelyik eddig ezt a két népet elválasztotta. Szerbiát minden oldalról veszély fenyegeti, ennél fogva vitális érdeke, hogy velünk nemcsak normális, hanem testvéri viszonyban éljen. Bosznia-Hercegovina annexiója Ausztria-Magyarországhoz, Bulgáriának királysággá való proklamálása és Kréta annexiója Görögországhoz, egy-egy súlyos csapás volt Szerbiára. Szerbiának tehát kötelessége a védekezés és ha kell, nem szabad visszariadnia a háborútól sem. Mi nem becsüljük túl hatalmunkat és tudjuk, hogy az sokkal kisebb, mint Ausztria-Magyarországé. Támaszkodunk a köztünk fennálló egyetértésre és hiszszük, hogy az igaz ügynek győznie kell. Vérel irt történetünk legfelületesebb ismerője is tudja, hogy Szerbia már sokkal erősebb ellenséggel szemben is győzedelmeskedett. Mi bizunk az Istentben és fegyvereinkre támaszkodunk!

Novakovics missziója.

Novakovics kijelentette a Sztambul című lap munkatársával folytatott interjúban, hogy félhivatalos küldetésben jár Konstantinápolyban, hogy Nena-dovics akcióját támogassa, különösen gazdasági kérdésekben, melyeknek legelése a tengerhez vezető

vasut k
darabját
igazságt
itéli el
kedik a
Szerbia
oka az A
pasával
azt mon
gatták. A
A nagyv
hányzoro
Monteneg
szolta N
és Grego
lentéseke
előtt is.

Szera
csillapulta
tény lebe
rövid néh
amiatt, ho
és görög-
dezése né
s várakoz
események
viseletekr
Inkább az
hercegov
mány ism
meg. A né
előtt vár
letes tájéko
kombináció
mas arra,
mindenke
törvényt
vezényelt
meg. A bos
nák, e hely
gyűlés 80
lasztott, 28
tieknek len
pökük, össz
16 választ
6 mufti és
képviselőjü
hat muzulm
kisebb szá
12 választ
még az ors
majd a sza
ezen elemet
medán küld
megy, hogy
hallgatásra
niszternél,
a kérésse
előtt a há
hallgattassa

tisztelettel
tása után,
radtak, a ti
czimét olvas
interpelláció
tegnapi elő
hogy Boszn
kozni, képez
lalmat min
és az orosz
ki. Javasolja
amit egyhan
illéseit hétfő

amely az uj
ból és szená
gokkal fog
viselőt válas
választási re
lyett 4 képvis
galom van

vasut kérdése. Azonkívül Szerbia Boszniának egy darabját kívánja, melyet Ausztria-Magyarország oly igazságtalanul annektált. Novakovics igen szigorúan ítéli el az osztrák-magyar szerződésességét és kétkedik abban, hogy ezt a hatalmak jóváhagyják. Szerbia nem fogja ezt a sérelmet elfeledni. Ez az oka az Ausztria ellen forduló tüntetéseknek is. Kiamil pasával és Tewfik pasával folytatott beszélgetéseiről azt mondta Novakovics, hogy őt ép csak végig hallgatták. A törökök e pillanatban nagyon tartózkodók. A nagyvezértől azonban ígéretet kapott, hogy néhány nappal még fogadja őt. Azon kérdésre, vajon Montenegró nevében is van joga beszélni, azt válaszolta Novakovics, hogy tökéletes entente áll fenn és Gregoricszal együtt munkálkodik. Hasonló kijelentéseket tett a többi bel- és külföldi újságírók előtt is.

A jövődö bosnyák tartománygyűlés.

Szerajevóból jelentik, hogy ott a kedélyek lecsillapultak. Az annexió mint egy megváltozhatatlan tény lebeg a népesség szeme előtt. Akik még csak rövid néhány nappal ezelőtt elégtelenek voltak amiatt, hogy a boszniai és hercegovinai mohamedán és görög-keleti szerb szervezetek előleges megkérdezése nélkül ment végbe a nagy aktus, ma még azok is várakozásteljes álláspontot foglalnak el a jövődö eseményekre vonatkozólag. A járási és kerületi képviselők ma már alig esik szó. A közönség leginkább azt akarná tudni, milyen is lesz a bosznia-hercegovinai tartománygyűlés, melyet a közös kormány ismételtelen mint legközelebbi feladatot jelölt meg. A nép kétségtelenül még a delegáció befejezése előtt vár erre vonatkozólag Burián miniszterrel részletes tájékoztatást, mert az, ami eddigéig inkább csak kombinációként a nyilvánosságra jutott, nem alkalmas arra, hogy a népet kielégítse. A nép ugyanis mindenekelőtt a kor szellemének megfelelő választó törvényt óhajt, melyet a kormány a különböző szervezetekkel és a hitfelekezetek képviselőivel állapítana meg. A bosnyákok a közvetlen képviselést óhajtják, e helyett azonban híre jár, hogy a tartománygyűlés 80 tagból fog állani, akik közül 52 lesz választott, 28 pedig virilista képviselő. A görög-keletieknek lenne 22 választott képviselőjük és 4 püspökük, összesen 26 képviselőjük, a muzulmánoknak 16 választott képviselőjük és 7 felekezeti képviselőjük (6 mufti és 1 reis-ulema), azonkívül pedig 4 virilista képviselőjük és még a kerületi városokat képviselő hat muzulmán követük, összesen 36 képviselő. A legkisebb számmal lesznek képviselve a katolikusok, 12 választott képviselő és 3 püspök által. Ezekon felül még az országos kormány négy osztályfőnökét illeti majd a szavazati jog, akik most katolikusok lévén, ezen elemet fogják szaporítani. Hír szerint a mohamedán küldöttség, mely a jövő hét elején Bécsbe megy, hogy ő felségének hódolatát bemutassa, kihallgatásra fog jelentkezni egy a közös külügyminiszternél, mint a közös pénzügyminiszternél, azzal a kéréssel, hogy a népképviselést végleges létesítése előtt a három különböző nemzetiség vezető férfiai hallgattassanak meg.

KÜLFÖLD.

A дума megnyitása. A dumát ma ünnepies istentisztelettel megnyitották. A birodalmi дума megnyitása után, amelyről a szociáldemokraták távol maradtak, a titkár első sorban a 204 törvényjavaslat címét olvasta fel. Ezután 87 képviselő által aláírt interpellációt tárgyaltak, amelynek a Pogadin tanár tegnapi előadása alkalmából kiadott azon tilalom, hogy Bosznia-Hercegovináról nem szabad vitatkozni, képezi anyagát. Maklakov (kadettpárti) e tilalmat minden tekintetben megmagyarázhatatlannak és az orosz nemzeti érzés megsértésének jelentette ki. Javasolja, hogy a дума mondja ki a sürgősséget, amit egyhangulag elfogadtak. A дума következő álléseit hétfőre, szerdára és péntekre tűzték ki.

A perzsa válság. Holnapra rendeletet várnak, amely az új választási rendre vonatkozik. A kamarából és szenátusból álló új parlament tanácsadói jogokkal fog birni. 50—50.000 polgár fog egy-egy képviselőt választani. Teherán városa ilyenképpen a régi választási rend alapján választott 32 képviselő helyett 4 képviselőt választana. Teheránban teljes nyugalom van.

A király asztalánál.

— Az első delegációs udvari ebéd. —

Budapest, október 28.

Ma este hat órakor volt a budavári királyi palotában az első delegációs udvari ebéd, melyen mintegy nyolcvanvenet vettek részt. A királyi palotához vezető utvonalon és a palota udvarán már öt óra után mozgalmas volt az élet és háromnegyed hat órakor megindult a vendégeket hozó kocsis hosszú sorban. Az ebéd a palota délkeleti sarkában lévő ugynevezett régi táncsteremben volt s a meghívottak a mellette levő két nagy teremben gyülekeztek. Pontban 6 órakor megnyiták a királyi magánlakosztálya felé vezető szárnyas ajtókat s először gróf Apponyi Lajos magyar udvarnagyt, azután Montenuovo főudvarmestert jelent meg, majd utánuk belépett a király. Őfelsége először Madeyski-t az osztrák delegáció elnökét, azután gróf Zichy Tivadart, a magyar delegáció elnökét szólította meg, kikkel rövid ideig igen barátságosan beszélgetett. Ezután ismét a magyar főudvarnagy és a főudvarmester vezetésével megindult a király az étterem felé s utána sorakoztak az udvari és közjogi főméltóságok.

A király a gyönyörűen terített asztal közepén foglalt helyet, mellette jobbról Madeyski, az osztrák delegáció elnöke, balról gróf Zichy Tivadar, a magyar delegáció elnöke ültek. Az osztrák delegáció elnökétől jobbra Esterházy herceg, Wekerle Sándor miniszterelnök és Pléner lovag, a közös számszék elnöke ültek, gróf Zichy Tivadar mellett pedig br. Aehrenthal közös külügyminiszter ült. Őfelségével szemben gróf Montenuovo főudvarmester, tőle jobbra báró Bolfras főhadsegéd, Schiessl lovag, azután báró Burián közös pénzügyminiszter és Barabás Béla, a magyar delegáció alelnöke ültek, gróf Montenuovótól jobbra gróf Apponyi Lajos magyar udvarnagy, báró Schönaich közös hadügyminiszter és dr. Fuchs, az osztrák delegáció alelnöke foglaltak helyet.

Az ebéden résztvettek:

az osztrák delegációból: Madeyski Szaniszló lovag elnök, dr. Fuchs Győző alelnök, gróf Abensperg és gróf Traun Rezső, Bacquehem márkí, Bomba Antal, dr. Celakovsky Jaromir, Dreher Antal, Eisterer János, Exner Vilmos, Günther Ottó, Jedrzewicz Adam lovag, dr. Kindermann Ferencz, dr. Korosec Antal, dr. Kramar Károly, báró Oppenheimer Lajos, dr. Petelenz Ignác, dr. Redlich József, dr. Ruebenbauer Adam, dr. Schindler Ferencz, báró Schlegel József, Stanek Frantisek, dr. Susteric Ivan, dr. gróf Thun Jaroszláv, gróf Walterskirchen Ferencz, Wassilko Miklós lovag, gróf Wodzicki Antal és Zazworka Antonin;

a magyar delegációból: gróf Zichy Tivadar elnök, Barabás Béla alelnök, Babics-Oyalszki Lyuba, gróf Benyovszky Sándor, báró Bohus Zsigmond, Buzáth Ferencz, Chorin Ferencz, herceg Esterházy Miklós, Földes Béla, báró Harkányi Frigyes, báró Hornig Károly püspök, Hosszú Vazul püspök, Kornfeld Zsigmond, gróf Mailáth Géza, Melzer Vilmos, Molnár János, Nagy Ferencz, Pallavicini Ede örgróf, Rakovszky Béla, báró Rudnyánszky József, gróf Semsey László, Szász Zsombor, Szemere Miklós, Szivák Imre, Thaly László, gróf Thorotzkai Miklós, Vinkovics Tivadar, Zboray Miklós és gróf Zichy Ágost;

a közös külügyminisztériumból: báró Aehrenthal miniszter, báró Call és dr. Jettel osztályfőnökök, báró Gagern követ és gróf Szápáry Tibor osztálytanácsos;

a közös hadügyminisztériumból: báró Schönaich Ferencz tábornagy, miniszter, Krobotin Sándor lovag altábornagy, dr. Uriel lovag, vezérőrnagy, Meixner Hugó vezérőrnagy, Wolter Ernő és Höfer Ferencz lovag ezredesek, Seipka Adolf és Mosing Ernő főhadbiztosok, Borotha Livius őrnagy; — a tengerészeti osztályból: gróf Montecuccoli Rezső tengernagy, Hellepart Jaroszláv tengerészeti vezérbiztos, báró Koudelka Alfréd korvetkapitány és Dolenc János sorhajóhadnagy;

a közös pénzügyminisztériumból: báró Burián István miniszter, lovag Horowitz Ede és dr. Thallóczy Lajos osztályfőnökök, dr. Kuh Pál kormánytanácsos és dr. Beigel István miniszteri fogalmazó;

a közös legközelebbi számszék részéről: báró Pléner Ernő elnök és Zavadil József osztályfőnök;

dr. Wekerle Sándor miniszterelnök és gróf Zichy Aladár őfelsége személye körüli miniszter;

Montenuovo herceg, őfelsége második főudvarmestere, gróf Apponyi Lajos magyarországi ud-

varnagy, gróf Paar lovassági tábornok és báró Bollfrass tábornagy, főhadsegédek, lovag Schiessl kabinetirodal igazgató, Daruvary, osztályfőnök, dr. Kerzl vezérőrnagy, Spányik, báró Bronn, gróf Hoyos és Margutti szárnysegédek, Marterer ezredes, Bartha őrnagy, Than százados; a testőrség részéről: Dadányi őrnagy, gróf Marschall lovassági százados és Linhart főhadnagy; végül az őrség parancsnoka.

Az asztal remekül volt felszerelve. A király előtt hatalmas ezüst vázában óriási krizantémumok pompáztak s jobbra és balra az asztal közepén még öt-öt hasonló krizantémum-csokor állott. A menu-kártyán, az ezüstökön, a porcellán-neműn és a poharakon mindenütt a magyar korona volt látható, alatta pedig őfelsége monogramja: IFJ.

A koronával és a király nevének kezdőbetűivel díszített fehér étlapon a következő menu volt látható:

Diner du 28. Octobre, 1908.

Potage Viktoria
Petits soufflés á la westphalienne
Filets d'esturgeon sauce tartare
Pièce et cote de boeuf
Galantine de jeunes poulets á la Perigord
Cotelets de homard á la cardinale
Campagne cup
Faisants rotis, salade, compote
Asperges en tranches
Pouding diplomate
Fromage
Glaces melées
Dessert
Borok:
Xeres Amontillado de Ackert
Chateau Mouton Rothschild 1887. de Keyl
Steinberg Kiedricher 1893. de dr. Weil
Moet et Chandon imperial
Szamorodni 1901.
Essence de Tokaj
Cognac fine champagne
Crème de Menthe
Colntreau triple sec.

A mellékteremben elhelyezett katonazenekar az ebéd alatt gazdag műsoru előadást tartott.

Őfelsége, aki gyalogezredének ezredesi egyenruháját viselte, az egész ebéd alatt rendkívül élénken beszélgetett. Különösen sokat társalgott a király gróf Zichy Tivadarral, a magyar delegáció elnökével. Általánosan feltűnt, hogy míg a régebbi delegációs ebédek alkalmával őfelségének külön ételeket szervizáltak, addig ma a rendes menut ette és jóformán minden fogásból vett. Az ebéd körülbelül öt negyed óra hosszat tartott. Egy negyed nyolczkor őfelsége jelet adott az asztalbontásra, mire a király után az egész társaság az ugynevezett Szent István-terembe vonult, ahol kezdetét vette a cerele.

Őfelsége itt először Madeyskihez, az osztrák delegáció elnökéhez lépett, mivel hosszabb ideig beszélgetett a delegáció munkarendjéről. Mindjárt ezután gróf Zichy Tivadart, a magyar delegáció elnökét tüntette ki megszólításával a király, gróf Zichy bejelentette őfelségének, hogy a magyar delegáció érdemleges munkájával már elkészült.

Őfelsége ezután báró Aehrenthal külügyminiszterrel, Wekerle Sándor miniszterelnökkel, báró Schönaich és báró Burián közös miniszterekkel, továbbá Esterházy Miklós herceggel, dr. Fuchs osztrák delegációbeli alelnökkel beszélgetett hosszabb ideig. Megszólításával tüntette ki őfelsége gróf Benyovszky Sándor delegátust, kinek egészségi állapota után kérdezősködött és Földes Béla udvari tanácsost, akitől megkérdezte, hogy először van-e a delegációban.

— Igen, felség — válaszolta Földes.

— De mint képviselő hosszabb ideje működik?

— Több éve működöm felség a képviselőházban, mint a nagybányai kerület képviselője. Ezután őfelsége a magyar delegáció munkálataira intézett kérdést Földes Bélahoz, ki a következőket válaszolta:

— Nem sok beszédet mondtak ugyan, felség, de hasznos munkát végzett a delegáció.

Őfelsége ezután az osztrák delegáció több tagját szólította meg. Az aránylag rövid ideig tartó cerele után őfelsége ismét gróf Apponyi Lajos udvarnagy és gróf Montenuovo főudvarmester vezetésével tért vissza lakosztályaiba. Ezzel az udvari ebéd véget ért.

Ujabb zavargások Prágában.

— Kormányválság a zavargások miatt. —

Budapest, október 28.

Báró Beck osztrák miniszterelnök még tegnap este Budapestről visszautazott Bécsbe. Elutazása váratlanul történt, amennyiben csak az esti órákban kapott arról értesítést, hogy a mai napra a prágai események miatt sürgős minisztertanács megtartása vált szükségessé, amelyben elnökölnie kell. Politikai körökben feszült érdeklődéssel várták a fejleményeket s délután egész határozottsággal azt beszéltek, hogy általános kormányválság van kitörőfélben. Ezt abból következtették, hogy a cseh miniszterek ellenzik a kivételes állapot elrendelését s így az egész kormány kénytelen lesz lemondani. A kormányhoz közel álló körökben sem tagadják, hogy a helyzet felette válságos s egyáltalán nincs kizárva az egész kabinet lemondása. Ebben az esetben hivatalnok-minisztérium állana az ügyek élére, de ez a kormány csak rövid életű volna.

Báró Beck miniszterelnök a minisztertanács palotájában hosszasan tanácskozott ma délelőtt a belügyminiszterrel, a közoktatási és az igazságügyi miniszterekkel a prágai eseményekről. A kormány megtett minden előkészületet, hogy a kivételes állapotot bármely pillanatban el lehessen rendelni.

A tegnapi tüntetésekről még a következőket jelentik Prágából:

Estefelé, mikor a Múzeum körül újra kiújultak a tüntetések, a rendőrség a tüntető tömeget a Károlytérre szorította, ahol a tüntetők kövekkel dobálták a lovasrendőröket, az utcai lámpákat kioltották és a közeli parkból hozott padokat az utcára vonszolták. A csendőrség, rendőrök és lovaskatonák itt végre teljesen szétszórta a tüntetőket. Este tizenegy órakor a katonaság visszatért a kaszárnnyákba. A városi tanács és a rendőrség plakátokon figyelmeztette a város lakosságát, hogy viselkedjék nyugodtan. Az ifjú-cseh párt táviratot küldött Beck miniszterelnök-höz, akit arra kér, hogy a prágai kereskedelem érdekében állítsa helyre a rendet.

A prágai városi tanács tegnap este tartott üléséből a következő főhívatást intézte Prága lakossághoz:

Az utóbbi napok eseményei a legkomolyabb veszedelemmel fenyegetik Prága város nyugalalmát. Ezért azt az esdeklő kérést intézzük szeretett fővárosunk lakosságához, hogy minden erejükkel azon legyenek, hogy Prága utcáin a rend ismét helyreálljon. Mert ez az utcai rendezettség csak azoknak az ellenségeinknek malmára hajtja a vizet, akik nemzeti, közgazdasági téren romlásunkra és városunk békéjének felülésére törnek. Bizunk ezért a cseh pártok képviselőiben, akikre nemzeti érdekeink védelmét bízuk, hogy a lakosság állandó nyugtalanságának okait megszüntetni törekedjenek. Kérünk benneteket, kedves polgártársak, hogy a város tökéletes nyugalalmán munkáljatok. Prága királyi főváros tanácsa. Dr. Gros polgármester.

A mai nap sem mult el zavargások nélkül. A német kaszinó előtt a délelőtti órákban ismét nagy néptömeg gyűlt egybe, akik fenyegető magatartást tanúsítottak. Egy csomó rendőr és csendőr vonult ki, akik azonban tehetetlenek voltak a tömeggel szemben. Ezért segítségükre jött feltűzött szuronyokkal kétszáz csendőr, akiknek sikerült a Grabent megtisztítani.

Délután mindenfelé nyugalom volt a városban. A Venczel-téren és a Grabenen sok ezer ember hullámzott, de a német diákok sehol sem mutatkoztak egyesületi sapkájukban és jelvényeikkel. A rendet és a zavartalan forgalmat rendőrök és csendőrök tartják fenn.

Az este meglehetősen nyugodtan telt el, mert a rendőrség szigorú intézkedései hatottak. Mikor beesteledett, néhány száz ember gyűlt össze a Venczel-téren, de hamarosan széjjel is mentek, mert háromszáz csendőr és egy eskadron lovasság szállotta meg a térséget. A külvárosokban csend van.

Több vidéki kerületben, melyeknek városában tegnap és az előző napokon nemzetiségi zavargások voltak, utasítást kaptak a kerületi főnökök, hogy a községi képviselőket, de különösen a polgármestereket utasítsák, hogy minden rendelkezésükre álló eszközzel hasonló zavargások megállítására és

az ilyenek megelőző tüntetések korlátozására törekedjenek. A zavargások folytatása és elterjedése esetén, épp úgy, mint Prágában, a kivételes rendszabályok alkalmazását veszik tervbe. Auszsigban is tegnap váratlanul zavargások voltak, melyekre a prágai események, különösen pedig egy képviselő állítólagos elfogatása szolgáltatott okot. A Besedauton 50-60, a prágai hitelbankban 6 ablakot bezúrtak és néhány cseh mézárós üzletberendezését összerombolták. A zavargások után a vásártéren a tüntetők beszédeket mondtak. Cseh-Leipa, Brlix, Teplitz, Tetschen és Bodenbachban a múlt éjjel szintén voltak kihágások, amelyek folyamán a rendőrségnek és csendőrségnek ismételen közbe kellett lépnie.

Késő éjjel a következőket jelentik Bécsből:

A miniszterválságból a prágai események következtében kormányválság lesz. A cseh miniszterek nem akarják aláírni a kivételes állapotról szóló rendeletet, a német miniszterek pedig kijelentik, hogy azonnal lemondanak, ha a kormány meg akarja tiltani a német diákoknak az egyesületi színek viselését. Ha Prágában hamarosan és teljesen nem áll helyre a rend, akkor az egész kormány már legközelebb benyújtja lemondását. Ebben az esetben báró Beck vagy Bienerth jelenlegi belügyminiszter hivatalnok-minisztériumot alakít, amelyet azonban nem sokára új parlamentáris kormány váltana fel. Az új kabinetben a keresztény-szociálistáknak nagyobb tér jutna.

Mozgó képek.

Oktatás a Kereskedelmi Akadémián.

— Kép a jövőből. —

TANÁR: Blau, hogy kell kiszolgálni a közönséget egy előkelő bankban?

BLAU: Gyorsan, udvariasan, ellenkezés nélkül.

TANÁR: Hányféle alapon történik a kifizetés?

BLAU: Váltó, utalvány, csekk, takarékpénztári könyv és revolver alapján.

TANÁR: Milyen határidőre szól a revolver?

BLAU: A revolver előmutatásra szól.

TANÁR: Mi történik, ha egy csekkre nincs fedezet?

BLAU: Az ember udvariasan megmondja a félnek: hallja maga gauner, trappoljon el innen ezzel a rongyos papírszelettel, mert rendőrt hivatok és maga holta napjáig nem kerül elő a börtönből, hamisító svihák.

TANÁR: Revolveres alapon követelt kifizetés esetén mit tesz a hidegvérű hivatalnok?

BLAU: Egyszerűen az osztályfőnök urhoz utasítja a felet.

TANÁR: Helyes. Most halljuk, hogy miért?

BLAU: Először is, mert az osztályfőnök ur disponál, másodsor, mert mindig jobb, ha ő belé lépnek, mint a tisztviselőbe, lévén neki nagyobb fizetése és nyugdíja, harmadszor, mert az ilyen esetek elősegítik az advancement-t.

TANÁR: Mi az: hands off?

BLAU: Hands off annyit jelent: mboh, ugy se az én pénzemről van szó, hát inkább odaadok mindent, mert nem szeretem a brutalitást.

TANÁR: Horváth, halljuk, mit tud ön? Mit tesz ön, ha rablók törnek a bankra?

HORVÁTH: Zajt ütök.

TANÁR: Hállye, nem készült, álljon le... Blau...

BLAU: Finom vagyok, mert senki se nagyobb rabló, mint a Berger és Róth cég és azon a Hittelbank tízezer forintot keres évente.

Ray.

MEGYÉK ÉS VÁROSOK.

Arad város közgyűlése ma folytatódólagosan tárgyalta a jövő évi költségvetést. A közgyűlésen felolvasták a rendőrségkérését, mely 15%-os pótdó megfizetéséről szól. A kérelmet a közgyűlés teljesítette. Kilyényi főszámvéző bejelentette, hogy ennek következtében a pótdó 2%-al fel kell emelni; a pótdó így 80% lesz.

Lánczy Ilka hagyatéka.

Budapest, október 28.

Az a bájos asszony, akit Lánczy Ilkának hítták, földi szenvedéseitől felszabadulva, ott pihen a ke-repesi-uti temetőben. Sirját gyengéd kezek virággal borítják, meggyújtják az emlékezés lángját és meghatottan rebegnek imát a lelki üdvéért.

Fekete gyászba öltözött legényke és gyönyörű kis leány egymáshoz simulva fog a virágtömegbe bámulni. Könyes szemük hasztalan igyekezik felidézni az elvesztett édesanya vonásait. Meg-megdideregnek. Felsőhájtának. Halkán odasugárják egymásnak:

— Szegény anyuska!

A sírok látogatóit megállítja a szépen díszített sír pompája. Kíváncsian nézegetik. A tájékozottak sietnek a felvilágosítással:

— A Lánczy Ilka sírja!

Az érdeklődés moraja fogja e kijelentést fogadni. A csoport tömörebb gyűrűben veszi a sírt körül. Részvét és megindulás tükröződik az arczokon. Megilletődve nézik majd a két gyermeket:

— A gyermekei!

És amint nézik, amint elemezni kezdik vonásaik hasonlatosságát, sok kérdés tolv az ajkakra:

— Maradt-e valami örökségük? ... Miből fog-nak megélni? ... Ki gondoskodik róluk? ... Miből fedezik neveltetésüket?

E kérdésekre senki se tud felelni. Még egy ideig szánakozva nézik a két árvát. Egyik-másik szembe köny gyülemlik. A tömeg nagyot fohászkozva megy tovább és új csoportnak ad helyet.

Más sírnál szólal meg a részvét. Más árvák előtt kérdezik: „Miből fognak megélni?” És mivel nem találnak feletet, sóhajtva folytatják útjukat.

Ezalatt a gazdátlanul maradt lakásban szomoru munkára készülődnek. A Baross-utca 36. számú ház negyedik emeletén volt a művész nő otthona. Évek óta gyűjtötte oda művészetének, szerelmének, izlésének kincseit. Egykor csupa napsugárban fűdtek e tárgyak, gyermekkacajától csengtek a falak, a színpadi dícsőség habérkoszoruitól és a szeretet virágaitól illatozott a levegő. És most, néhány nap mulva — már pénteken — rideg hatósági emberek fogják Lánczy Ilka kedves emlékeit, a szívéhez nőtt drágaságokat felbecsülni, kikiáltani — először, második ... ki ad többet? ... és harmadszor — a legtöbbet ajánlónak odadobni.

Szegény gyermekek! Másodsor fogják édes anyuskájukat eltemetni! Darabonként viszik el tőlük azokat a tárgyakat, melyeket finom keze érintett, melyeken szelíd szeme nyugodott, amelyek elválhatlanoknak látszottak az ő drága lényétől.

De meg kell lenni. Az élet kegyetlen. Nincs megalkuvás. A megélhetésnek nagy ára van? Oda kell adni utolsó kincseiket is. És talán kegyeletes, jó kezebe jutnak a családi kincsek. Féltve megőrzik, mint egy-egy felejthetetlen színházi est emlékeit, nem sajnálva a kiadott pénzt, mely két árva vagyonszerését fogja növelni.

Az árverés, amelyre Lánczy Ilka két árvájának gyámja minden érdeklődőt meghív, két részre oszlik. Pénteken reggel 9-től 12 óráig és folytatólag 3-tól 5-ig a rendes házbitorok, felszerelések, ruhák, ruhaneműk, képek, nippok és a könyvtár kerülnek eladásra; 12 órától 2-ig és folytatólagosan 5 órától 8-ig pedig azok a nagyértékű és érdekességű műtárgyak, amelyeket két nagyműveltségű ember egy szépen élt életen át gyűjtött össze s amelyeknek egyik részbe évszázadokig egy nagynevű főúri család birtokában volt.

Eladásra kerülnek nevezetesen: régi képek, antik, faragott és berakott burorok, ritka csipkék, alt-wienmeisseni, herendi, schalgenwaldi és ludwigs-bergi porcellánok, miniatűrök, régi ezüst-nippok s néhány szőnyeg. A műtárgyak autentikus voltát s azok származásának idejét és helyét Kilyényi Hugó, a kiváló műértő állapította meg.

Akinek még fülében cseng „Miss Hobbs” finom csevegése, akinek szeme előtt lebeg Lánczy Ilka „Eszményi férj”-beli alakítása, aki nem felejtette el Gilberthe-et „A mult”-ban ... aki nem fel és valdson magához valamit a művész nő hagyatékából. Ne drá-

gálja. Csak arra gondoljon, hogy közeledik a Halottak napja! . . . Hogy a hideg földben porlad a megtestesült báj . . . Hogy szegény, nagyon szegény az a gyászruhás két árva.

Bankrablás fényes nappal.

▲ Pesti Magyar Kereskedelmi Bank ujbpesti fiókját kirabolták.

Budapest, október 28.

Egészen amerikai stílusú vakmerő rablás történt ma délután Ujbpesten. Két fegyveres rabló behatolt a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank ujbpesti fiókjának helyiségeibe, ott fegyverrel terrorizálta a személyzetet és formálisan kifosztotta a pénztárat. A képtelen vakmerőségű kalandorok zsákmánya mintegy hetven ezer korona lehet. Az összeg nem nagy és bizonyosan meg is térül a biztosító-társaságok révén, mert a bank betörés ellen biztosítva van, de nem is az elrabolt összeg nagyságában van ennek az esetnek a jelentősége, hanem abban, hogy ilyen formájú dolog a főváros területén, fényes nappal egyáltalán megtörténhetik. Még jellemzőbb az esetre nézve, hogy a tettesek elmenekülhettek.

A kalandnak van egy sebesülte is, a pénztárvezető egyik fiatal tisztviselője, akit az egyik rabló revolverével fejbe vágott. Még ez is az amerikai rablók stílusára emlékezteti az embert, mert csak ott, a vad preri tájékán ismerik a támadásnak ezt a fajtáját. Szerencsére a sebesült állapota nem veszedelmes, mert sérülése könnyebb természetű. A rablókat nagy apparátussal üldözi a rendőrség, eddigéle azonban még csak azt a bérkocsist sikerült megtalálni, aki a rablókat Ujbpestre vitte s onnan a rablás után a gödöllői állomásra szállította a vakmerő embereket. Annyi most már bizonyos, hogy a rablók délután fél ötkor Gödöllőn vonatra ültek és elutaztak. Hogy hová, azt az eddigi nyomozásnak nem sikerült még hozzávetőlegesen se megállapítani. A károsult pénztárat 1000 korona jutalmat tűzött ki a rablók fejére.

Tudósításunk az esetről a következő:

A merénylet színhelye.

A Pesti Magyar Kereskedelmi Banknak Ujbpesten az Árpád-ut 19. számú házában van egy fiókbank- és pénzváltó-üzlete.

A bankhelyiség, amelybe két bejárás vezet, az egyik az Árpád-ut felől, a másik az épület kapualjából, egy tágas teremből áll, amelyet középen egy hosszú, keskeny asztal választ két részre. Az asztal mögött vannak a tisztviselők asztalai, a bejáratnál jobbkéz felé pedig a ráccsal elkerített pénztár van elhelyezve. Az ut felől bejáratnál szemközt egy ajtó nyílik, mely a telefonfülkébe vezet.

A bankhelyiség rendes körülmények között igen forgalmas és az üzleti órák alatt mindig van egy-két ügyfél a helyiségben. A szolgálatot a fióktartásban Develák Károly osztályfőnök, Schaffer Géza pénztárnok, Fleischer Hugó könyvelő és Stern Sándor gyakornok látják el.

A hivatalnokok ma reggel fél kilenc órakor a rendes időben jelentek meg hivatalban. Fél-tizenegy órakor a hivatal egyetlen szolgáját rendes szokás szerint elküldötték a fővárosba az intézet központjába. A szolga mindennap megteszi ezt az utat ebben az időben és pénztártereket szokott vinni, vagy visszahozni. Ma azonban csak jelentéseket vitt magával. Így tehát féltizenegy óra után a bank négy tisztviselője egyedül volt a tágas teremben.

A merénylet.

Vaiamivel féltizenkettő előtt Lauffer József gyári vállalkozónak volt dolga az intézetben, aki 60.000 korona takarékbetétet helyezt el a bankba. Lauffer távozása után Develák osztályfőnök az elkerített pénztárhelyiségbe ment, hogy ott a pénztárossal együtt egy letét-üzletet elintézzenek. Stern és Fleischer tisztviselők ezalatt íróasztaluknál dolgoztak.

Egyszerre csak belépett az árpádui ajtón két iparos külsejű, 30—35 év körüli férfi, akik közül az egyik fekete pápaszemet viselt és egy fekete, bőrből készült kizárólag tartott a kezében.

A két jövevény a helyiségbe lépve, minden szó nélkül a pult felé tartott, majd mindketten revolvert rántottak és a megrémült tisztviselők mellének szegezve, idegen kiejtéssel rájuk kiáltottak:

— Nem mozdulni!

A meglepett hivatalnokok felugrottak asztalaik mellől és az első pillanatban a kapualjából nyíló bejárat felé akartak rohanni, de a rablók vészjósló pillantással irányították feljűk revolverük csövét. E fenyegető magatartásra a teljesen fegyvertelen hivatalnokok rémülten maradtak állva s remegve várták a történendőt.

Ezalatt a rablók egyike, aki fekete pápaszemet viselt, megkerülte a pultot s revolverét folyton maga előtt tartva, a hivatalnokok asztalai között a pénztár felé közeledett, míg a másik a pulton kívül állva maradt és onnan irányította fegyverét a halálsápadt embereknél.

Fleischer Hugó könyvelő, akinek asztala a telefonfülké közelében van, amikor a pápaszemes rabló elhaladt mellette, be akart ugri a telefonfülkébe, hogy segítségért telefonáljon a rendőrségre. A rabló azonban észrevette mozdulatát, megfordult és a falhoz lökte, majd kabátja zsebéből hegyes tört vett ki és azzal is megfenyegette.

A többiek némán nézték ezt a jelenetet s most már mozcizanni sem mertek helyükön.

A pápaszemes rabló ezután belépett a telefonfülkébe, éles törjével átmetszette a telefon drótjait és azt hasznavehetetlenné tette. A telefonfülkéből kilépve, a pénztár felé tartott. Utközbes Stern Sándor gyakornok asztala mellett kellett elhaladnia. A fiatal ember, mikor a rabló elhaladt mellette, rémületében megmozdult.

A rabló ebből a mozdulatból azt következtette, hogy menekülni akar és revolverével beléje sujtott.

A revolver csöve Stern-t a bal halántékán érte és körülbelül egy tíz centiméter hosszú, mély sebet ütött rajta.

A fiatal ember arcát az ütés nyomán elborította a vér.

A fosztogatás.

Az a rabló, aki bement a pult mögé, amikor a pénztárhoz ért, revolverét a pénztárnokra és a pénztárhelyiségben tartózkodó főnökre szegezte és rájuk parancsolt:

— Elő a pénzt!

A halálra ijedt pénztárnok némán mutatott a nyitott vasszekrényre. A rabló ezután hozzálátott a pénztár kifosztásához. Egymásután egymásra lökte a pénztárhoz tartozó fekete bőrtáskába az ezreket, százakat és kisebb bankjegyeket, mikor pedig ezzel készen volt, egy zsákot vett elő és megparancsolta a pénztárnoknak, hogy segítsen neki az arany- és ezüstpénzt a zsákba önteni, s hogy szavainak nagyobb súlyt adjon, ismét mellének szegezte revolverét.

A megrémült pénztárnok szorongatott helyzetében nem tehetett egyebet, engedelmességet parancsolt, s segítette az arany- és ezüstpénzt a rabló zsákjába önteni. Az egész művelet alatt sem a rablók, sem a meglepett tisztviselők nem szóltak egy szót sem.

Mialatt a pénztár kiürítése folyt, az Árpád-utcai főbejáraton át belépett a bankhelyiségbe egy Fehér Katalin nevű fiatal lány, aki pénzt váltani jött. A pult kívül eső oldalán állva maradt rabló az ajtónyitás zajára megfordult, s a belépő leányt megpillantva, karon ragadta és revolverét mellének szegezve, a sarokba lödítette. A szegény lány halálra rémülten esett a fal mellett elhelyezett diványra, s meg sem mert mozdulni.

Ailg néhány pillanattal később lépett az üzletbe Zachár Ignác, egy ujbpesti cég üzletvezetője. Ő is hasonló sorsra jutott. A revolveres rabló őt is a leány mellé lödítette és megfenyegette, hogy lelővi, ha mozcizanni mer.

Hasonlóképpen járt Schwarcz Elza is, aki szintén pénzváltás céljából ment a bankba, ugyancsak egy ismeretlen koldus, aki kéregetni akart a banknál.

A pénztár kirablásával elfoglalt rabló ezalatt elkészült dolgával és az ezüstpénzt tartalmazó zsákot hátára véve, megindult a kijárat felé. A kijáratnál még egyszer visszaszólt:

— Ne merjen mozdulni senki!

Ezzel kilépett az ajtón. A másik revolverét folyton a helyiségben tartózkodókra szegezve, állva maradt az ajtóban.

Igy telt el a kínos várakozás és halálos remegés között körülbelül öt perc. A bankhelyiségben maradt rabló maga is megsokallhatta társa távolmaradását, mert egyszerre gyorsan felugrott az egyik óriási tükrökről mellette elhelyezett bársonyszékre és kitekintett az utcára, hogy megnéze, jön-e már a társa.

Menekülnek a rablók.

Körülbelül öt perc elteltével visszaérkezett az a rabló, aki az ezüstpénzzel telt zsákot elvitte. Még egyszer jól körülnézett a pénztárban, hogy nem hagyott-e ott valami értékes dolgot, azután magához véve a bankjegyekkel megtöltött bőrtáskát, revolverét maga elé tartva, hátul megindult a kijárat felé. A kijárat felé érve, fenyegetve szólt rá a tisztviselőkre:

— Ne mozduljon senki, mert aki utánunk jön, azt lelövöm!

Ezzel kilépett az ajtón. A másik még néhány pillanattal a bankhelyiségben maradt s aztán társa fenyegetését megismételve, ő is kisietett.

A bankban maradt emberek percekig maradtak mozdulatlanul állva helyükön, nem tudtak magukhoz térni rémületükből és a rablók vészjósló fenyegetése is ott csengett még fülkükben.

Zachár Ignác tért először magához. Kirohant az ajtón és „rendőr, rendőr!” kiáltással odafutott közvetlenül az épület előtt posztoló rendőrhöz és szaggatott szavakkal elmondotta a történeteket. A rablóknak azonban semmi nyoma sem látszott már az utcán. Ugy eltűntek, mintha a föld nyelte volna el őket.

A rendőrség intézkedése.

A rendőri őrszem, akit Zachár Ignác informált, azonnal értesítette a rablásról az ujbpesti kapitányságot, ahonnan Szirmai Andor rendőrtanácsos, kerületi kapitány a kapitányság összes tisztviselőivel a helyszínre sietett a nyomozás megindítása céljából. Időközben értesítették a vakmerő rablásról a főkapitányságot is, ahonnan Krecsányi Kálmán rendőrtanácsos, detektívőnök, Nagy Károly dr. fogalmazó és huszonöt detektív sietett ki kocsikon és automobilon a kirabolt bankba.

Krecsányi tanácsos detektívjeivel mindenekelőtt megsejmelte a bankhelyiséget, azután a jelenlétükkel elmondatta a rablómerénylet részleteit s a vallomásokat jegyzőkönyvbe foglalta. Amikor tiszta képet nyert a helyzetről s a szemtanuktól megszerezte a rablók személyleírását, telefonon jelentést tett a főkapitányságon. A főkapitányságról közölték a személyleírást az összes kerületi kapitányságokkal. Őrszobákkal és detektívekkel és széleskörű intézkedéseket tettek, hogy a tettesek kézre kerüljenek.

A két rablóról a szemtanúk a következő személyleírást adták: A rablók mindketten 30—35 év körüli iparos külsejűek voltak. Az egyik középmagas, sovány, feketehajú és közép-nagy feketebajuszu férfi, aki fekete pápaszemet és fekete télikabátot viselt. A másik közép-magas, barnahajú, barnabajuszu egyén, akin szürke zacco-ruha volt és zöldes koczkájú, ellenzős sportsapka.

A bank pénztárosa a támadásról.

Schaffer Géza a fióktartó pénztárnok a következőket mondotta el munkatársunk előtt a támadásról:

— Délután Develák Károly főnökkel pénztárzáratot csináltunk. Megolvastuk a pénzt; a papírpénzt abba a táskába raktuk bele, amelybe szoktuk, az arany- és ezüstpénzt pedig fatáskába tettük. Alighogy ezzel készen voltunk, az intézetnek az Árpád-ut felől aajtaja kinyílt és két ember jött be. Az egyiket sötét ősi kabát volt, a fején szürke kalap, a másik szürke ruhát viselt, felöltő nem volt rajta. Alighogy beléptek, mindkettő revolvert rántott elő, s mind-egyik kezében egy tör volt.

A pénztár aajtájánál megállt az egyik, s rám fogta a revolvert, s felszólított, hogy azonnal távozzam a pénztár mellől. Én első ijedségemben a nagy tüzmentes pénztár aajtáját becsaptam, keresztül ugrottam a pulton, de ekkor a másik ember revol-

yerét tartotta felém. Fleischer Hugó hivatalnok-társam a rablót meg akarta fogni, de az félre lökte és besietett a telefon-fülkébe, ahol mint láttam elvágta a telefon-vezetékét. Mindez oly gyors egymásutánban történt, hogy ugyszólván nem is nyílt alkalmunk mindent megfigyelni. A rabló alig egy pár szempillantás alatt végzett Stern gyakornokkal is és a következő pillanatban a pénztár előtt állott és rám parancsolt, hogy nyissam ki a vasszekrényt, a mit én teljesítettem is. A rabló ezután minden pénzt belesöpört zsákjába és miután munkájával készen volt, ráparancsolt, hogy segítsen a pénzzel tell súlyos zsákot vállára emelni. Szorongatott helyzetemben ezt is megtettem.

A rabló ezután kiment zsákmányával az utcára és körülbelül 5 perc múlva tért csak vissza. A másik ezalatt folyton sakkban tartott revolverével és ezután magukhoz vették a papírpénzzel megtömött börtárczát és lelövélssel fenyegetve bennünket, ha utánuk megyünk, mindketten kiestek. Az egész rablás körülbelül 10 percig tartott és a legnagyobb csendben, igazán úgy ment végbe, mint ahogy az a rablóregényekben le van írva.

A rendőrség nyomoz.

A rendőrség emberei, akik a helyszínre kivonultak, nagy energiával láttak hozzá a nyomozathoz. A vizsgálatot maga Krecsányi Kálmán detektívönök vezette.

Mialatt Krecsányi tanácsos a jelen voltak kihallgatását végezte, a detektívek jelentették, hogy egy Schweiger Józsefné nevű fűszerkereskedő, akinek Attila-utca 6. szám alatt van az üzlete, látta, amint a rablók fiakkere megérkeztek.

A tanácsos nyomban az asszony lakására sietett és kihallgatta az asszonyt, aki elmondta, hogy üzletéből látta, hogy körülbelül fél tizenkettőkor az Attila- és József-utczák sarkán egy pesti fiakker állott meg és abból két iparos külsejű férfi szállott ki. Az egyik fekete szemüveget és fekete télikabátot viselt, a másikon szürkés ruha és sapka volt. A fekete szemüveges fekete börtárczát vitt a kezében. Amikor a kocsi-ból kiszállottak, kifizették a kocsit s ez visszafordult és elhajtattott. A két férfi a bank felé vette az útját. A kocsi számját pontosan nem tudta megjegyezni, de arra emlékszik, hogy vagy 357, vagy 537 volt a száma. A két embert többé nem látta.

A bank pénztárnoka ezután számadást csinált Krecsányi tanácsos jelenlétében és megállapította, hogy a pénztárból körülbelül 46.000 korona készpénz hiányzik. Pontosán az összeget még nem tudták megállapítani, valamint egész határozottsággal azt sem tudják, hogy minő pénzjegyekből mennyit vittek magukkal a rablók. Annyit meg tudott a pénztárnok állapítani, hogy 15 ezer korona ezüstpénz, 10 darab ezerkoronás, 10.000 korona értékű százkoronás, 4000 korona értékű tízkoronás arany, 1057 frank, 1100 darab márka, 15 dollár és 10 rubel hiányzik s ezen kívül még vagy huszezer korona mindenféle szelvény. A helyszíni szemle után Krecsányi Kálmán rendőrtanácsos a rablás valamennyi szemtanújával a főkapitányságra hajtattott, ahol mindenkivel külön-külön részletes jegyzőkönyvet vettek fel az esetről.

Mit mond az igazgató?

Egy újságíró beszélgetést folytatott Develák Károlylyal, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank ujbpesti igazgatójával, aki a következőket mondotta a páratlanul vakmerő rablómerényléről:

— A pénztár közelében állottam. Egyszerre bejött két alak. Azt hittem, gázgyári munkások, akik rendszerint eljönnek és rendbehozzák a gázórát. Egyszerre revolvert és tört rántottak elő, odarohantak a pénztárhoz és megparancsolták, adjuk elő a pénzt. Nyomban intettem Fleischer pénztárosnak, aki becsapva a kassza ajtaját, a telefonhoz akart rohanni. Az egyik rabló azonban visszalökte és kiáltozni kezdett idegenszerű kiáltással:

— Nem beszélni! Nem beszélni! Nem kiabálni!

— Én erre szólítam Stern Jenőnek, hogy telefonozzon. Be is akart menni a telefonhoz, az egyik rabló azonban észrevette szándékát, utána ugrott. Kettévágta a telefondrótot, és megsebesítette Stern-

Erre a védelmére siettem, de a rabló engem is félrelökött és törével rám vágott. Ezalatt a másik rabló az ajtónál megállt és ha valakj benyitott, rögtön arra kényszerítette, hogy ugyanolyan mozdulatlanságban maradjon, mint a többiek. Egy fekete kézfűtő és egy kis pénzeszsákot helyeztek a pénztár előtti asztalra, nekem és a pénztárnoknak szegezve a revolvert, de olyan hadállásban, hogy senki meg nem közelíthette őket, megparancsolták, hogy a pénztár tartalmát írítsuk ki. A papírpénzt belegyömöszölték a táskába, olvasatlanul szórták be az ezüstpénzt a zsákba. Az egyik rabló megrakodva a zsákmánnyal, erre a hátsó ajtón távozott; a másik egyedül maradt ott, folyton a kezében tartva a tört és a revolvert. Senki sem mert megmozdítani. A rabló felállt az ablak mellett levő kis fotelre és féloldalt nézve, az ablakon keresztül vette társát szemügyre.

— Mintegy öt-hat percig tartott ez; a másik rabló visszatért és újból megkezdtek a hárácsolást. Rám parancsolt, hogy segítsen berakni az ezüstpénzt. A kezem úgy látszik reszketett, mert a rabló rám sújtott. Ezután az egyik ismét eltávozott a pénzzel, a másik pedig fenyegető hangon mondta, hogy ne mozogjunk!

— Egy félóraig senki se merjen távozni a helyiségből — mondta — mert különben felönni, leönni czinkos!

Utána távozott. Az elvágott telefondrótot összekötöttük és Scheffer pénztáros telefonozott a rendőrségnek.

A rablás színhelyén automobilon jelentek meg a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank központi tisztviselői, Hollós titkár, Fehéri igazgató és Bródi felügyelő. Kihallgatták a fiókintézet tisztviselőit és a bank részéről is megkezdtek a vizsgálatot.

Egy másik szemtanu.

A rémes jelenetnek szemtanuja volt egy Schwartz Elza nevű fiatal leány is, aki az Ujbpesti Kereskedők Hitelszövetkezetének hivatalnoknője és négyszáz koronát akart a Pesti Magyar Kereskedelmi Bankban elhelyezni.

— Pont délben mentem a bankba — mondta munkatársunknak — alig hogy beléptem, láttam, hogy történnie kellett valaminek. A hivatalnokok mozdulatlannal álltak a helyükön és mereven néztek rám. Egy magas, vörösszakállu ember pedig fekete pászszemmel, elém sietett, mellbelökött és rákiáltott:

— Üljön le!

Megdöbentem, mert láttam, hogy valami rendkívüli dolog történhetett. Az az ember, aki mellbevágott, az egyik kezében tört tartott és a másikban revolvert. Jól megnéztem a fegyvert s láttam, hogy egészen új szerkezetű Browning-revolver. A tör pengéje fényes volt, úgy látszik, teljesen új, a nyele pedig sárga csontból készült. Nagyon meg voltam rémülve és szinte kábultan rogytam le a székre.

A merénylő egy helyben állt, szigorúan körüljártatta a szemét, úgy, hogy senki sem mert megmozdítani. Kevéssel azután jött egy másik marcsona külsejű ember. Egy nagy fekete börtárczát és egy zsákot hozott.

Schaffer pénztáros ekkor lassan a pénztárhoz ment és bezárta a vasajtót. Amikor ezt az egyik merénylő meglátta, odaugrott és fenyegető hangon mondta:

— Rögtön nyissa ki, mert a halál fia!

A pénztáros, úgy látszik, eleinte nem akarta ezt megtenni, habozott, de amikor látta a veszedelmes helyzetet, engedelmességet és kinyitotta a pánccszekrényt. A két ember erre egymásután szedte ki a kasszából a bankócsomagokat és a pénzeszsákokkal együtt beletömte a fekete börtárczába. Ekkor a karjára vette és kifelé indult. Az ajtóban megállt, visszafordult és ennyit mondott:

— Mindjárt visszajövök!

Rettenetes érzésem volt. El voltam készülve rá, hogy mindnyájunkat meg fognak ölni, de mukkanni nem merem. A nálam lévő négyszáz koronát észrevétlenül a zsebembe csuszattam. Kevéssel azután megint visszajött a rabló és megint teletömte a zsákot és a börtárczát. Amikor a zsákmánnyal távo-

zott, a társa még néhány percig ott maradt, állandóan figyelt bennünket, amikor látta, hogy a másik már messze tart, így szólt:

— Fél óráig senki se be, se ki. Az ajtóban is vannak rablók, mindenkit felönek!

Ezután ő is távozott, olyan nyugodtan, mintha mi sem történt volna.

A bankban a páratlan rablás alatt Schwartz Elzán kívül még csak ezek voltak benn a bankban: Develák igazgató, Fleischer könyvelő, Schaffer pénztáros, Stern Jenő gyakornok. Hoffer hivataloszolgálat véletlenül nem volt otthon.

A sebesült praktikáns.

Stern Sándor, az ujbpesti bankiök tisztviselője, akik végigélte a rablás izgalmait, sőt meg is sebesült a kalandban, így mondja el a merényletet:

— Éppen csezengett a telefon, mikor elém állt az egyik rabló. Azt hittem, hogy üzletfél és megkérdeztem, mit akar. Ne mozogjon — kiáltott rám. A másik rabló beljebb került a pulton és Schaffer pénztárosra, aki a telefonhoz akart menni, rászólt, hogy ne mozogjon. Én akartam a telefonhoz szaladni, de mielőtt odaértem, törrel átvágták a telefondrótot. Azután egy browninggel úgy fejbévágott, hogy a vér előtört és elszédültem. El akartam rohanni, de összeestem.

A merénylet után eszméletlenül találtak Stern Sándort a padlón. Sebét kimosták és lakására szállították. Magára a pénzrablásra nem emlékszik a tisztviselő.

Hajsza a rablók után.

A rendőrség óriási apparátussal fogott hozzá a rablók üldözéséhez. Csaknem az egész detektív-osztály mozgósítva van és a város minden pályaudvarát rendőri ellenőrzés alatt tartják, hogy a menekülő rablókat szökésükben föl-tartóztassák.

Eredményre azonban a hajsza nem vezetett, s a délutáni órákban már nagy volt a kedvetlenség a központi rendőrségen, mert attól kezdtek a vizsgálat vezetői tartani, hogy nyomot se sikerül kapniok a nagy szenzációjú ügyben. A nyomozás első stádiumában a rendőrség emberei oda törekedtek, hogy azt a bérkocsist kerítsék kézre, aki a rablókat Ujbpestre szállította. Magáról a kocsirol annyit megállapítottak, hogy világos bőrű volt és két világos erős csontozatu pejlő volt eléje fogva. A detektívek az egész várost tüvé tették a bérkocsi után, de sehoh sem tudtak ráakadni. Végre a késő délutáni órákban fölbnkkant a legelső nyom, ami némi bizonyosságot teremtett a teljes bizonytalanságban.

Megkerül a kocsi.

Délután hat óra tájban jelentkezett a Zrinyi-utczai központi rendőrségen ifj. Klein József bérkocsi-tulajdonos, aki Szvetenay-utca 4-ik szám alatt lakik és elmondta, hogy vallomást kell tennie, mert úgy hiszi, hogy az ujbpesti bankrablás dolgában némi felvilágosításokat tud adni. Olvasta ugyanis az estlapok közleményeit, s ezekből tudja, hogy egy bérkocsit keres a rendőrség. Miután pedig egyik kocsija ma reggeltől estig fuvarban járt, amelyet a közlemények óta gyanusnak tart, önként jelentkezik vallomástételre.

Ezek után elmondta ifj. Klein József, hogy tegnap este nyolcz óra tájban beállított hozzá a lakására egy hordár kíséretében valami idegen ember. Az ismeretlen azt mondta, hogy ma reggel kilencz órától kezdve délután 5 óráig egy kétfogatu számozatlan bérkocsira lenne szükség. Az idegennel, aki csak törve beszélt a német nyelvet, alkuba állott s végre meg is egyezett. Mikor a fuvarbérben megállapodtak, az ismeretlen kiállította magának a viteldi-számlát, amelyet borítékba tett, s a borítékra ezt a nevet írta rá:

— Rotskessler!

Távozás előtt a következőket mondta az ismeretlen:

— Holnap reggel kilencz órakor várjon engem a kocsi az Aréna-kávéház előtt. Ha megérkezem, mutassa fel ezt a borítékot, amiről tudni fogom, hogy az én emberem. A fuvarbért előre kiízetem neki a borralalóval együtt.

Ezután eltávozott az ismeretlen a hordárral együtt, akinek azonban a számát ifj. Klein József nem tudja. Ellenben elmondta a főkapitányságon, hogy a fuvarral Bildmann László 48

éves bér
aki ma r
érkezett

A po
már nos
lett elől
Klein J
intézked
tektivek
nay-utcz
sitással,
rögtön e

A k
óra tájba
kocsi-seg
értésült,
örkapitán

— G
8 óra utá
kor álliak
Aréna-ut
kávéház
ni. Egy le
ben a kiál
név volt i
czimzés s
örkező ut
ismerienek

En ut
370-es szá
ut és a Cs
ban nem t
vább hajto
nyan rát
belül tíz ó
vendégeim
gazdámna
csak mara
En tehát v
talán félti
egy világo
oda járt é
két uriemb
ember leh
volt; az a
beesett. P
fekete haj
szem fedte
raita; ez a
viseletes s
karimájú p
be volt gy

A más
éves lehte
alkatu, mi
ovális, kis
árbajuszna
viselt, felő
ellátott szü

Az ide
odamentem
ritéket.

— Rot
az egyik id
sággal.

— Igen
kifizette a
szólt:

— Ujpe
rok, vagy

Erre én
kettő lehte

A pápaszem
Árpád-utca
széd utczáig
szálltak és a
mentek. Nem
a fiatalabbik
jött, s egy t
kocsikat bete

percczel ké
egy fekete b
pillanat mul
látható siets
érve hírtelen

— Hajts
Elindultu

lotán keresz
hajtottam, M
Pihenés közl
vendégeimme

éves bérkocsis-segédjét bizta meg tegnap este, aki ma reggel el is ment a fuvarba, de még nem érkezett vissza a lakására.

A pozitív első nyom tehát meg lett volna, már most csak Bildmann László kocsist kellett előállítani. Tóth János rendőrkapitány ifj. Klein József vallomása következtében azonnal intézkedett is, hogy a kocsis előállíttassék. Detektiveket küldött a bérkocsi-tulajdonos Szvetenay-utca 4. szám alatti lakására azzal az utasítással, hogy Bildmann-t, hazaérkezése után rögtön előállítsák.

Bildmann László vallomása.

A kiküldött detektivek körülbelül nyolcz óra tájban hozták be Bildmann László bérkocsis-segédet a főkapitányságra, aki, amikor értesült, hogy miről van szó, Tóth János rendőrkapitány előtt a következő vallomást tette:

— Gazdám, ifj. Klein József, tegnap este 8 óra után utasított, hogy ma reggel kilencz órakor álljak a 370-es számú kétfogatú kocsival az Aréna-ut és a Csömöri-ut sarkán lévő Aréna-kávéház elé, ahol fuvarvendégeket fogok találni. Egy lezárt borítékot adott a kezembe, amelyben a kiállított fuvarszámla volt, kívül pedig egy név volt írónnal ráírva. Rotskessler! így szólt a címzés s gazdám azt az utasítást adta, hogy az érkező utasoknak föl kell mutatnom, hogy rám ismerjenek és kérem kell a fuvarbért előre.

En utasítás szerint ma reggel befogtam a 370-es számú kocsiba és kihajtottam az Aréna-ut és a Csömöri-ut kereszteződéséhez. Ott azonban nem találtam az Aréna-kávéházat, tehát tovább hajtottam a Damjanich-utcaig, ahol csakugyan rátaláltam a kérdéses kávéházra. Körülbelül tíz óráig várhattam a kávéház előtt, de a vendégeim nem jöttek. Ekkor telefonáltam a gazdámnak, aki azonban úgy utasított, hogy csak maradjak a helyemen és várjak tovább. En tehát vártam és valamivel tíz óra után, — talán féltizenegykor, — a Damjanich-utczából egy világos pejlavos fiakkor hajtott ki, amely oda járt éppen az én kocsim elé. A bérkocsiból két uriember szállt ki. Az egyik 35—38 év körüli ember lehetett. Középmagas, nyulánk termete volt; az arca hosszukás, sápadt, mondhatnám beesett. Pofacsontjait feltűnően kiálltak. Tömött fekete hajszál viselt és a szemét színes pápaszem fődte. Térden alul érő fekete felöltő volt rajta; ez alatt zöldes-sárga koczkás ruha, régi viseletes sárga czipő volt a lábán, a fején nagy karimájú puha fekete kalap, amely a közepén be volt gyűrve.

A másik fiatalabbnak látszott. Talán 30 éves lehetett. Középterméű volt, erősebb testalkatu, mint a másik. Az arca gömbölyded, ovális, kis barna bajusza volt, amit most utólag álbajusznak véli. Szürke, aprókoczkás öltönyt viselt, felöltő nem volt rajta. A fején védővel ellátott szürke utazósapkát viselt kalap helyett.

Az idegenekben vendégeimet sejtettem, odamentem tehát hozzájuk és felmutattam a borítékot.

— Rotskesslert vária? — kérdezte erre az egyik idegenszerű kiejtéssel és tört magyarul.

— Igen! — feleltem én, mire a pápaszemes kiféjtette a vitelbért és kocsiba szállva, rám szólt:

— Ujpest. Árpád-utca és József-utca sarkok, vagy József-utca 7.

Erre én elhajtottam velük. Talán féltizenkettő lehetett, amikor Ujpestre megérkeztünk. A pápaszemes azonban nem engedte, hogy az Árpád-utca sarkán álljak meg, hanem a szomszéd utcáig parancsolt. Ott mind a ketten kiszálltak és azt mondták, hogy váriak. Aztán elmentek. Nem sokáig maradtak azonban el, mert a fiatalabbik vagy tizenöt percz múlva visszajött, s egy tömött zsákot hozott magával. A zsákocskát betette a kocsiba és újra elment. Tíz perczrel később aztán ismét visszajött s ekkor egy fekete bőrtáska volt a hóna alatt; egy pár pillanat múlva megérkezett a pápaszemes is és látható sietséggel igyekezett a kocsira felé. Odalátott a kocsiba ugrottak és rám szóltak:

— Hajts! Egyenesen. De gyorsan!

Elindultunk. Az Árpád-utczán át Rákospalotán keresztül, a Főthi országuton Kerepes felé hajtottam, Mogyoródon túl megálltunk pihenni. Pihenés közben beszédbe akartam elegyedni vendégeimmel és a fiatalabbat megkérdeztem,

hogy tud-e magyarul. Azt mondta nem és németül is csak törve beszél. A kiejtése úgy hszem olyanforma volt, mint az olasz munkásoké.

Egy negyedórai pihenés után újra tovább indultunk s Kerepesig hajtottunk. Kerepes előtt az idegenek megállítottak. Ők maguk lezállva, azt mondták, menjek a vendéglőbe etetni s magam is egyem valamit, amíg ők visszajönnek. A parancsnak szó nélkül engedelmeskedtem, de utánuk néztem és láttam, hogy az erdőcske felé mennek. A fiatalabbik vitte a zsákocskát, a másik a fekete bőrtáskát.

Egy órát tölthettem a vendéglőben, amikor az idegenek visszajöttek. A zsák már nem volt náluk és parancsot adtak, hogy készüljek. Amíg én befogtam, ők ettek valamit, de tíz percz alatt végeztek az étkezéssel, aztán kijöttek az udvarra és beszálltak.

— A gödöllői állomásra! — mondta a fiatalabbik. Siessünk, borraivalót kap.

A jó borraivaló reményében én természetesen tölem telhetőleg igyekeztem. A gödöllői állomás előtt az idegenek kiszálltak és bemenve a pályaházba, érdeklődtek, hogy mikor megy vonat. Éppen volt indulófélben egy. Öt óra lehetett. Erre kijötték hozzám az idegenek s az egyik tiz korona borraivalót adott. Már éppen el akartam hajtani, amikor a pápaszemes is odajött a kocsinhoz és hozzámhajolva suttozta:

— Ne szóljon senkinek!

Ugyanekkor egy százkoronás bankót csuszított a kezembe.

Itthon már vártak a detektivek, akik ide hozták. Töböt nem tudok a dologról.

A hordár.

Előkerült ma éjszaka a hordár is, aki a kocsit fogadó rablót Klein Józsefhez vezette. 178 a száma és elmondta, hogy az ismeretlen előbb automobilt akart bérelni, de sokalta a 80 forintot, amit az automobil-garageban kértek. Így vezette megbízóját Klein Józsefhez.

Ma éjjel különben az a hír terjedt el a városban, hogy a rablókat Zagyvaszántón elfogták. Erről azonban az éj folyamán nem érkezett hír a rendőrséghez.

Mint halljuk, a bank betöréses lopás ellen, tekintettel, hogy több millióról van szó, a Generáli vezetése mellett több intézetnél van biztosítva.

UJDONSÁGOK.

— Személyi hír. Gróf Széchenyi Dénes, Ausztria-Magyarország kopenhágai rendkívüli követe és meghatalmazott miniszter nejevel hosszabb tózkodásra a sopronmegyei Horpácsra utazott. — Matild német hercegnő ma délelőtt Mária Jozefa főhercegnő látogatására a Bécs melletti Hetzenдорfba ment, ahonnan a hercegnő Olaszországba utazik.

— A királyról. A király október 31. és november 2. közé eső időben fog visszautazni Bécsbe; ezzel a királynak közel kéthónapi budapesti tartózkodása véget ér. Az uralkodó holnap, csütörtökön ad jelenlegi Budapesten időzése alatt utoljára általános kihallgatást és november 4-én már Bécsben fogadja Goschen angol nagykövetet, aki át fogja nyujtani visszahívó levelét.

— Uj csillagkeresztes hölgy. Mária Jozefa főhercegnő udvarhölgyének, gróf Dobzensky Jánosné, szül. Trauttmansdorff-Weinsberg grófnőnek a király a csillagkereszt-rendet adományozta.

— Kihallgatás a királynál. Holnap, csütörtökön reggel háromnegyed tízkor, mint felhivatalosan jelentik, általános kihallgatás lesz a királynál.

— József főherceg hadsegédének fölmentése. A király kiskökei és köpösi Takács-Tolvay Józsefnek, József főherceg udvartartásához beosztott vezérkari testületi századosnak, jelenlegi alkalmazása alól való felmentését elrendelte s egyuttal megparancsolta, hogy neki ez alkalommal a legfelsőbb megelégedés kifejezése tudtul adassék.

— Teck herceg távozása. Teck herceg, Anglia bécsi katonai attaséja, mint Bécsből jelentik, legközelebb nejevel együtt eltávozik hazájába. Edward király a hercegi pár kérelmére megengedte, hogy az elutazás a jövő tavaszra halasztassék.

— A spanyol királyi pár Saragosaban. Alfonso spanyol király és Viktória királyné ma résztvettek Saragosa védőjének emelt szoborleplezésén, majd a kiállítást szemlélték meg. A királyi párt a lakosság élénk ovációkban részesítette.

Ujabbán jelentik: A királyi pár résztvett a Notre Dame-templomban tartott istentiszteleten, azután az érseki palotába ment. A palota előtt egybegyűlt néptömeg lelkes ovációkban részesítette a királyi párt, mely ismételten megjelent a palota erkélyén.

— Kinevezés. Darányi Ignác földművelésügyi miniszter Horváth Károly királyi tanácsost, vasuti és hajózási főfelügyelőt s a magy. kir. vasuti és hajózási főfelügyelőség vasuti osztályának vezetőjét mint a magy. kir. kereskedelmi miniszter képviselőjét az Országos Állategészségügyi Tanács tagjává nevezte ki.

— Hódolnak a király unokái. December 2-án, a császárbüroiban napján fognak hódolni Ferenc Józsefnek az uralkodóház tagjai és pedig legszűkebb családi körben. A családi ünnepen, amely a Hofburgban fog lefolyni, a király unokái ünnepi szindarabot fognak előadni, amelynek a főudvarmesteri hivatal volt számtanácsosa, Czerny a szerzője. Czerny jelenleg főhercegi nevelő és levéltáros Frigyes főhercegnél. A darabot Thimig udvari színész fogja betanítani.

— A József főherceg idegen rendjele. A király megengedte, hogy József főherceg ezredes, a 79 honvédegyalogsdandár parancsnoka, a spanyol király III. Károly-rend nagykeresztjét elfogadhassa és viselhesse.

— Báró Bánffy Dezső betegsége. Báró Bánffy Dezső volt miniszterelnök, aki minapi meghűlése után nem igen vigyázott magára, újra megbetegedett és néhány nap óta megint ágyba kellett fekdnie. Orvosai szerint nemsokára teljesen felépül.

— Egyházkerületi közgyűlés. A dunamelléki református egyházkerület ma délelőtt folytatta és befejezte tanácskozásait. Sógör Endre az egyes egyházaknak és lelkészeknek utalványozandó évi államségélyről tett előterjesztést, amelyet a közgyűlés elfogadott. A p. apostol Pál a középiskolai bizottság jelentését mutatta be. Ismertette a kerület hat gimnáziumának forgalmát, a tanítás menetét, a személyváltozásokat és az intézetek anyagi helyzetét. A gimnáziumok összes kiadása tavaly 379.575 korona volt, ebből 120.900 koronát államségélyből fedeztek. A tanítóképző-intézet jelentést Daru Mihály terjesztette elő. Ennek kapcsán Morvay Ferenc azt az indítványt tette, hogy a tanítói oklevélben külön tüntessék fel, vajon az illető a kántori teendők elvégzésére is alkalmas-e? Az indítványt a tanítóképző-intézet felügyelő-bizottsághoz utasították. A Ráday-könyvtár és levéltár rendezéséről Szilassy Aladár referált. A jelentést a közgyűlés tudomásul vette és elhatározta, hogy addig, amíg az új teológia felépül, a pesti egyház sekrestyéjében helyezze el a Ráday-könyvtárat. Végül több kisebb jelentőségű ügyet intézett el a közgyűlés, mire a tanácskozást Baksa Sándor püspök imája után bekezesztették.

— Miloszavljevics Milán gyilkosa meghalt. Ulrich János, ki 1905. október 20-án Miloszavljevics Milán országos képviselőt Szabadkán agyonlötötte, a budapesti gyűjtőfogházban, ahová a vácsi fegyházból betegesen szállították, meghalt.

— Kifiltott román könyvek. Gróf Andrássy Gyula belügyminiszter a magyar nemzet és állam ellen izgató tartalom miatt a postai szállítás jogát a magyar szent korona országainak területére a következő könyvektől vonta meg:

A bukaresti Minerva könyvnyomda kiadásában megjelent „Lupta pentru limba romaneasca” (Harcz a román nyelvért), írta Jorga Miklós; a bukaresti Libreria national kiadásában megjelent „Canindarul satanirol” (A falusiak naptára); a Bukarestben megjelent „Ceva despre Ardealul romanesc si viata culturala romaneasca de astazi” írta Jorga Miklós; Konstanzában megjelent „Omagine de profund respect si inalta admiratiune memoriei lui Stefan cel mare” (A nagy István vajda emlékének dicsérete); Bukarestben Göbl könyvnyomdájában megjelent „1848, zile revolutionare” (Az 1848-iki forradalmi napok) írta Colescu; a Csernovitzban megjelent „Amintiri din viata militara” (Emlékek a katonai életből) írta Crecu Temistocles. A belügyminiszter egyidejűleg megkereste a kereskedelmi- és pénzügyminisztereket, a posta, illetve vámhivatalok részére kiadandó megfelelő intézkedés iránt.

— A varsói lengyel iskolát bezárták. A főkörmányzó rendelkezésére több lengyel iskolát bezártak. A főkörmányzó azzal fenyeget, hogy az orosz birodalmi iskolák további bojkottálása esetén a Varsóban és Lengyelország egyéb részeiben még fennálló többi iskolát is bezárta.

— Öngyilkos altábornagy. Pokorny Viktor nyugalmazott altábornagy, a volt pozsonyi hadosztályparancsnok, ma délután egy bécsi fogadóban fobélte magát. Hátrahagyott levelében megírta, hogy fájdalmas és gyógyíthatatlan betegsége kergeti a halálba. Az öngyilkos altábornagy hatvanöt éves volt s öccse Pokorny Hermann lovag lovassági tábornoknak. 1894-ben lett altábornagy s akkor a pozsonyi negyedik gyaloghadosztály élén állott. Már rég ideje kénytelen volt nyugdíjazását kérni súlyos betegsége miatt.

— Egy tót káplán megrendszabályozása. Tomanek Flórián szepesi egyházmegyei káplánt Párty Sándor püspök, a tót nemzetiségi agitációkban való részvétele miatt, állásától felfüggesztette és egyúttal utasította, hogy késelem nélkül valamely szerzetes-rendi kolostorba vonuljon. Tomanek a felfüggesztés ellen a római szentszékhez fordult panaszszal. A tót nemzetiségű papok a püspöknél a káplán felfüggesztése ellen óvást emeltek.

— A család miniszter ügye. A norvég király dolgozószobájában van egy kép, mely a királyt kinosan emlékezteti Albertire, a börtönben ülő család igazságügyminiszterre. A szoba falát ugyanis az a hatalmas festmény díszíti, amelyen egy kiváló norvég festő megörökítette azt a történelmi pillanatot, amikor 1905. november hónapjában IX. Keresztély király az amalienburgi kastélyban fogadja azt a norvég küldöttséget, amely a storthing nevében Károly dán hercegnek felajánlotta a trónt. Az akkori hivatali méltóságok közt szerepelt Alberti igazságügyminiszter is, aki szintén résztvevett a küldöttségben és a képen éppen a terem elő részében áll, ahol az alakja a lehető legszembetűnőbben emelkedik ki. Alberti leleplezése óta Haakon király boszankodik a gonosztevőnek mindennapos látásán, bár ha Alberti csak „in effigie” szerepel, ugyannyira, hogy amint mondják, egészen komolyan elhatározta, hogy Alberti képmását valami teljesen közömbös arccal helyettesíti a festményen, még a történelmi hűség rovására is. Ami az Alberti által alkotott polgári- és büntetőtörvénykönyv reformját illeti, Högsbro mostani igazságügyminiszter, hogy a törvénynek ezt a megbélyegző eredetét kiküszöbölje, új törvényjavaslatot nyújtott be, amely az Albertiétől csak kisebb lényegtelen dolgokban különbözik. A javaslat benyújtásánál Högsbro utalt arra, hogy „ismert okok” készítetik őt új törvény alkotására, amelyeknek részletezésétől mentse föl őt a képviselőház.

— Bevándorlók válsága Amerikában. Newyorkból hiteles forrásból írják, hogy az Egyesült Államok déli államaiból ismételtelen megdöbbentő hírek érkeznek az ottani munkaviszonyokról. A munkásokkal embertelenül, kegyetlenül bánnak, de a munkaadók zsarolásairól és kegyetlen kizsárolásról szóló híreket a déli államok sajtója mindig szűpi, czáfolja. Legutóbb Georgia állam a bevándorolt munkásokkal szemben elkövetett visszaélése és kegyetlenkedése megvizsgálására bizottságot küldött ki s ez a hivatalos vizsgálat hajmeresztő állapotokat derített fel. A déli államokban a bevándorolt munkásokkal kegyetlenebbül bánnak, mint annak idején a rabszolgákkal.

— Kegyetlen tréfa. Kegyetlenségűlte borzalmas tréfát járattak a károlyfalvi lakosok egy ittas emberrel. Sukua Mihály mosoczi lakos, fuvaros hazatérőben társával bement a károlyfalvi kocsmába és ott leitta magát. Az ittas embert a falubeliek csapó-lánczokkal kocsijához köztették és a lovakat elindították. A lovak egy lejtőnél megvadultak, a kocsit felborították és árkon-bokron átvágtatva, hazafelé mentek. A falu határában a lovakat elfogták, de már akkor az odakötözött ember sérüléseibe belehalt.

— „Ti angolok megbolondultatok!” Ezt a kifejezést nem kisebb egyéniség használta, mint maga a német császár. Egy angol újság, a „Daily Mail” ugyanis közli a német császár nyilatkozatát Angliához való viszonyáról. A császár egy angol diplomátával beszélgetett és az idézett lap szerint ezeket mondta:

— Ti angolok megbolondultatok. Mi jött reátok, hogy egy nagy nemzethez méltatlan ilyen gyanút tápláltok. Mit tehetnék többet, mint amit tettem? Minden telhető nyomatékkal kijelentettem, hogy szívem békére vágyik, hogy legforróbb óhajításaim egyike az, hogy Angliával a legjobb viszonyban éljek. Szavamhoz sohasem lettem hűtlen, hazugság és hamiság távol állanak tőlem, cselekedeteim maguk beszélnek helyettem, de ti nem hallgattok rájuk, hanem azokra hallgattok, akik tetteimet folyton félremagyarázzák és elferdítik. Ez személyes inzultus, amelyik sért engem. Az a körülmény, hogy mindig félreismernek, hogy ismételve tett baráti ajánlataimat bizalmatlanul mérlegelik és vizsgálják, türelmemet kemény próbára teszi. Ismételve, újra meg újra kijelentettem, hogy barátja vagyok Angliának, de ti ezt nekem nagyon megnehezítitek. Emellett népemenek a hangulata tulnyomó részben ellenséges Angliával szemben és így ugyyszólván kisebbségben vagyok a saját néppemmel szemben.

A császár ezután Angliának a marokkói kérdésben kifejtett befolyását fejtegette, majd visszatért az Angliával való barátság témájára és a bur háborúról beszélt, mire így folytatta:

— Németországnak el kellett készülnie a távol Keleten bekövetkező minden eshetőségre. Ki láthatja előre, hogy mi fog történni a jövőben a Csendes-Oceánon. Amikor a Csendes-Oceán kérdéseinek a megoldásáról lesz szó, csak azokat a hatalmas flottákat fogják meghallgatni, amelyek nagy flottával rendelkeznek és Németországnak már csak ezért is hatalmas flottára van szüksége. Talán egykor, amikor a jövő nagy vitáiban Anglia és Németország ugyanazon az állásponton fognak beszélni, Anglia is boldognak fogja magát érezni, hogy Németország olyan hatalmas flottával rendelkezik.

— A kispesti munkáslakóházak pályázata. A kispesti munkáslakóház-telep elrendezésére és az építendő házak mintatervére Wekerle Sándor miniszterelnök megbízásából a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet pályázatot hirdetett. A bíráló bizottság ma este tartott ülésén döntött a pályázat eredménye felett. A pályadíjak úgy az elrendezésre, mint a lakóházak terveire külön-külön állapították meg. Az egész telep elrendezésére, utcahálózatának megtervezésére a beérkezett 30 pályaterv közül dijakat kaptak: a 2000 koronás első díjat „Oktogon II.” jellegű tervére Palóczy Antal, az 1500 koronás második díjat a „Keresztezett 2 kalapács” jellegű tervére Fleiszl Róbert, az 1000 koronás harmadik díjat „Czeltudatos” jellegű tervére Kotál Henrik. Megvették: 500—500 koronáért Pirovits Aladár, Komor Marcell és Jakab Dezső „Átlós utak, körutak” és Varga László és Lechner Jenő „Magyar munkás, magyar föld” jellegű tervét. Dícséretet kapott az „Otthon a munkásnak” jellegű terv. — A telepen építendő munkáslakóházak terveire érkezett pályaművek közül díjat kapott: az első 600 koronás díjat Fleiszl Róbert, a második 400 koronás díjat Palóczy Antal, a harmadik 300 koronás díjat Schoditsch Lajos és Eberling Béla. Megvették: 200 koronáért Bierbauer István és Fichtl György, valamint Guóth Béla és Lechner Lóránd tervét, 150 koronáért Wälder József és Wälder Gyula, valamint Arkay Aladár és Kalina Géza tervét. — A tervek vasárnap, november hó 1-től kezdve tizennégy napon át reggel 9-től este 6 óráig megtekinthetők a Magyar Mérnök- és Építész-Egyletben (Budapest, IV., Reáltanodauteza 13/15.).

— Sikkasztó segédjegyző. Bellus Béla 56 éves főtí születési segédjegyző a váci kerületi munkásbiztosító pénztár megbízásából 270 koronát beszedett és a pénzt elcsikkasztotta. Bellus ellen, aki Budapestről megszökött, a büntető törvényszék vizsgálóbírája elragadó parancsot adott ki.

— A vízórák botránya. A fővárosi rendőrséget még mindig az a nagyarányú vesztegetési botrány foglalkoztatja, amelyek a vízórák szállítása körül fölmerült. Sándor László rendőrkapitány ma ismét Perczel Béla fővárosi bizottsági tagot hallgatta ki, aki már tegnap is informálta a nyomozást vezető rendőrkapitányt a vízmérő-órák ügyéről. Buzáth János tanácsjegyzőt is kihallgatták, délelőtt pedig Deák Mór, a Kunz-gyár raktárnokát és Korlát Andrást mérnököt. A vallomások részletei felől nem szivárgott ki pozitívum.

— Jótékony adomány. Iglóiról táviratozzák a Távirati Irodának: Loisch Ede budapesti ügyvéd a saját és elhalt neje, szül. Melczér Otília nevére két, egyenkint 10.000 koronás alapítványt tett az iglói ev. egyházközség javára. 10.000 koronát kap az iglói főgimnázium és ugyanannyit a polgári leányiskola. Az egyházközség ma tartott közgyűlése hálafejezésével fogadta el az adományt.

— Tragikus halál. Tragikus körülmények között halt meg kedden Szarka Pál bezini földbirtokos. Szarka a hálószobájában felesége jelenlétében pénzt olvasott s közben egy pénzdarab a divány alá gurult. Szarka el akarta huzni a fal mellől a diványt, amelynek másik végéhez oda volt támasztva vadászfegyvere. A divány megmozdítása folytán a fegyver eldőlt és az ütődés folytán elszült. A sörétek, amelyekkel töltve volt, orrlukain keresztül hatoltak a szerencsétlen ember agyába és azonnal megölték. Szarka mindössze csak harmincznégy éves volt és fiatal házas. Tragikus halála rettenetes katasztrófájának szemtanúját, fiatal feleségét ágyba döntötte.

— Pusztító tüzek. Pozsony melletti Szemet községben e hó 26-án nagy tűz ütött ki, amely a község nagyrészt elhamvasztotta. Egy hülye fiu felgyújtotta a bíró szénakazlát, melyről a tűz a nagy szél miatt gyorsan elterjedt a közeli épületekre. Oltásról eleinte szó sem lehetett a heves szél miatt, bár a szomszédos községek mintegy 15 fecskendővel siettek a falu megmentésére. Sok gazdának lakháza, gazdasági épülete és takarmánya lett a tűz martaléka. A tetteket mind ez ideig nem tudták megtalálni és valószínű, hogy félelmében a közeli erdőben bujdosik. — Karácsonfalván is, mint Máramarosszigetről jelentik, ma éjjel tűz ütött ki, mely harmincz házat elhamvasztott az összes melléképületekkel együtt. A tűznek egy emberélet is áldozatul esett. A kár 80.000 korona. A tüzet a máramarosszigeti tűzoltóság lokalizálta nagy erőfeszítés után, amely azonnal a tűz színhelyére sietett.

— Házasságok. Fried Lajos országos képviselő, sátorhajhalyi ügyvéd leányát, Etelkát eljegyezte Reisman Gyula zempléni megyei földbirtokos.

Maár Kornéliát, Várady Károly országos képviselő sógornőjét tegnap vezette oltárhoz a budapesti Deák-téri ev. templomban Csizsár Kálmán tb. főszolgabíró. Az esketést Raffay Sándor, az ev. egyház új lelkésze végezte, akinek ez volt az első esketése Budapesten.

Gallent Emil, a 2. számú vonatezred főhadnagya szombaton, október 31-én délelőtt fél tíz órakor a budai evangélikus templomban vezet oltárhoz Wenz örnagy leányát, Elzát.

Kardos Samu magyar államvasuti hivatalnok Czepléden, eljegyezte Frank Sámuel leányát, Margitot Félégyházán.

Somló Bertalan jövő hó 10-én a dunaföldvári izr. templomban köt házasságot Strausz Mária-kával.

Dr. Kövesi Géza fővárosi orvos ma délelőtt vezette oltárhoz Klein Paulát, Klein Berthold nagykereskedő, fővárosi bizottsági tag leányát.

— Nászajándékok. Jegygyűrűk legelőnyösebben Polgár Kálmán művész, ékszerkészítő, Budapest, VII., Erzsébet-körút 29., I. em. szerezhetők be. Nagy képes album-árjegyzék bérmentve küldetik.

— Letartóztatott betörő. Az éjszaka az Arénauton posztoló rendőrszem észrevette, hogy az Aréna-ut 106. számú ház udvarába a kerítésen át beugrott egy férfi, ott körülnézett, majd mikor észrevette, hogy a rendőr figyel, a ház Andrassy-utirészén kiugrott és el akart szaladni. Közben tolvajkulcsot és egy angol-szerkezetű furót eldobott. A rendőr üldözöbe vette és elfogta. A főkapitányságon megállapították, hogy az illető Stanisitz Mihály 30 éves, háromszor büntetett lókupez. Az elhajított furóból arra következtetnek, hogy Stanisitz tört be Hüttel Tivadarhoz is. Letartóztatták.

Reggelizés előtt fél pohár
Schmidthauer-féle

Használati valódi áldás gyomorbetegségek és az élelmiszerrel való visszaélések ellen.

Igmándi keserűvíz

az elrontott gyomrot
8-8 óra alatt tel.
jogon rendbe hozza
Kis üveg 40 fillér,
nagy üveg 60 fillér.

— **Leégett község.** Karácsonyfalva községben az éjjel tűz keletkezett. Harmincz lakóház és hetven melléképület teljesen leégett. A nagy tűzben nagymennyiségű takarmány és háziállat pusztult el, valamint az egyik égő házban bentégett Gancz Ábrahám csendes őrült. A tűz terjedését elősegítette, hogy a községben hiányában voltak minden tűzoltási eszközök. A tüzet a máramarosszigeti és a nagybocskói szódagyári tűzoltóság reggel hat órára eloltotta. A kár 100,000 korona.

— **Szélhámos műkereskedők.** Megírtuk a minap, hogy Münchenben egy szélhámos képhamisító-társaságnak az üzelmait leplezték le. Állítólagos műkereskedők hamis aláírású festményeket hoztak forgalomba. Ezekről az üzelmekről ujabban a következőket jelentik: A megindult bűnvizsgálatnak főszereplője Thiege festő, egykori könyvkötő, aki egész sereg jóhiszemű embert, köztük nőket is felhasználva hamis festményeket a terjesztésére. Ezeknek egész romantikus meséket kellett elmondaniuk a kép eladása alkalmával arról, hogy miképpen jutottak állítólag a kép birtokába. Gyakran szerepelt ezek között az a mese, hogy az illető nőnek, mint modell-jének, hálából adta a festményt a „mester” — mondjuk Lenbach. Főleg ugyanis olyan művészek nevével fűzték a legnagyobb szélhámosságot, akik már nem élnek. Ezért leggyakrabban szerepeltek Leibl, Lenbach és Menzel nevei. Sőt egy hamisított Munkácsy-képet is eladtak ezeröttszáz márkáért. Megtörtént, hogy egy hamisított képet tizennyolcezer márkáért is eladtak. Egy hamisított apostol fejért, amelyre Menzel aláírását hamisították, ötezer márkát kaptak a szélhámos műkereskedők. A hatóságok végre is erőlyesen közbeléptek, hogy München jó hírnevét megmentsék.

— **Halálozások.** Ifjabb Bölin Ignác háztulajdonos, meghalt október 24-én. Temetése a Kerepesi-úti temető halottasházából október 29-én, délután négy órakor lesz.

Özv. László Józsefné, szül. somodi Sodom Julianna október 26-án, életének hatvanhetedik évében rövid szenvedés után elhunyt Csáktornyán.

Held Mária, Held Filópnek, a Neues Pester Journal munkatársának édesanyja kilenczvenegy éves korában, rövid szenvedés után meghalt. Temetése holnap délelőtt tíz órakor lesz a rákoskeresztúri temető halottasházából.

Sziklay Miklósné, született Zöldi Sári, nyugdíjas színésznő, aki néhány évvel ezelőtt még egyike volt a vidék legkiválóbb és legkedveltebb színésznőinek, hétfőn éjjel meghalt az új Szent János-kórházban. Temetése ma délután volt, nagyszámú gyászoló közönség jelenlétében. A temetésen az Országos Színészegyesület is képviseltette magát.

x Bob-hashajtó a legkellemebb, 10 fillér.

x Fodor-féle vívóterem a Koronaherczeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vívásra.

x Zászlók, czimerek minden kivitelben kaphatók Línhart színházi festőnél és díszítőnél Budapest, VIII., Hunyadi-utca 27. szám. Árjegyzék ingyen.

x Daganatok (rák, sarcoma és egyéb rosszindulatú daganatok) a mellüregben, hasban vagy a test bármely más részén, melyek bármily okból nem operálhatók, dr. Hönnig Izsó Villanygyógyító Intézetében Röntgen-sugarakkal kezelhetők, amire a fájdalomak csökkentése, az esetleg képződő váladék kiválasztása és a daganat kisebbítése sokszor még a legkétségbeesettebb esetekben is aránylag rövid idő alatt bekövetkezik, amiért is ilyen esetekben, ha operálni nem lehet, a Röntgen-kúra megkísérelhető.

x A Royal-Orfeum új műsora. A Royal-Orfeum igazgatósága honoráltni óhajtván a közönség azon kitüntető rokonszenvét, amelylyel az intézet megnyitása óta ugy az elsőrangú attrakciós műsort, mint különösen a nagyszerű Vera Violetta operett előadásait kísérte, megszerezte előadásra Hetényi-Heidelberg Albertnek, a népszerű zeneszerzőnek a „Csuda-szanatórium” című operettjét. A bájos és eredeti zeneszámokkal tarkított operett mulatságos szövege Fakir munkája. Az igazgatóság nagy áldozatkészséggel állította ki az új darabot, amelyet Ujváry Károly főrendező ötletesen állított be. A bemutató előadás november hó 1-én lesz és ugyanakkor teljesen új híres attrakciós számok fognak bemutatkozni.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) **Színész-drámabírók.** Szó volt róla már, hogy a Nemzeti Színház drámabíró bizottságát, mely eddig öt tagból állt, két új drámabíróval fogják kiegészíteni. Megindultak a találgatások, hogy — miután a bizottságot két színésszel akarták kiegészíteni — kik lesznek a bizottság színész-tagjai? Akik ösmerik a Nemzeti Színház színész-gárdáját, azok nem képzelhették másképpen a dolgot, csak úgy, hogy Gál Gyula, Molnár László és Ivánfi Jenő közül választanak ki kettőt erre a tisztre. Ez a három színész ugyanis nagy, valósággal európai miveltiséget sajátított el. A színházban is, a társaságban is, mindenhol, ahol ezeket a színészeket ismerik, tudják, hogy drámabírói kvalifikáció dolgában — ha egyáltalában a műveltség és tudás kvalifikációjáról van szó — ezekben a színészekben van és pedig fokozott mértékben. Azonban mi történt? Kineveztek két színész-drámabírót. Az egyik Szacsavay Imre, a másik Császár Imre. Szacsavay műveltségét nem akarjuk kétségbe vonni, de drámabírói kvalifikációját valóban senki sem sejtene benne. Császár Imre pedig oly beteg, hogy alig tud megmozdulni. Ezt mindenki tudja. Talán abból indultak ki a kinevezésnél, hogy Magyarországon úgy sincs senki sem az igazi helyén, miért választanak ki éppen a színészek közül drámabíróknak azokat, akik erre a legalkalmasabbak? Így hát van a Nemzetnek most hét drámabírója, két dramaturgiai tanácsadója, egy igazgatója, de darabja, műsora az ugyan nincs. Lehet talán azért, mert a sok szakács előzta a levest, lehet talán más okból, de mindenesetre difficile est satiram non scribere.

(*) **A Vígyszínházban holnap, csütörtökön a Tatárjárás-t,** Bakonyi Károly és Kálmán Imre dalamos operettjét játsszák Hegedűs Gyulával Lörenthey főhadnagy szerepében. Holnapután, pénteken A pénz-t, Garvay Andor szenzációs kulturképét ismétlik. Szombaton délután az Országos Színészegyesület színésziskolája vizsgálati előadás keretében színrehozza a Becsület-et, Sudeermann híres drámáját. Szombaton este a Virraszt a szerelem kerül színe.

(*) **A Kisfaludy-Társaság felolvasó ülése.** Ma tartotta meg a Kisfaludy-Társaság a havi felolvasó ülést az Akadémia heti üléstermében, Beöthy Zolt és Berzeviczy Albert együttes elnöklésével. A felolvasó ülés megnyitása után Vargha Gyula főtákar folyó ügyekről tett jelentést s ezek során több alapítványt, ajándékot és meghívást jelentett be. Majd ugyancsak Vargha Gyula olvastott fel Léva József újabb költemény kötetéből néhány eddig ismeretlen verset. A kis versikék között különösen az „Eskü”, „Gondolat” és „A muzsa bucsuja” című költemények arattak megérdemelt nagy sikert. Ezután Jakab Ödön ült a felolvasó asztalhoz s bemutatta „Az én macskám” című humoros elbeszélését, amelyben egy macskának tragikomikus történetét mondotta el kedvesen, zamatos humorral. A közönség zajos tetszéssel honorálta a kacagató elbeszélést. Utána Hegedűs István olvasta föl sikerült műfordításait Sully-Prudhomme hátrahagyott költeményeiből. A kitűnő műfordító híven adta vissza a kiváló francia költő világszerte ismert költeményeit. A tetszéssel fogadott előadás után végül Pekár Gyula olvasta föl „A Szerechenek összeesküvése” című legújabb elbeszélését, amely a jeles író sikerült alkotása.

Az előadások után a társaság tagjai zárt ülést tartottak, amelyen a nyár folyamán felszaporodott adminisztratív ügyeket tárgyalták.

(*) **A Shakespeare-bizottság ülése.** A Shakespeare-bizottság ma este Berzeviczy Albert elnöklelte alatt ülést tartott, amelyen ismertette az idei Shakespeare-matiné sorozatát tervezetét. Az ideán hat ilyen matinét tervez a bizottság rendezni. Mindannyit vasárnaponként tartják csekély belépődíjjal a Nemzeti Muzeumban. Az első matiné jövő év január 24-én lesz; ennek műsora a bizottság legközelebb állapítja meg.

(*) **Az artisták javára.** Pénteken, október 30-án az Intim-Színház díszelőadást tart az Artista Egyesület javára, melyen mint vendégek fellépnek Nagy Endre, dr. Szalay, Medgyaszai Vilma, Türk Berta, Rott Sándor, Baumann Károly, Gyárfás Dezső, Kabók Győző, Szécsi Magda, Kóváry Gyula, Huszár Károly, Szász Ilona, Gündör Aurél, Antal Erzsé, Sajó Géza, Vasváry Adolf, Beliczai Böske, Ujváry Károly, Gerő József. Hétfőn este 8 órakor az Intim-Színház esti előadást is tart László Rózi fellépésével 8—11 óráig.

FŐVÁROS.

Politika a városházán.

— A főváros közgyűlése. —

Budapest, október 28.

A főváros mai közgyűlését rendkívüli érdeklődés előzte meg. Seregestül özönlöttek a városatyák a terembe. A padsorok megteltek.

Már napokkal ezelőtt elterjedt a hír, hogy Horváth Jenő, bizottsági tag, indítványt adott be a főpolgármesterhez a plurális választó-jog ellen. Ez a hír az összes pártokat megmozgatta és az izgalmak sejtésével töltötte be a levegőt. Közvetlenül a közgyűlés megnyitása előtt újabb hír terjedt el a városatyák között. Dr. Pető Sándor szintén indítványt adott be a pluralitás ellen. Voltak, akik kétkedve fogadták ezt a hirt. Pető azonban megerősíti. Erre Horváth Jenő sietve visszavonta a maga indítványát, nehogy a két indítvány között az általános, titkos, egyenlő választói jog elsikkadjon.

Ezuttal vendége is volt a közgyűlésnek: Schumayer osztrák szocialista képviselő. Az újságírók különítményén foglalt helyet. Megtelt természetesen a karzat is, jóformán szocialistákkal, akik az ülés vége felé hangosan éltették az általános, titkos, egyenlő választási jogot. Egy-két ennöki rendreutastás után azonban nem zavarták többé az ülés menetét.

Részletes tudósításunk a következő:

Fülepp Kálmán főpolgármester megnyitja az ülést és jelenti, hogy a plurális választójogról szóló törvény megalkotása tárgyában dr. Pető Sándor a következő indítványt nyújtotta be:

Határozza el a törvényhatósági bizottság, hogy feliratot intéz a képviselőházhoz, melyben az általános és egyenlő választási jogra és titkos szavazásra alapított, s a pluralitást kizáró választási törvény megalkotását kéri. Az indítvány tárgyalására a sürgősség kimondását kérem.

Biró Henrik: Eljen az általános, titkos, egyenlő választói jog. (Éljenés.)

Elnök: Felteszi a kérdést a sürgősség figyelembe vétele tárgyában.

Dr. Pető Sándor: Az ügyrend 10-ik szakasza szerint elsősorban az irányban dönt a tisztelt közgyűlés, hogy kívánja-e az általam benyújtott indítványt napirendre tűzni vagy sem. Amidőn a közgyűlés ez irányban állást foglal, egyszersmind állást foglal a kérdés érdemére nézve is. (Felkiáltások: Nem igaz!) Ha a szavazás az indítványnak a napirendről való levételét eredményezné, ez azt jelentené, hogy Budapest egybegyűlt polgárai nem kívánják az általános, egyenlő, titkos választói jogot. (Közbekiáltások: Nem igaz!) Mutassa meg Budapest népe, hogy haladni akar előre és vezetni akarja egész Magyarország népét. Remélem, hogy indítványomat ellentmondás nélkül napirendre fogja tűzni a közgyűlés.

Dr. Heltai Ferencz: Méltóztassék elhatározni, hogy a közgyűlés az indítványt nem tárgyalja és felelte napirendre tér. Indokolásom a következő: A közgyűlés ismételtén az általános, titkos és egyenlő választói jog mellett nyilatkozott és ezen álláspontja ismeretes. Magyarországon erre a választói jogra szükség van. De egy törvényhatósági bizottság közgyűlésének csak két esetben kell nyilatkoznia. Az egyik, mikor az eszmék megérlelődnek és a kérdések előkészítés előtt állnak s ebben az időpontban a közgyűlés már nyilatkozott. A másik, mikor az eszmék konkrét alakban a törvényhozás eldöntése alá kerülnek, de ehhez az állásponthoz még nem érkezünk el. Ez a kérdés a kormány és a korona között feniőrgő kérdés...

Dr. Pető: Van beleszólási jogunk! (Elnök Pető Sándort rendreutastja.)

Dr. Heltai: Nem akarunk a kormány és a korona közötti kérdésre befolyást gyakorolni.

Dr. Pető: Ha van módunk, akarunk!

Dr. Heltai: Várjunk, míg a javaslat a törvényhozáshoz elé kerül!

Dr. Pető: Akkor már késő lesz!

Dr. Heltai: És csak akkor tűzzük napirendre, mikor a kérdés időszerű lesz!

Dr. Vázsonyi Vilmos: Én azt vártam, hogy Heltai Ferencz bizottsági tag ur a napirendreterést és az indítvány mellőzését azzal fogja indokolni, hogy a közgyűlés már egyszer állást foglalt e kérdésben. Ez kizárta volna azt, hogy egy igen vegyes társaság szavazzon e kérdés felett. Én híve voltam annak, hogy a közgyűlési terembe ne hozuk be a politikát, de ha már ezt a kérdést behoztuk, akkor nincs meghátrálás, mert erre a kérdésre azonnal kell, hogy mindenki megadja a választ. Kérem az indítvány napirendre tűzését és kérem a sürgősség kimondását. Budapest a pluralis jog a legelőkelőbb hatásokat fogja

6 visit Fénykép 1 f50
HUNNIA FÉNYKÉPESZ.
BUDAPEST, KAROLY-KÖRUT 6.

mutatni. Mert itt van összpontosítva a bürokrácia és a vagyon. A fővárosban 33.000 hármasszavazó lesz. Ezek 100.000 szavazatot fognak képviselni, tehát mindenképp majorizálni fogják a kisembereket. Az álláspontok folytonos változtatásának legyen egyszer vége. Szavazzanak az indítvány mellett vagy ellen, de szavazzanak nyíltan. (Eljenzés és taps.)

Rónay Károly közjegyző, dr. Bernáth István, dr. Baránszky Gyula hozzászólása után Hüttl Tivadar ezt az indítványt terjeszti elő:

„Mondja ki a közgyűlés, hogy miután 1905. december hó 8-án az általános választói jog, valamint a titkos szavazás kérdésében már állást foglalt, újabb határozat hozatalát nem tartja szükségesnek.”

Az elnök ezután öt percze felüggesztette az ülést.

A szünet után dr. Bródy Ernő szólalt fel. Kérde, hogy mért ne tartoznának politikai kérdések a törvényhatósági bizottság tanácstermébe? Elfogadásra ajánlja Pető indítványát.

Polónyi Géza: (Halljuk! Halljuk!) Kedves emlékek rajzanak fel benne, mert arra emlékszik vissza, hogy nagy emberi érdekek eldöntésénél mindig megtalálták az érintkezési pontokat. Pártjának és neki is az volt meggyőződése, hogy Magyarországon csak általános, titkos és egyenlő választói jogot szabad behozni. Ez ma is az álláspontja. A fővárost attól elzárni, hogy ebben a nagy kérdésben alkalomadtán állást foglaljon, hibás volna. A javaslat betervezésétől csak napok, legfeljebb hetek választanak el. A kérdés tehát ma nem idősebb. De hajlandó a benyújtott indítvány értelmében szavazni, ha a törvényjavaslat a képviselőház asztalán lesz. A saját meggyőződésének és lelkiismeretének megnyugtatására azzal a javaslattal lép a közgyűlés elé, hogy az indítványt vegyék le a napirendről azzal a megokolással, hogy a választói jogról szóló törvényjavaslat benyújtása csak rövid idő kérdése s akkor a törvényhatóságnak módja lesz ebben a nagy kérdésben állást foglalni.

Dr. Pető Sándor: Fél hét óra elmúlt. Kérde az elnököt, miért nem tűzi ki tárgyalásra az interpellációkat, amint az ügyrend parancsolja?

Elnök felolvassa az ügyrend vonatkozó szakaszát, amely imperative rendelkezik arról, hogy fél hét órakor át kell térni az interpellációkra.

Heltai (a demokraták felé): Ez jellemzi az elnök szándékának komolyságát!

Dr. Vázsonyi Vilmos: A vitát meg kell szakítani, mert az az idő, mint régebben, talán most is alkalmas lesz arra, hogy a kivezető utat megtalálják.

Elnök: Ez nem ügyrend!

Dr. Vázsonyi: Hát az ügyrend, hogy Heltai bizottsági tag ur kétkedik a mi szándékunk komolyságában? Kétkedik oly emberek komolyságában, akik utólag nem szokták változtatni a nézeteiket!

Heltai Ferencz: Nem tartozom azok közé, akik politikai befolyásukat a belügyminiszter előszobájában való settenkedésre használják fel. És nem tartozom azok közé sem, akik ebben a kérdésben settenkednek!

Dr. Vázsonyi Vilmos személyes kérdésben kér szót. — Öntsünk — mondja Heltai felé fordulva — tiszta bort egymás poharába. Legyen kegyes felvilágosítani, kik azok, akik ott settenkednek a miniszter előszobájában és kicsoda célzattal settenkednek ott? A belügyminiszterhez tudvalevőleg csak az előszobán keresztül és bejelentéssel lehet bejutni. Heltai ezt az odadobott mondatot a gyanúsítás fullánkjaival röpti világgá. Micsoda jogon? Micsoda indokolással? Én nem settenkedtem semmi féle miniszter előszobájában, engem csak akkor látni ott, ha a sanyaru kényszerűség visz arra, hogy másoknál segítsék. Ha megjelentem, üzleteket nem csináltam, de üzleteket elrontottam! De ha személyes jó viszonyban lennék is a belügyminiszter ural, ez soha sem gátolna meg abban, hogy ellene állást foglaljak! (Eljenzés.)

Heltai: Perfid gyanúsításnak nevezi Vázsonyi szavait s köztudomásúnak mondja azt, hogy Vázsonyi a belügyminiszterhez való jó viszonyára alapítja politikai befolyását.

Elnök: Következik az interpelláció. Szalay Mihály bizottsági tag ur jelentett be interpellációt a benzín-robbanások dolgában.

Dr. Szalay Mihály hosszasan beszél ezután a benzín-robbanások okozta nagy szerencsétlenségekről, végül azt kéri, hogy addig is, míg megfelelő szabályrendelet készül, vonják ki a benzint a szabad forgalomból.

Az interpellációt kiadják a polgármesternek.

Az elnök ezután az idő előrehaladottságára való tekintettel a közgyűlés folytatását a jövő szerdára tűzte ki.

A közgyűlés tagjai ezzel széjjeloszlottak, anélkül, hogy a plurális szavazati jog kérdésében határozhatk volna.

(Iskolaszéki választások. Az igazgatóválasztmány a belvárosi iskolaszéki választások színhelyéül nem a központi városház tanácstermét, hanem a Váci-utcai városház előjárósági üléstermét jelölte ki. Az egyesült belvárosi párt elnöksége ez uton kéri a választópolgárokat, hogy szavazataikat a Váci-utcai városházán működő szavazatszedő küldöttségél dják le.

A főváros VIII. kerületében, a Józsefvárosban, a Józsefvárosi Kör, melynek élén botfai Hívós József udvari tanácsos áll és a Havas Rezső pártja egyesültek az iskolaszéki választások alkalmából és közösen, együttes erővel viszik győzelemre listájuk jelöltjeit. Ma este értekezletet tartottak, amelyen megbeszélésték a holnapi választási napon követendő eljárást.

(Választások. A tanács ma délben tartott ülésén választás után töltötte be a megüresedett állásokat. A megválasztottak holnap déli tizenkét órakor teszik le az esküt s így az előléptetéssel járó előnyöket már elsejtelől élvezik.

A megválasztottak névsora ez:

Fogalmazók: Vasary Gábor, dr. Lobmayer Jenő, dr. Unger Géza, Gazsi Benő, dr. Pappert Győző, Muzsikó István, Eles Gusztáv, Karányi Elemér, Liber Endre, Mosdóssy Andor, dr. Gömör Albert, Borvendég Ferencz, Till Antal, dr. Schuller Dezső, Farkas Géza, dr. Spannberger Alajos, dr. Purebl Győző, dr. Hamvassy István és Gallina Frigyes.

Segédfogalmazók: Bunyitay Sándor, Lengyel Lőrincz, Paulay Pál, dr. Hetessy Ferencz, dr. Matyasovszky Jenő, Michál Jenő, dr. Goszleth Ernő, Glósz Ödön, Szenkovich Dénes, Schara Béla, dr. Bucsfány Bertalan, Schöberl Ferencz, dr. Véssei Ede, dr. Holtzspach Ödön, Sebő Gusztáv, Wanke Sándor, Radványi Gyula, Wirnhardt Béla, Bársony Béla, dr. Nagy Béla, Hinterschek Ferencz, Bodrog Jakab, Pichler Ottó, Lakits Elemér, dr. Kortsák Károly és Hegedűs Géza.

Főmérnök: Kubinyi Imre. Mérnök: Kovács Béla. Segédmérnökök: Nádory Vilmos, Grosser Armin, Pöbula Tivadar, Schaffer István.

Pénzkezelők a középponti pénztárnál: Kerényi Rezső, Winkler Károly. Középponti pénztári II. oszt. segéd: Dingha Árpád. Középponti III. oszt. pénztári tiszt: Németh Lajos, Körmeny Jenő. Kerületi pénztári tiszt: Pogány Zsigmond, Bartos Antal, Püzy István, Markózy Béla, Apaticzky Károly. Adószámviteli számvizsgáló: Madarász József. Adószámviteli számtiszt: Vita Ede. Adószámviteli számszámvevő: Marits Mátyas, Fetik Emil. Adószámviteli számszámvevők: Brestyánszky Lajos, Horánszky Andor, Jakoby István. II. oszt. adóvégrehajtó: Breitkopf Sándor. Számvevőségi számvizsgáló: Major Gyula. Számvevőségi II. oszt. számtiszt: Kornai István. Számvevőségi számszámvevő: Bártl Tivadar. Számvevőségi számszámvevők: Lung Elek.

Kerületi állatorvosok: Szende Lajos, Vámos Jenő. Közvágóhídi II. oszt. állatorvosok: Dévény József, Boinitzer Adolf, Reitzer Lipót. Közvágóhídi segédállatorvosok: Blazsek Gyula, Vázsonyi Vilmos, Bartók Pál. Közvágóhídi és állatvásári segédtszít: Kerényi Ottó.

Dunabalszántói köztemetői kezelőtiszt: Dömötör Alajos. Rudasfürdői gépész: Tatai Ferencz.

Irodavezetők: Reitter Ferencz, Zsimkó István, Pártényi József, Engelbach Géza, Alemann Aladár.

Kezelőtisztek: Polencz Lajos, Seemann György, ifj. Papp István, Gyürke Béla, Walthern Béla, Székér Ágoston, Rózay József, Szalay Kálmán, Hantos József, Terényi Jenő, Tolnai Jenő, Jakab, Maurer Gyula, Springmann Antal, Szokolay Lajos, Vaszy György, Fent Nándor, Petykó János, Székely Rezső, Kosztolányi Alajos, Édes Imre, Vraschich Jenő, Kovács Lajos, Preuszner Károly, Faragó László.

Irodasegédtszít: Nagy Dénes, Svet-schin Doll Győző, Katona József, Nagy Ödön, Nagy Jenő, Némethy Gyula, Kovács Gyula, Waldinger Gyula, Grill Lajos, Hermann Gyula, Zsigmond Vilmos, Boér Győző, Sz. Horváth Imre, Szvoboda Károly, Pöldes Lajos, Mosdóssy L. Jenő, Hetényi Lajos, Fazekas Gusztáv, Weiland József, Járdek Elemér, Boldog Ágoston, Varga Andor, Kárpáti Lajos, Stojanovits Stoján, Stankovics Adorján, Bauer Richárd, Kovácsy Andor, Pápay Árpád, Schmidt István és Eller Károly.

(A Bomba-téri vásárcsarnok környéke. Hat évi vajadás után végre megoldásra került a Bomba-téri vásárcsarnok környékének szabályozási kérdése. Most már mi sem állja útját a tervezett utcakiszélesítésnek és áthelyezésnek és a Csarnok-tér végleges rendezésének, ami rövidesen meg is történik.

SPORT.

Budapesti ügetőversenyek.

— Heteik nap. —

A holnapi nappal bezárulnak az ügető-versenyter kapui és azt hisszük, hogy a fogadók nem igen fognak sajnálkozni előlött, mert ügetőversenyeken még soha nem tapasztalt formaváltozások láncolata volt az egész őszi meeting. Természetesen ezt csak a fogadó közönség érezte meg, mert minden egyes nap megkoppasztva tért haza a versenytérről, mivel nem volt abba beavatva, hogy ha egy lovat fogadott, annak le kell maradnia. Két érdekesebb futam van még az utolsó nap programján: a Nemzeti díj és a Négyesfogatu urkocsiverseny. A Nemzeti díjban eminens esélye Socinak van és ha valami ismét közbe nem jön, el sem vesztetheti a versenyt. Mellette még Liselottenak, Jubilarnak és Elemérnek van helyre esélye, míg a Négyesfogatu versenyben a H. B. Szövetség esélyei emelkednek ki az Ypsilanti-fogat előtt.

Jelöltjeink:

- I. Hauser-ist. - Ékes
- II. Maulfüterl - Dongó B.
- III. Soci - Liselotte - Jubilar
- IV. Lepke Admiral
- V. Codero - Ideal
- VI. H. B. szövetség - Ypsilanti-fogat.

Bécsi versenyek.

— Nyolczadik nap. —

A Henckel-Memorial, ez év utolsó klasszikus versenye, mely kétévessék számára van kiírva, a holnapi nap kerül dűlőre. A 20.000 koronás díjért még igen nagy mezőny bír indulási joggal, melyek közül valószínűleg a következők fognak a starter zászlaja elé állani: Szomszéd (Carlslake), Merveille (Cockeram), Herr Göd (?) Kahlenberg (Aylin), Felah (Birkenruth), Academie (Krouzil), Bruhus (Taral), Chenapan (Miles), Hadnagy (Walkington), Barcsay (Szente). A jobb klasszist közülük Szomszéd, Bruhus, Barcsay, Kahlenberg, Herr Göd képviselik és ezek között kell a nyerőt is keresnünk. Az eddigi teljesítmények után itélve, az első helyet Bruhusnak kellene adnunk, de mi nem bizunk abban, hogy állja az 1600 méteres távot, míg ellenben Szomszéd megmutatta, hogy ez a táv teljesen megfelel neki és ezek után mi azt hisszük, hogy az idei Henckel-emlékverseny nagyon jó dolog lesz arra, hogy a Blaskovich-szinek ismét diadalmaskodjanak. Nagyon szép futást várunk a Dreher-istálló kitűnő Pardon-ménjétől: Herr Gödtől és Barcsaytól is.

Megemlékre érdemes még a 10.000 koronával dotált Bucsú-handicap is, melynek 2000 méterén tíz löért fogadták el a terhet. A versenyben két jó hároméves: Kottlingbrunn és Palotás nevéit is látjuk szerepelni, de míg az előbbi nagy súlyával jóformán kiesik a számításból, addig a Reeves-ló igen nagy esélylyel indul, már csak azért is, mert most formája tetőpontján van. Számításba még pehelysúlyával Ravissantet és Varázst vehetjük.

Jelöltjeink:

- I. Rodostó - Sasaki
- II. Krouzil-löv. (Armlida)
- III. Szomszéd - Herr Göd - Bruhus
- IV. Palotás - Ravissante - Varázs
- V. (Armlida) - Bellevue - Palt
- VI. Edömer - Hatton's Love
- VII. Old Coin - Blanche - Jimmy

SZÉN, koks, briket,
összes gazdasági,
antracit ipari és házi célokra

Telefon: Detail 26-27, 75-76. Engros 164.

27701

Radnay Károly

BUDAPEST, Váci-körút 78. szám.

szűrgőeszm: ANTRACIT - BUDAPEST

Dr. K.
Budapest
Kiváló sikerr
az ügyvédi
Nem téves

K

TÖ

§ Rágalm
szék Bánó táb
lasek Pál üg
figyét. Valam
fajtot s akkor
a váci kir.
tenni. Mivel dr
ben pótlásra k
járásbirtó kem
bernek mondot
Ezért — ugyr
csukták volna.
a pestvidéki
Pált, aki a ma
hogy a panas
sommás keres
miáltal neki te
ezen védekező
nyert, a bírós
fogházra és 60
Pált, aki ezen

§ Kettős
Proh Katalin
turócmegyei
s Newyorkban
jével, aki szin
s a férj meg él
hazajöttek s f
az első férj ke
jelentést ellen
is ítélte mind
lottak belebbe
tábla dr. Fren
felmentette a
érvelését, hogy
könyve értelme
zásfél bűnteth

§ Fölment
vényeszek eskü
Jánosné lipósz
nét azzal vád
ölni magát és
azonban ő ma
legidősebb leá
gyaláson azz
amikor tettét
tól tartott, hog
betegek. Az es
sel volt vádol
esküdtek ver
tette. Az itélet
§ A cikkk
sehogyse tud
szerkesztett É
a Fogadó cím
ten. Ezért lap
madta Flór
lap munkatárs
próbálkozásait
nek nevezte e
bírálsa alá ke
Flór Lajos
A bíróság azo
lyvet. ellenben

Nyílt - tér

rovatban közzéttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

Dr. KALLAY ZOLTÁN

jogi szemináriuma

Budapest, IV., Magyar-utoza 3. sz.

Kiváló sikerrel s alaposan készít elő az alapvizsgáktól az ügyvédi vizsgáig bármely jogi vizsgára. Nem tévesztendő össze hasonló intézetekkel!

KALOGÉN

BRAZAY SÓSBORSZESZ
FOGKRÉM és SZÁJVIZ

TÖRVÉNYSZÉK.

§ Rágalmazó beadványok. A pestvidéki törvényszék Bánó táblabíró elnöklete alatt ma tárgyalta Valasek Pál ügyvéd háromrendbeli rágalmazási büntését. Valamikor Nyitrán folytatott ügyvédi gyakorlatot s akkoriban költségigyezköpeit rendszerint a váci kir. járásbíró előtt szokta folyamatba tenni. Mivel dr. Peregi Jenő aljárásbíró néhány pörben pótlásra hívta fel, három beadványában az aljárásbíró keményen megtámadta s rosszakaratu embernek mondotta, aki neki szándékosan kárt okozott. Ezért — ugymond — külföldön már rég fegyházba csukták volna. A beadványok rágalmazó tartalmáért a pestvidéki kir. ügyészség pörbe fogta Valasek Pált, aki a mai főtárgyaláson azzal mentette magát, hogy a panaszos bíró volt az, aki ő ellene tört, sommás kereseteit elutasította különféle czimeken, miáltal neki tetemes anyagi kárt is okozott. Miután ezen védekezése a vizsgálati iratokkal megczáfólast nyert, a bíróság rágalmazás vétségéért hat hónapi fogházra és 600 korona pénzbüntetésre ítélte Valasek Pált, aki ezen ítélet ellen felebbezést jelentett be.

§ Kettős házasság. Krieskó Jánosné szül. Proh Katalin kedvesével, Ványkó Andrással a turócmezeyei Bartkó községből Amerikába költözött s Newyorkban 1904-ben házasságot kötött szeretőjével, aki szintén tudta, hogy az asszony férjes nő s a férj még életben van. Később mint férj és feleség hazajöttek s folytatták a házasságot. Emiatt azután az első férj kettős házasság büntetése czimén tett feljelentést ellenük s a balassagyarmati törvényszék el is ítélte mind a kettőt két hónapi fogházra. A vádlottak belezárást ma tárgyalta a budapesti ítélőtábla dr. Frenreisz elnöklete alatt s Ványkó Andrást felmentette a vád alól, mert elfogadta a védő azon érvelését, hogy az Egyesült-Államok büntető törvénykönyve értelmében kettős házassággal csak az a házasság büntethető, ki előzőleg is házasságban volt.

§ Fölmentett gyilkos asszony. A rózsahegy-i törvényszék esküdtszéke ma tárgyalta özv. Trnovszky Jánosné lipótszentmiklósi lakos büntését. Trnovszky-nét azzal vádolták, hogy széngázzal meg akarta ölni magát és gyermekeit. Tettét végre is hajtotta, azonban ő maga és két gyermeke megmenekült, de legidősebb leánya meghalt. Trnovszky-né a mai tárgyaláson azzal védekezett, hogy június havában, amikor tettét elkövette, nagy nyomorban volt és attól tartott, hogy úgy ő maga, mint gyermekei tudóbeteg. Az esküdtszék Trnovszky-nét, ki emberöléssel volt vádolva, nem bűnösnek mondotta ki és az esküdtek verdiktje alapján a törvényszék felmentette. Az ítéletet a hallgatóság éljenzéssel fogadta.

§ A cikkező pinczér. Hornyek Lajos pinczér sehogyse tudott belenyugodni abba, hogy az általa szerkesztett Éttermi segédnek szaklapja mellett még a Fogadó című pinczér szaklap is létezzék Budapesten. Ezért lapjának három számában élesen megtámadta Flór Lajost, a Fogadó szerkesztőjét, sőt a lap munkatársait sem kímélte s Macsád János költői próbálkozásait egyenesen afrikai vadzsámár bögésének nevezte el. Amikor az éles kritika a bíróság elbírálása alá került, Hornyek bizonyítani akarta, hogy Flór Lajos évek óta zsarolja a pinczéreket. A bíróság azonban a bizonyításnak nem adott helyet. Ellenben Hornyeket négy rendbeli becstelés-

tés miatt egy hónapi fogházra és 80 korona pénzbüntetésre ítélte. A tábla s ma a Kuria is Sebestyén Mihály elnöklésével hozzájárult az elsőbíróság ítéletéhez.

§ A falu réme. Hirhéd alakja volt Budaeörsnek Ritter Mátvás, aki egy Toma János nevű barátjával együtt, állandó rettegésben tartotta a falut. Alig volt verekedés, amelynek ne ők ketten lettek volna a kezdeményezői, sőt vakmerőségükben annyira mentek, hogy két évvel ezelőtt éjjel behatoltak a csendőrlaktanyába s ott nekiestek Bacsá István csendőrszervezőnek. A veszedelmes helyzetben szerencsére megérkezett a járőr, aki szuronyával úgy hasba szurta Ritters, hogy a szurony vége a hátán jött ki. A szívós természetű legény, bár veséjét furta keresztül a szurony, rövidesen felepült ezen súlyos sebeitől s megnöszült. Szilaj, durva természete miatt felesége is kénytelen volt elhagyni. Ritter ekkor az asszony keresésére bekopogtatott felesége egyik rokonához, Weber Lipóhoz, hogy nincs-e ott a felesége? A tagadó választ Ritter nem akarta tudomásul venni s megfenyegette Weber Lipót, hogy ha mindjárt be nem ereszti a lakásába, agyonszurja. Weber önvédelemből revolverét vette elő s kilőtt vele az ablakon át az utcára. A golyó az ablakot fészegető Ritter Mátvás szívébe furdott s nyomban megölte. Weber tagadta a megindított vizsgálat során, hogy ő Ritters megölni akarta volna, csupán önvédelemből lött ki az ablakon. A vizsgálat befejezése után a pestvidéki kir. ügyészség a jogos önvédelem esetét látván fennforogni, nem vállalta a vád képviselést, mire a vizsgálóbíró megszüntette ezen a czímen Weber Lipót ellen a további eljárást,

EGYESÜLETEK.

(—) A Királyi Magyar Természettudományi Társulat választmányának a nyári szünet után most tartott első ülésén Wartha Vincze elnök meleg szavakkal emlékezett meg Than Károlynak júliusban történt elhunytáról. Az ülés legfontosabb tárgya a társulat folyóiratának a „Természettudományi Közöny”-nek gyakoribb, köthetes megjelenítése volt. E tárgyban érdemleges határozatot nem hozott az ülés, ebben a novemberi közgyűlés van hivatva véglegesen dönteni. A társulatnak két pályázata jár le október 31-én, és a beérkező művek elbírálására a növénytan kérdéskörét Klein Gyulát, Simonkai Lajost és Tursony Jánost, ja földtan kérdéskörét Krenner Józsefet, Lóczy Lajost és Schaffarzik Ferenczet bízta meg. Ezután az első titkár bemutatta a társulat könyvkiadó vállalatának most megjelent illetményét. Wirkehaus híres munkáját, a „Népszerű előadások a kémiai technológia köréből” cziműt. Azután jelentést tett az első titkár a jövő hónapban meginduló népszerű előadások előmunkálatairól. Népszerű előadás fog tartani Hutya Ferencz, az állatorvosi főiskola rektora és kivüle több más szakfeje. A pénztári és gazdasági ügyek és a folyó dolgok letárgyalása után a tagválasztásra tértek át és beválasztottak 151 új tagot, akikkel a tagok száma 9174-re emelkedett (közütk 311 alapító és 258 kültag.)

DR. HÖNIG IZSO

Villanygyógyító- és Röntgenintézet.

Elektromágneses gyógyítás

Budapest, IV. Károly-körút 24. sz. I. em. Lift

Telefon 102—39.

Gyógytényezők:
Elektromágneses gyógyítás.
Röntgen sugarakkal való kezelés.
Magas feszültségű árammal való kezelés (Arsonvalizatio).
Kék fényvel való kezelés
Villamos hőfürdők (Elektrotherm).
Villamos fényfürdők.
Villamos masszázs (Vibratio).
Galván, Farad és Franklin árammal való kezelés.
Villamos vízfürdők.
Szénsavas fürdők.
Főbb javallatok:
Általános idegesség (neurasthenia, hystéria).
Ideggengoségi állapotok
Almatlanság.
Hűdések (Paralysis).
degfájdalmak, Idegzsabák (Neuralgiák, Ischias).
Gerincvelősrövidítés (Tabes).
Szívbetegségek.
Véredényelmeszesedés.
Köszvény és csusz (Rheuma, húgysavas lerakódások, izületi és csontbetegségek).
Székrekedés.
Anyagserebajok. (Etihiás osztorbaj, vérszegénység).
Bőrbojok. Bőrvízketog
Hajbetegségek (Hajhullás kopaszág).
Aranyeres csomók.

— Rendelés d. o. 8—11-ig, d. n. 2—6-ig. —
Kezelés egész napon át. — Kivánatra prospektus.

KÖZGAZDASÁG.

Nem lesz Westinghouse-gyár Aradon. Valóságos tengeri kigyóvá dagadt már az Aradra tervezett Westinghouse-gyár. Hol alakult, hol nem alakult és így vagy három éve járat áprilisi tréfát a közgazdasági világgal. Maga Arad városa 300.000 koronát jegyzett a részvényekből, amelyekre egyébként is bőven akadt aspiráns. Szeptemberben már úgy állott a dolog, hogy kitűzték az alakuló közgyűlést is. Ekkor azonban kisült, hogy Westinghousek nem egészen tiszta bort öntöttek a pohárba. Azt ígérték ugyanis az alapítási tervezetben, hogy a MÁV. a társaság légfékeket megrendelte a teherkocsik részére is. Ez azonban nem következett be, miért is a részvényesek a törzsgyártól pénzbeli rekompenciációt kértek. E miatt a szeptemberi alakuló közgyűlést elhalasztották s mint annak idején jelentették, dr. Papp Géza a részvényesek megbízásából tárgyalni kezdett Drakeval, az amerikai törzs Westinghousek megbízottjával. Drake viszont ez ügyben a párisi központhoz fordult. Itt aztán vízbe esett az egész aradi gyáralapítás, mert a párisi központ nem volt hajlandó fokozottabb mértékben támogatni az aradi telepet és a párisi vezetőség — amint értesülünk — teljesen elejtette az aradi alapítás ideáját. Persze, Westinghousek könnyen beszélnek; az alapítás reményében már rásózták Aradra ismert — autobuszokat. Hanem a jövőben ugyancsak megmondolják majd az illetékesek, hogy szóbaálljanak-e a kiváló alapítókkal.

Temesvár új gyorsvonatot kér. Temesvár város közgyűlése tegnapi ülésén a közigazgatási bizottság előterjesztésére elhatározta, hogy a Temesvár—Budapest közti gyorsvonatu közlekedés fejlesztése végett memorandumot terjeszt fel a kereskedelemügyi miniszterhez, amelyben kéri, hogy a Szegedről reggel hat órakor induló budapesti gyorsvonat már Temesvárról indíttassék el reggel öt órakor s a Budapestről jelenleg este 10 óra 15 perczkor Szeged felé induló gyorsvonat Temesvárig is fusson s Budapestről éjjeli 11 óra 12 perczkor indíttassék el.

Takarék és hitelszövetkezet a postatakarék-pénztár kebelében. Kétségtelen dolog az, hogy az állami és magántisztviselői kar nyílt sebe, hitelügyeinek rendezetlensége. Amióta a végrehajtási novella életbelépett, azóta a kisebb hivatalnokok pláne alig kapnak — ha rászorulanak — valami hitelt. A kisbankok ridegen elutasítják a kölcsönkérőt, a szövetkezetek pedig, ha adnak, egyuttal tönkre is teszik a pénzzavarba jutott kisembert. Ilyen viszonyok közepette igen nagy figyelemre és követésre méltó az a mozgalom, amelyet Hirschler Gyula postatakarékpénztári főhivatalnok kezdeményezett s amelynek az a czéja, hogy 200.000 korona alaptőkével a postatakarékpénztári tisztviselők hitelügyeinek rendezésére és vezetésére egy takarékos és hitelszövetkezetet alapítson, amely komoly altruisztikus irányban működve, elősegítene a postatakarékpénztár tisztviselők anyagi boldogulását. Az eszmét a tisztviselői kar igen nagy örömmel fogadta s már az első éveken nyomban 50.000 korona értékű részjegyet jegyeztek. Maga az intézet igazgatósága — mint mindig, mikor a tisztviselők anyagi és erkölcsi érdekeiről van szó — erősen rokonszenvez a mozgalommal s remény van arra, hogy maga is nagyobbösszegű részjegyet jegyez.

A „Vinea” szubvencziója ellen. A „Vinea” szubvencziója ellen még mindig nyilatkoznak az egyes gazdasági testületek, holott már volt hir arról, hogy a kereskedelemügyi miniszter már nyilatkozott arról, hogy elejtette a „Vinea” szubvencziós ügyét s nem hajlandó az adófizetők filléreiből a Vineát busás tizlethez juttatni. Legutóbb a „Hontmezei Gazdasági Egylet” tárgyalta a kereskedelmi miniszternek a Vinea részvénytársasággal tervezett és a borexportra vonatkozó szerződését. A Vinea kötelezi magát évenként 100.000 hektoliter magyar bort külföldre szállítani és pedig legalább 100.000 hektolitert vám-külföldre, a többit Ausztriába. Kötelezi magát ezen borokat kizárólagosan Magyarországon beszerezni és pedig különösen évenként 5000 hektolitert Tokaj-hegyalján, melyből legalább 3000 hektolitert a vám-külföldre szállítandó. A boroknak külföldön való elhelyezése érdekében felsorolt helyeken ügynökséget. Magyarországon pedig borközpontokat állítana fel, ahová a termelők boraikat minden kötelezettség nélkül szállíthatnák és erre előleget is kapnának. A társaság ezeket s még egyebeket 300.000 korona

állami szubvenció mellett kész megcselekedni. Ifj. Jankovich Béla dr. javaslatára az igazgató-választmány tekintettel arra, hogy mivel export-prémiummal állanak szemben, melynek elvételét már a legtöbb államban elejtették, az egyesület a tervezett szerződés ellen a kereskedelmi és földmívelésügyi miniszterhez tiltakozó feliratot intéz. — A kamarák is megszólaltak a „Vinea” szubvenciója ellen s tegnap a Kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamara foglalt állást ez ügyben s egyhangulag tiltakozott, hogy a miniszter bármilyen formában támogassa a Vineát.

Az Erdélyi Rézművek r.-t. szanálása. Az Erdélyi Rézművek r.-t. november 12-én rendkívüli közgyűlést tart, amelyen az igazgatóság indítványára az öt millió koronát kitevő alaptőkéjét két millió koronával leszállítják s ugyanakkora értékcsökkenési alapot létesítenek, de a leszállított alaptőkét egyuttal két milliónyi új részvények kibocsátása által a régi nagyságára emelik fel. Ezekon kívül még két milliónyi kölcsönkötvényt is bocsát ki a cég, amely bányatársulati részvényeket akar vásárolni. A múlt évben a cég — mely csak 1907-ben alakult — 27.806 korona nyereséget mutatott ki. A társaság telepe Csikbalánbányán van. Ugyanezen a közgyűlésen határozni fognak a társaság cégének megváltoztatása ügyében is.

A cukorpiaczirol. A cukorrépa terméstről közzétett hivatalos jelentések nem kis meglepetést keltettek a cukorpiacziokon. E jelentések ugyanis Magyarország és Ausztria termését 13 és fél millió métermázsára becsülték, ami meglepetést keltett, mert a szakkörök 13 millió métermázsára számítottak. Németország termése is fölülmulta a várakozásokat, ennélfogva a spekuláció a realizáláshoz látott és a hamburgi tőzsdén 50—70 pfenigges áresés következett be. Később az árak 10—20 pfeniggel javultak. A külföldi ármozgalmakkal kapcsolatosan itt is csökkentek az árak. A nyerscukor ára (ab Aussig) 23.50 koronáról 22.80 koronára esett, de később javulás állott be s az árak 23 koronára emelkedtek.

Magyar kiállítás Szerajevóban? E címmel megírtuk ma, hogy a Kiállítási Központ kezdeményezésére Szerajevóban magyar kiállítást akarnak rendezni, melyet mi nem tartunk időszerűnek. Ez ügyben az „Országos Magyar Kiállítási Központtól” a következő levelet kaptuk:

„Helytelen dolog a bukaresti és londoni magyar kiállításról himet varni és ezeknek eredményéből következtetni a most tervezett kiállításra. Először is úgy a bukaresti, mint a londoni kiállítást nem az iparosság rendezte és egyik sem felelt meg a közszükségletnek. Ezzel szemben a szerajevói kiállítást egészen az iparosság kezdeményezte, mert fontos térhódításról van szó és arról, hogy az osztrákok mellett mi is képviseljük az új tartományban anyagi érdekeinket. Meggyőződöttünk arról, hogy nemcsak az iparosság, hanem az érdekeltség többi rétege is, mind nagy szimpátiával fogadta ezt az eszmét, sőt az e célból kiküldött bizottság egyik ülésén oly nyilatkozatot is hallottunk az ipari termelés előkelő képviselőitől, hogy hajlandók az egész kiállítást állami támogatás nélkül is létrehozni, ha a kormány bármiféle politikai vagy egyéb okokból nem tartja czél szerűnek egy ilyen kiállítás rendezését. A londoni kiállítás elé nem néztünk nagy reményekkel; de azoknak is, akik a kiállítás mellett foglaltak állást, meg volt az a melegségük, hogy nem csupán Magyarország iparát, hanem magát Magyarországot akarták bemutatni, nem is a londoni közönségnek, hanem Angliának. És ha a kiállítás nem is sikerült, azzal vizsgálták magukat a jó szándéku kezdeményezők, hogy elérték legalább azt, hogy hat hónapig foglalkoztak velünk az angol lapok és ennek bizonyára hasznát látja Magyarország. A szerajevói kiállítás terve azonban egészen más megítélés alá esik. Ennek a kiállításnak tisztán gazdasági célja nagyon is jogosult sőt parancsolólag lép előtérbe. Itt nem állunk szemben oly nagy világhírű iparral, mint Londonban, sőt mondhatnók, hogy Boszniával szemben a legtöbb magyar cikkben exportképesek vagyunk. Statisztikai adatokból mutatható ki, hogy a Boszniába exportált iparcikkeknek milyen elenyészően csekély százaléka magyar. Az e tekintetben mutatkozó vétkes mulasztást helyrehozni kötelességünk. Ezt a munkát pedig egy kiállítással nagyon czél szerűen lehet megkezdni. Ha valamiben hibásak vagyunk, az nem az, hogy kiállítást akarunk rendezni, hanem az, hogy csak most akarunk rendezni, holott ezt már előbb is meg kellett volna tennünk, mert ezt a termékeny újart még tovább is paragon bevertetni igen nagy mulasztás volna.”

Angol, francia és amerikai rendszerű **KÉSZPÉNZÉRT félárban!** rúházkodhatik minden ember otthon és eljuttatva az ország-elsősorú **Zélinger Samu** szobrásztól

Kassa város kölcsöne. Kassa város legutóbb tartott közgyűlése — amint ismeretes — úgy határozott, hogy a régi bírók eltüntetésére, a szenvedő hátralékok rendezésére 400.000 korona kölcsönt vesz fel. Ezt a határozatot a belügyminiszter — jelentik lapunknak — tegnap Kassára érkezett leiratával helybenhagyta.

Az OMKE, az Ipartörvényről. Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés az Ipartörvény tervezetének tárgyalása és megvilágítása céljából előadás-sorozatokat rendez. Az első előadás csütörtökön, e hó 29-én d. u. 6 órakor lesz az egyesülés helyiségeiben. Ez előadás tárgya: A kényszerű társulás és a kereskedelem.

A Poldi-kohó Igazgatósági ülése. A Poldi-kohó igazgató-tanácsának Bécsben tartott ülésében jelentették, hogy a folyó üzleti év első felében elért nyereség a múlt év hasonló időszakában elért nyereség mögött a nyersanyagok magasabb beszerzési ára következtében 50,000 koronával visszamaradt. A társaság tulajdonát képező üzemek, dacára a külföldön már hosszabb idő óta visszamenő konjunkturának, majdnem változatlanul az eddigi mértékben vannak foglalkoztatva.

Kamatszámítógép. A Pénzüntézi Tisztviselők Országos Egyesületében ma este nagyszámú érdeklődő közönség jelenlétében érdekes és praktikus találmányt mutatott be Bogyó Samu királyi tanácsos, a Kereskedelmi Akadémia matematikai professzora és Kreuzer Jenő, a Hazai Bank cégvezetője. A találmány három tabellából áll, amelyekről gyors beállítás mellett első tekintetre világosan leolvasható a kívánt eredmény. Az első táblázat a napok számát mutatja; a második számcsoport a napok megállapított számához mérten bármekkora összeg után a kamatszámot tünteti fel és végül a kis kerekkel mozgatható harmadik tabelláról bármekkora kamatláb mellett leolvasható a keresett kamatösszeg. Az érdekes találmány feltalálója egy beregmegei származású fiatal könyvelő, Kacz Béla, akit hosszabb idő óta tartó betegsége meggátolt abban, hogy a szerda esti sikerült bemutatón részt vegyen.

A prágai vasipar r. t. közgyűlése. Bécsben ma tartotta 46-ik rendes közgyűlést a prágai vasipar r. t. Wannick Frigyes elnök elnöklésével. Az igazgatótanács javaslatának egyhangu határozattá emelésével a 13,032,107 koronát tevő tiszta nyereségből november 5-étől kezdődőleg 45%-os osztalékot fizet és 306,359 koronát új számlára visz elő a társaság. Ma volt a cseh bányatársaság 28-ik rendes közgyűlése is. Az igazgatótanács javaslata értelmében, amely egyhangu elfogadásra talált, az 1,806,170 koronát tevő tiszta nyereségből 12% osztalékot fizet a társaság és 17,264 koronát új számlára visz át.

Nyugdíjat a gazdasági egyesületi titkároknak. A gazdasági egyesületi titkárok nyugdíjgyűnének rendezését tárgyalta a Köztelken egybegyűlt titkári értekezlet. Ugyane tárgyban már tavaly is volt értekezlet, amely megbizta Jeszenszky Pált, hogy a vármegyei gazdasági egyesületi titkárok részére nyugdíj-alapszabálytervezetet dolgozzon ki, amennyiben a titkárok maguk is hajlandók a nyugdíjalap létesítéséhez, illetve a nyugdíjbiztosításhoz hozzájárulni. A most megtartott titkári értekezlet a Jeszenszky által kidolgozott alapszabálytervezetet egyhangulag elfogadta. E tervezet értelmében minden állásban lévő gazdasági egyesületi titkár beléphet hivatalban töltött szolgálati éveinek beszámításával a nyugdíj jogosultak sorába, ha negyvenedik életévét be nem töltötte. Az agkori teljes nyugdíjat, amely a törzsfizetés 100 százaléka, negyven betöltött szolgálati év állapítja meg. A nyugdíjintézmény megalakulásakor azonban minden gazdasági egyesületi titkár, illetve tisztviselő, tekintet nélkül korára, tagja lehet a nyugdíjintézménynek. Az agkori nyugdíjbiztosításon kívül az alapszabály-tervezet rokkantsági, továbbá özvegyi nyugdíjat is állapít meg, tervez emelettel nevelési járulékot is. A kérdéssel foglalkozni fog az O. M. G. E. igazgató-választmánya, illetve a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének végrehajtó-bizottsága is, amely a gazdatársadalmi testületeknek a nyugdíjhoz való hozzájárulásának elvi kérdését fogja eldönteni.

A vasérc-tarifa emelésének következményei. A Felső-Sziléziába rendelt vasérczküldemények fuvardíjai október 1-ével úgy a magy. kir. államvasutak, mint a Kassa—Oderbergi vasut vonalaira fel emeltettek. A felső-sziléziái vasgyárak, melyek ezen

esetre a vasérczküldemények beszüntetését szerződésileg biztosították, ezen jogukkal már is éltek és a magyar vasércz további szállítását beszüntették. A magyar államvasutak és a Kassa—Oderbergi vasut említett intézkedése tehát túlzottnak bizonyult, mert egy virágzó bányaipart veszélyeztetet, mely Felső-Magyarországban mintegy 5000 munkást foglalkoztat. Ezen intézkedés káros következményei már is mutatkoznak, mert az illető bányavállalatok a termelés csökkentését és a munkások elbocsátását eszközlik.

Kicsi a víz. A Magyar Királyi Polyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság közhírré teszi, hogy Kisköszeg állomást kis víz miatt október 28-tól kezdve további intézkedés az összeforgalom számára megszünteti.

IDŐJÁRÁS.

A meteorologiai központi intézet távirati jelentése 1908. október 28-án reggel 7 órakor.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánkban az utóbbi huszonnégy óra alatt az ország nyugati részén fordult elő néhány mm.-nyi eső. A hőmérséklet alig változott; a keleti részekben gyenge éjjeli fagy volt. A hőmérséklet maximuma: Ó-Gyallán és Ungvárt 17 C° és minimuma: Botfalun —5 C° volt.

Prognózis a következő 24 órára:

Tulnyomóan száraz, enyhe idő várható, itt-ott éjjeli fagygal.

Állomás	Legnyomósabb mm. 100 +	A hőmérséklet Celsiusus skálán	Szélirány és erője	Felhőzet	Csapadék mm.	Hőmérséklet	
						max.	min.
A.-Sziatina	78.6	6.3	E	2	0	15	1
Ungvár	74.5	2.3	NE	2	0	17	2
Körmärk	75.7	1.0		2	0	14	3
Losoncz	74.8	5.2		3	1	14	8
Ógyalla	78.3	8.4	E	1	4	17	9
Budapest	73.8	9.0		1	4	15	9
Herény	77.7	9.0		1	4	11	9
Keszthely	78.0	9.2		1	4	11	9
Pécs	78.6	7.6	NE	3	4	14	7
Zágráb	72.9	9.8		4	5	11	9
Fiume	70.8	18.1	N	1	2	16	13
Szeged	74.2	5.9	E	1	3	16	6
Temesvár	78.4	4.8	NE	1	2	15	4
Kolozsvár	78.2	4.8	W	0	1	14	3
Nagyvárad	76.5	1.6		1	1	13	2
Kolozsvár	76.8	0.8	SR	1	1	14	1
Szatmár	—	3.8	SW	1	6	14	8
Eger	—	5.2	NNE	1	1	14	2
Arvadárja	—	4.0	NW	1	4	14	2
Solmech-bánya	—	4.0	W	0	3	13	6
Komárom	—	9.8		—	—	16	9
Magyar-Ovár	—	9.0	SE	—	—	15	7
Sopron	—	8.6	S	2	—	15	7
Kézák	—	6.8	NE	1	8	14	7
Cirkvenica	—	13.8		4	12	18	18
Dobreczon	—	1.8		1	—	14	1
Kecskemét	—	—		—	—	—	—
Oroszáza	—	6.1	SE	2	0	14	5
Arad	—	7.1	E	2	3	14	6
Zsombolya	—	4.9	E	1	8	15	4
Vasercz	—	8.0	SE	2	—	13	0
Orsova	—	4.6		—	—	11	5

Felelős szerkesztő: **PURJESZ LAJOS.**

Kiadótulajdonos: **A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság.**
Igazgató: **ERDŐS ARMAND.**

Magyar-utca 6. az emeleti térlekben
21—26 frt
Budapest, IV., (Belváros)

Csütörtök
A BUDAPESTI
A készár
kezdő volt:
Buda
Tiszavidéki uj
Fejérmegyei uj
Pestvidéki uj
Bánsági uj
Bácskai uj
Rozsli-rend
középn
Arpa takar
Köles
Zabli-rend
II-rend
Tengeri
Repce:

TÖZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonatőzsde.

Budapest, október 28.

A készáru piacra ma kifejezetten szilárd volt az irányzat. Kielégítő kínálat mellett a malomok sokkal jobb vételkedvet mutattak, mint az utóbbi időben és mivel másrészt az eladók sem voltak valami rátartósak, meglehetősen élénk forgalom fejlődött ki, melynek folyamán mintegy 30,000 mm. buza kelt el, a tegnapiaknál 10-20 fillérrel drágább áron. A legdrágább eladási ár 25.30 korona volt 80 kilós tiszavidéki búzáért, a leolcsóbb pedig 24 korona, 79 kilós zimonyi búzáért. Egyéb gabonaneműek közül rozs 10 fillérrel drágább, zab és árpa változatlan, tengeri forgalom nélkül. A határidő piacon a mai üzlet mindjárt megnyitáskor szilárdan és a tegnapi zárathoz némileg magasabb jegyzésekkel indult meg, a forgalom folyamán állandóan jó vételkedv mutatkozott és így szilárd irányzat és meglehetősen forgalom mellett emelkedő irányt követtek az árfolyamok. A tegnapi zárathoz viszonyítva, végeredményképpen ma az áprilisi buza huszonhat fillérrel, az áprilisi zab huszonnyolc fillérrel, a májusi tengeri tizenkét fillérrel javította az árfolyamot.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	kilós	Ára 100 kg.	kilós	Ára 100 kg.
Tiszavidéki uj	75	25.30	79	24.80-24.80
"	76	23.60-24.05	80	24.50-24.95
"	77	23.90-24.00	81	24.80-25.10
"	78	24.00-24.35	82	24.80-25.10
Fejérmegyei uj	75	23.40-23.85	79	24.10-24.55
"	76	23.40-23.85	80	24.20-24.65
"	77	23.90-24.00	81	24.80-25.10
"	78	24.00-24.15	82	24.80-25.10
Pestvidéki uj	74	23.85-24.20	78	23.85-24.20
"	75	24.15-24.60	79	24.15-24.60
"	76	23.55-23.95	80	24.25-24.70
"	77	23.75-24.05	81	24.25-24.70
Bánsági uj	74	24.00-24.35	78	24.00-24.35
"	75	24.30-24.75	79	24.30-24.75
"	76	23.50-24.05	80	24.40-24.95
"	77	23.90-24.20	81	24.60-25.10
Bácskai uj	74	24.00-24.35	78	24.00-24.35
"	75	24.30-24.80	79	24.30-24.80
"	76	23.50-24.05	80	24.40-24.95
"	77	23.90-24.20	81	24.40-24.95
Rozs I.-rendű uj	---	19.70-19.85	---	19.70-19.85
középmínőségű uj	---	19.50-19.65	---	19.50-19.65
Árpa takarmány I.-rendű	---	16.05-16.20	---	16.05-16.20
II.-rendű	---	15.70-15.95	---	15.70-15.95
Köles	---	13.75-14.00	---	13.75-14.00
Zab I.-rendű	---	16.85-17.15	---	16.85-17.15
II.-rendű	---	16.35-16.65	---	16.35-16.65
Tengeri beiföldi uj	---	17.80-18.00	---	17.80-18.00

Repce: Káposztarepce

A készáru piacon elkelt:

Buza. Tiszavidéki: 500 mm. 80 kg. 25.30 korona, 1000 mm. 80 kg. 25.25 korona, 1000 mm. 79 kg. 25.25 korona, 1000 mm. 80.5 kg. 25.10 korona, 300 mm. 80 kg. 25.— korona, felső, 300 mm. 80 kg. 25.— korona, felső, 500 mm. 80 kg. 24.60 korona, felső, 400 mm. 80 kg. 24.90 korona, felső, 200 mm. 80 kg. 25.10 korona, 600 mm. 80 kg. 25.— korona, felső, 300 mm. 79.5 kg. 24.80 korona, 2900 mm. 79 kg. 25.20 korona, 1300 mm. 79.8 kg. 25.20 korona, 600 mm. 80 kg. 25.20 korona, 2000 mm. 78 kg. 25.— korona, felső 3000 mm. 79 kg. 25.— korona, felső.

Beckerei: 4000 mm. 79 kg. 24.90 korona.

Pestvidéki: 100 mm. 79 kg. 24.70 korona, 300 mm. 79 kg. 24.80 korona, 250 mm. 78 kg. 24.30 korona, 300 mm. 77 kg. 24.60 korona, 100 mm. 78 kg. 24.60 korona, 100 mm. 76.5 kg. 24.60 korona, 150 mm. 77 kg. 24.50 korona.

Bácskai: 500 mm. 80 kg. 24.80 korona.

Duna-Bácskai: 930 mm. 76.5 kg. 24.10 korona, 430 mm. 76 kg. 24.10 korona, 635 mm. 77 kg. 24.10 korona.

Zimonyi: 100 mm. 79 kg. 24.— korona.

Rozs: 300 mm. 19.30 korona, 100 mm. 19.40 korona, 300 mm. 19.50 korona, 600 mm. 19.50 korona, 200 mm. 19.60 korona, kpí. mellett, par.

Zab: 100 mm. 16.20 korona, 200 mm. 16.70 korona, mind kpí. mellett.

Az árak 100 kg.-kint koronákban értendők.

A határidőpiacon kötötték:

Délután:

Előfordult kötések (50 kg.-kint):

Buza 1908. októberre 12.38, 12.30, 12.36, 12.41.
Buza 1909. áprilisra 12.17, 12.24, 12.28.
Buza 1909. októberre 10.70, 10.75.
Rozs 1908. októberre 10.—
Rozs 1909. áprilisra 10.16, 10.19, 10.20.
Zab 1908. októberre —
Zab 1909. áprilisra 8.43, 8.51.
Tengeri 1909. májusra 7.52, 7.57.

1 óra 30 percig zárulnak:

1908. októberi buza	12.29-12.30
1909. áprilisi buza	10.78-10.79
1908. októberi buza	10.23-10.24
1909. áprilisi rozs	8.53-8.54
1908. októberi zab	7.55-7.56
1909. áprilisi zab	
1909. májusi tengeri	

Budapesti gabonaforgalom.

1908. október 26-től október 27-ig.

	Erkezett:	Elszállított:
Buza	12845	3893
Rozs	2032	—
Árpa	3467	1270
Zab	9823	—
Tengeri	1080	2168
Liszt	755	14007
Korpa	—	2942

Értéktőzsde.

Tartott irányzattal nyílt meg ma a tőzsde, amely azonban realizációkra később ellanyhult. A helyi piacon rendkívül mérsékelt volt a forgalom, ami kevés üzlet volt, az Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár, Salgótarjáni Köszénbánya részvényeiben kötötték. A járadék- és valuta-piac is nagyon csöndes volt. A déli tőzsdén nyugodt és kedvtelen volt a hangulat. Csak gyöngye forgalom fejlődött ki, mi mellett csekélységgel visszamentek a jegyzések. Forgalomba került: Osztrák hitel 633.75—632.25 koronán, Magyar hitel 740—738.50 koronán, Államvasut 683.25 koronán, Jelzálog 426.25 koronán, Rima 557.50 koronán, Közuti 656—657—656.50 koronán, Déli vasut 119.50 koronán, Beocsini cementgyár 608 koronán, Magyar cukoripar 1835 koronán.

Főtőzsde.

Előőzsde tartózkodó.

Kötötték: Osztrák hitelrészvény 633.75—633.50. Magyar hitelrészvény 740.—739.25. Osztrák-magyar államvasut —. Rimamurányi vasút —. Közuti vaspálya 556.—556.50.—. Magyar koronajáradék —. Városi villamos-vasut 261.50. Hazai bank —.

Déli tőzsde.

Déli tőzsde nyugodt, tartott.

Kötötték: Osztrák hitelrészvény 632.25—632.50. Magyar hitelrészvény 738.25—739.—. Osztrák-magyar államvasut 682.75—683.—. Közuti vaspálya 557.—558.75. Hazai sorsjegy 99.—. Kereskedelmi bank 3360.—. Egyesült fővárosi takarékpénztár 2160.—. Lipótvárosi takarékpénztár r.-t. 149.—. Salgótarjáni köszénbánya r.-t. 583.—584.—. Magyar hadfelszerelési gyár r.-t. 215.—.

Prémium-üzlet: A díjbiztosításokért fizettek: Osztrák hitel részvényekért holnapra 4—5 K, 8 napra 8.—10.— K, 1908. október hó végére 26—28 K.

Utőtőzsde

Az utőtőzsde üzletelen irányzattal folyt le. Kötötték: Osztrák hitelrészvény 632.25. Magyar hitelrészvény 738.50. Leszámitoló bank 477.50. Rimamurányi 557.50. Államvasut 682.75. Közuti vasut 556.75.

BÉCSI GABONATŐZSDE:

Bécs, október 28. (Saját tudósítónktól.) A budapesti tőzsdével egyetértőleg az itteni piacon annyiban szilárdabb volt az irányzat, hogy buza 5—10, rozs és zab 5 fillérrel drágult, de az áremelések következtében a konzum teljesen tartózkodott a vásárlástól és általános lett az üzletelenség. Tengeri is változatlan áron maradt, ugyancsak árpában sem volt üzlet és az árak nem változtak.

Jegyzetelt buza: uj tiszavidéki 12.75—13.20 korona, marosi 12.55—12.95 kor., bánáti 12.55—12.95 korona, tótfelvidéki 12.10—12.55 korona, mosoni 12.15—12.55 korona, uj déli vasuti —, marchfeldi 11.95—12.35 korona.

**BRÁZAY
SÓS-
BORSZESZ
A
LEGJOBB!**

Kapható mindenütt! Óvakodjunk utánzatoktól!

Uj-rozs: tótfelvidéki 10.15-10.35 korona, csepeli 10.10-10.30 kor., pestmegyei 10.25-10.40, déli vasuti 10.10-10.35 korona, különféle magyar 10.10-10.35 kor., osztrák 10.20-10.40 korona.

Arpa: morvaországi 9.20-10.60 kor., march-feldi 8.70-9.30 kor., bécsvidéki 9.-9.70 kor., tótfelvidéki 7.90-10.-kor., csepeli 7.80-8.70, győri -.-kor., déli vasuti 8.40-9.65 kor., tiszavidéki 7.60-8.50 kor., északmagyarországi 7.60-9.40 kor., közepdunai állomások 8.30-9.-korona.

Magyar tengeri: régi 9.25-9.50, új 7.70-8.-korona, cinquantin 10.25-10.40, új 8.80-9.20 korona.

Magyar zab: minőség szerint 8.40-9.10 kor., közepes -.-kor., elsőrendű -.-kor., válogatott 9.-9.40 korona, cseh-morvaországi és alsóausztriai -.-korona.

BECSI ÉRTÉKTŐZSDE

Bécs, október 28. A prágai zavargások miatt a tőzsde hangulata ma is kedvetlen volt, de hitel- és államvasuti részvényekben az eladások csak szűk körben mozogtak és csak alpesi bányarészvényekben öltöttek nagyobb mérvet. Hirtenbergi és poldikohó részvények kisebb realizációknak voltak kitéve. Az előtőzsde irányzata zárlatig lanya. Orosz járadék valamivel alacsonyabban állt. A déli tőzsde nyugodtan, tartott árfolyamokkal indult.

II orakor: zárulnak

Osztrák hitel. 631.-, Magyar hitel. 738.50, Länderbank 430.50, Államvasut 682.50 -.-, Elbavölgyi vasut -.-, Déli vasut 119.-, Alpesi bányatársulat 650.25, Rímmurányi 557.-, Májusi járadék 95.05, Magyar koronajár. 92.05 Orosz érték -.-, Török sorsjegy 179.-, Német márka 117.30.

I orakor jegyezték:

Osztrák hitel 631.75, Magyar hitel 738.-, Länderbank 430.50, Unio-bank 538.-, Államvasut 682.50, Anglo-bank -.-, Bankverein -.-, Déli vasut 119.-, Gőzhajó -.-, Alpesi bányarészvény 650.50, Májusi járadék 96.05, Magyar koronajár 92.05, Török sorsjegy 179.-, Német

márka 117.36, Elbavölgyi vasut -.-, Rímmurányi 557.-, Orosz járadék -.-, Keleti vasutak -.-, Skoda -.-, Magyar jelz. -.-, Kárpát petroleum -.-.

Bécs, október 28. (Osztrák értékek zárlata) 4.2 százalékos papír-járadék 96.15, 4 százalékos osztrák arany járadék 114.95, 1860-as sorsjegy 1517.5, Osztrák hitelsorsjegy 465.-, Angol osztrák bankrészvény 292.50, Bécsi Bankverein 512.75, Osztrák-magyar bank 1749.-, Déli vasut 120.-, Dunagőzhajózási társ. 965.-, Dohány rész. 377.-, Cs. k. arany (vert) 11.32 Német bankv. 117.22 Osztr. Lloyd 420.-, 4.2 száz. ezüst. jár 95.85-99.55, Osztr. koronajár 96.15, 1864-es sorsjegy 261.-, Osztrák hitelintézeti részvény 631.50, Union-Bank 537.-, Osztrák Ländlerbank 431.25, Osztrák-magyar államvasut 682.25, Elbavölgyi vasut 446.-, Alpesi részvény 649.45, 20 frankos 19.13, Londoni váltóár 239.57, Lipótkohó 449.-, Töröksorsjegy 177.90, Kedvtelen.

Bécs, október 28. (Magyar értékek zárlata.) 4 százalékos arany-járadék 109.95, Tiszai és szeg. kölc. sorsjegy 170.50, Magyar hitelbank részvény 738.-, Magyar leszámítoló és váltó részvény 477.-, Rímmurányi 577.70, Magyar cukoripar 1830.-, Adria hajózási részvénytársaság 395.-, Magyar koronajár 92.15, 4 százalékos magyar földterem. kötv. -.-, Magyar nyer.-k. sorsjegy 185.10, Kassa-Oderbergi vasut részvény -.-, Magyar jelzalogbank 424.60, Magyar keresk. bank -.-.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDE

Berlin, október 28. (Tőzsdei jelentés.) Daczára szilárd külföldi jegyzéseknek és a politikai helyzet túlnyomórészt kedvező megítélésének nemsokára megnyitás után a spekuláció által favorizált piacokon részben lefelé irányuló mozgalom jutott érvényre; az árfolyamváltozások azonban általában szűk határok között mozogtak. Bankok ¼%-ig terjedő árfolyamvesztéseket szenvedtek. Bányarészek a német vas- és szénbányáidékekről érkezett kedvezőtlen hírekre erősen engedtek. Vasutak közül amerikaiak New-Yorkra jól tartották magukat. Járadékok szintén nagyobbbioku szilárdságukkal tüntek ki. Villamossági részvények ¼%-kal javultak. Paket-

fahrt-részvények iránt szintén élénkebb kereslet mutatkozott. A későbbi folyamatban az össz-status renyhe forgalom mellett majdnem változatlan maradt. A készpénzpiac iparértékei egyenetlen irányzatot követtek. Napipénz 1½%, ultimópénz 2½%, magánleszámitolási kamatláb 2½%.

Zárlatok jegyezték: 4.2 százalékos papírjádék -.-, 4 százalékos osztrák aranyjádék 98.-, osztrák hitelrészvény 198.60, Déli vasut 22.50, orosz bankjegyek 214.40, 4 százalékos új orosz kölcsön 75.70, Disconto Commandit 177.10, Dinamit-truzst 157.20, Harpeni 198.-, Unifikált török járadék 90.60, 4.2 százalékos ezüst-járadék 96.20, 4 százalékos magyar aranyjádék 92.60, Magyar koronajádék 92.30, Osztrák-magyar államvasut 146.40, Bécsi váltóár 85.20, Olasz járadék -.-, Alt. villamossági Edison 222.70, Gelsenkircheni 186.10, Laurakohó 199.50, Renyhe.

Frankfurt, (Zárlat) október 28. 4.2 százalékos papírjádék -.-, 4 százalékos osztrák aranyjádék 98.05, 4 százalékos magyar aranyjádék 92.65, Osztrák hitelintézeti részvény 198.75, Osztrák-magyar államvasut 146.20, Északnyugati vasut -.-, Bustiehradi vasut -.-, Londoni váltóár 20.43, Bécsi Bankverein 104.-, Villamos részvény 144.-, 3 százalékos magy. aranykölcsön 76.-, 4.2 százalékos ezüstjádék 99.30, Osztrák koronajádék 96.30, Magyar koronajádék 92.50, Osztrák-magyar bank 125.-, Déli vasut részvény 22.40, Elbavölgyi vasut -.-, Bécsi váltóár 85.25, Párisi váltóár 814.16, Union bankrészvény -.-, Alpesi bányarészvény -.-, Szilárd.

Hamburg, (Zárlat) október 28. 4.2 százalékos ezüstjádék 98.70, 1860. sorsjegy 154.-, Déli vasut 22.45, 4 százalékos aranyjádék 97.85, Osztrák hitelrészvény 198.85, Osztrák-magyar államvasut 146.25, Olasz járadék 103.50, 4 százalékos Magyar aranyjádék 93.-, Nyugodt.

London, október 28. Angol consol -.-.

Páris, okt. 28. (Zárlat) 3 százalékos Francia járadék 95.80, Osztr. aranyjádék 97.25, Magyar aranyjádék 93.75, 5 százalékos Bolgár kötelezvény 1896. évről 483.-, 3 százalékos Olasz járadék 103.70, Déli vasut elsőbbségi kötv. 286.-, 5 százalékos marokkói járadék 511.-, 4 százalékos 1890. Román kölcsön -.-, 4 százalékos Kons. amort. román járadék 88.40, 4 százalékos Amort. román járadék 1905. 89.45, 5 százalékos

Table with columns: Buza, 100 kilogramm ára, K. tel, K. ig. Rows include: tiszavidéki, fehérmegyei, pestvidéki, hársági, bácskai.

Table with columns: Egyéb gabonafélék, 100 kilogramm ára, K. tel, K. ig. Rows include: Ross elsőrendű, Árpák, Zab, Tengeri magyar, Repoze káposztalercse.

Table with columns: Burgonya, Fehér, Rózsá, Sárga, Koronától-koronáig. Rows include: Dunántúli, Felsőmagyarországi, Nyírségi, Erdélyi, Tiszavidéki, Pest.

Table with columns: Különféle termények, Faj, Penz, Aru, koronánként. Rows include: disznózsír, szőlő, szilva készáru, szilvaiz készáru, heremag.

Table with columns: Allamadésságközlöcsönök, Bankok részvényei, Takarékpénztárak, Biztosító társaságok, Gőzmalom, Különféle vállalatok. Rows include: Magyar aranyjádék, Kassa-oderbergi, Angol-osztrák bank, Budapesti bankjegyző, Erste bank, etc.

Table with columns: Penz, Aru. Rows include: Ujjali tégla és mészegelő, Elő m. gazdasági gépjárgár, Danubius-hajózási, etc.

Csütörtök, október 29. Budapest, Hívtörtés... Budapest, radt 744 darab... Budapest, 515 drb... Budapest, Semmi r... Budapest, 30 Pente... Budapest, 31 Szom... Budapest, 1 Vasá...

Orosz járadék 1906. 100.77, 5 száz. Orosz kincstári utalvány 1904. 521.—, 4 száz. Szerb járadék 1907. 425.—, 4 százalékos spanyol járadék 95.20, 4 százalékos unifikált török jár. 90.12, Török sorsjegy 168.50, Török dohányrészevény 404.—, Osztrák földhitelintézet 1113.—, Osztr. Länderbank 466.—, Magyar Jelzálogbank 454.—, Banque de Paris 1505, Banque Ottomane 707.—, Osztr. magyar államvasut —, Déli vasut 126.—, Meridional vasut 665, Keleti vasutak —, Waggon Lits —, Hartmann gépgyár 589.—, Rio Tinto 17.61, Sucrerie d'Egypte 35.—, Tula 290.—, Thomson Houston —, Urikányl kőszén 167, Chartered 22.25, De Beers 350.50, East Rand 108.50, Jagersfontein 112.—, Transvaal Consols —, Transvaal Land Company 62.50, Váltó Amsterdamra (rövid) 208.—, Váltó német piacokra (rövid) 122.75, Váltó Bécsre (rövid) 104.81, Váltó Belgiumra (rövid) 7/10, Olasz aranyváltó (rövid) 3/10, Váltó Svájcra (röv.) 1/2, Csek Londonra 251.—, Magánkamatláb 2/4, Bányadt.

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK

Sertéskereskedelmi csarnok.

Budapest—Kőbánya.

Budapest, október 28-án. (Hivatalos tudósítás) Hízott sertésárak: Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felül) fillér Közép (páronként 300—400 kilogramm terjedő súlyban) fillér. Fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül sulyban) 118—119 fillér. Fiatal közép (páronként 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 119—120 fillér. Könnyű (páronként 250 kgr-ig) 120—121 fillér. Szerbiai nehéz (páronként 260 kg fölül sulyban) fillérig, közép (páronként 240—260 kilogramm sulyban) 120—122 fillérig.

Sertésizszám: 1908. évi október 26. napján volt készlet 30439 drb., 1908. október hó 27-én felhajtott 477 darab, 1908. október 27-én elszállított 202 darab, 1908 október 28. napjára maradt készletben 30714 drb. A hízott sertésüzlet irányzata: csendes.

Sertésüzletvásár.

Budapest, okt. 28. (Hiv. tud.) Előző napról maradt 744 darab sertés, 56 darab süldő, 4 darab malacz. Pótfelhajtás — drb sertés, — drb süldő — malacz. Mai napi felhajtás 870 darab sertés, 45 darab süldő, — darab malacz. Összesen 1614 darab sertés, 101 darab süldő, 4 darab malacz. Eladott 1099 darab sertés, 29 darab süldő, — darab malacz. Eladatlannal visszamaradt 515 drb sertés, 72 darab süldő, 4 drb malacz. Mai árak: Zsirsertés öreg elsőrendű 350 kg.-on felül életsulyban 94—102 fillér, életsulylevonással — fillér. II. rendű 280 kg.-tól 350 kgr.-ig, 92—96 fillér, életsulylevonással — fillér, fiatal nehéz, 300 kg.-on felül — fillérig, életsulylevonással 116—124 fillérig; fiatal közép 220 kg.-tól 300 kg.-ig — fillér, életsulylevonással 118—126 fillérig, könnyű 220 kg.-ig — fillér, életsulylevonással 124—126 fillér. Hussertés, nehéz 300 kilogrammon felül — fill.-ig, könnyű 140—300 kgr.-ig, — fillérig, életsulylevonással — fillér. Belföldi süldő 110—112 fillérig, horvát süldő — fillérig. Malacz — fillérig. Arak minden levonás nélkül kilogrammonként, életsulyban értendő. A vásár irányzata közepes. Az árak változatlanok.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Október 28. —

Kinevezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Kasperek Anna okleveles tanítónőt a dévényi állami elemi népiskolához rendes tanítónővé, Szilasi Horvát Pál okleveles tanítót az orosházi-külterületi állami elemi népiskolához rendes tanítónővé; a debreczeni itélőtábla elnöke Szegedy László szatmárnémetii járásbírói díjtalan joggyakorlatot segélydíjas joggyakorlatokká; az ogulini pénzügyigazgatóság Stiglicz Bozsidárt a susáki adóhivatalhoz díjtalan adóhivatali gyakorlatokká nevezte ki.

Áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Bartal Alajos hajdusoboszlói állami polgári iskolai rendes tanítót ugyanebben a minőségében a győri állami polgári iskolához, Márton József borsabányai állami elemi iskolai tanítót a borsai, Retezán Pál ganrényi állami elemi iskolai tanítót a borsabányai állami elemi iskolához ugyanebben a minőségében, Seehovichné Joób Ervin alsókubini állami polgári iskolai rendes tanítónőt ugyanebben a minőségében a miskolci állami polgári iskolához, Ocskayné Bagi Jolán torontáljózseffalvi és Kodák Ilona csanádapalotai állami elemi iskolai tanítónőket kölcsönösen, Podhradszky Mária dévényi állami elemi iskolai tanítónőt a récei állami elemi iskolához és Takács Jenő orosházi-külterületi állami elemi iskolai tanítót az orosházi-belterületi állami elemi iskolához helyezte át.

Berendelés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Gerényi Jakab mosoni állami gazdasági népiszkolai szaktanítót a vezetése alatt álló minisztériumba központi szolgálattételre rendelte be.

Megerősítés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Tiffert György siketnéma-intézeti tanítót állásában végleg megerősítette.

Pályázatok. A szegedi itélőtáblánál segédhivatali igazgatói, a pancsovai törvényszéknél magyar-román

tolmácsl. a kapronczai adóhivatalnál adótisztai állásra 2 hét; Zombor városánál pedig egy lovas- és hét gyalogrendőri állásra 5 hét alatt lehet beadni a pályázati kérvényeket.

VIZÁLLAS.

m é t e r		m é t e r	
okt. 28. okt. 27.		okt. 28. okt. 27.	
Ian	Shárding 0.85 0.87	Ujvár	M.-Szilgyi 0.62 0.05
Duna	Passau 1.09 1.10		Tokoháza 0.62 0.05
	Linz 1.53 1.49		V.-Nameny 0.43 1.48
	Bécs 1.53 1.51		Tokai 0.29 0.86
	Pozsony 0.23 0.20		Vizafüred 0.60 0.78
	Komárom 1.02 1.04		Szolnok 0.42 0.97
	Budapest 0.44 0.45		Szeged 1.27 1.79
	Paks 0.40 0.38		T.-Hocse 1.19 1.08
	Mohács 0.30 0.42		Titl 0.48 0.98
	Gombos 1.01 0.—		Óndava 0.— 0.—
	Ulvidék 0.30 0.25		Tinoly 0.50 0.50
	Pancsova 0.46 0.44		Bárta 0.21 0.25
	Órsova 0.31 0.32		Rodrog 0.21 0.25
Horva	Morvafalu 0.19 0.18		Safó 1.20 1.20
Vág	Zsolna 0.02 0.04		Hornád 0.03 0.12
	Trencsén 0.02 0.01		Maros 0.08 0.12
Rába	Szered 0.27 0.24		R.-Ulfalu 0.82 0.88
	Szt.-Gottbárd 0.20 0.20		Cancsa 0.21 0.32
	Sárvár 0.27 0.28		N.-Várad 0.37 0.16
	Győr 1.58 1.55		Bolányos 0.15 0.15
Dráva	Várasd 1.42 1.44		Tonke 0.39 0.35
	Zákány 0.42 0.32		Gurahonc 0.27 0.28
	Récs 0.19 0.46		Roroszló 0.69 0.59
	Eszék 0.21 0.20		Békés 0.50 0.30
Maros	M.-Szeredán. 0.— 0.34		Békés 0.51 0.52
Száva	Zágráb 0.06 0.02		Gyoma 0.21 0.20
	Sziszek 1.48 1.55		Gy.-Péhevár 0.20 0.20
	Mitrovicza 0.87 0.85		Branycska 0.— 0.—
Szamos	Déás 0.32 0.38		Sohorin 0.— 0.—
	Szatmár 0.40 0.54		Arad 1.06 1.06
	N.-Máltény 0.40 0.30		Makó 0.49 0.47
Kraszna	Munkács 0.12 0.11		Arad 0.20 0.16
Latorca	Homonna 0.10 0.08		Kiszlet 0.46 0.44
Laboreza	Perocsény 0.— 0.—		Ujváralja 0.05 1.01
Ung			Bocskerec 0.70 0.78

EGYETÉRTÉS

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJORNATYAS

HÁZASULANDÓK FIGYELMÉBE!

JEGYGYÜRÜK, NÁSZAJÁNDÉK-TÁRGYAK

A LEGELŐNYÖSEBBEN POLGÁR KÁLMÁN

ÉKSZERÉSZ-ÉS MŰÖRÁS-üzletében szerezhetik meg.

BUDAPEST, Erzsébet-körút 29.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KÜLÖNÖS GONDOT FORDÍTOK. ÁRJEGYZÉK 20 ÓÓ RAJZZAL INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

TISZTVISELŐI KÖLCSÖN!

Semmi néven nevezendő levonás, u. m. kezelési költség, tartalékalap stb. nincs. Fennálló tisztviselői kölcsönök magasabb összegre konvertáltak. Felvilágosítással akár személyesen, akár levélelég díjtalanul szolgálunk. Sürgős kölcsönügvek soronkívül elintéztetnek. Megszavazás után kamatmentes előleg folyósítatik.

A még idáig nem létező kedvező feltételek mellett 6—6 1/2% kamatra 5—30 évi törlesztésre engedélyeztetik, vagy tőkétörlesztés nélkül csupán kamat és életbiztosítási díjfizetés mellett, állami, megyei, városi, vasuti tisztviselők, gőzhajózási tisztek, katonatisztek és nyugdíjasok részére.

MAGY. TISZTVISELŐK ORSZ. HITELVÁLLALATA
Budapest, VII. kerület, Rákóczi-ut 9. sz
TELEFON: 69—75. TELEFON: 69—75

HETI MUSOR.

Október—November		Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Vígsszínház	Király Színház	Magyar Színház	Dránia	Várszínház
30	Péntek	Si none	Fidelio	A pénz	Van — de nincs	A szerencse fia	Bűn és bünhődés	Az arany ember
31	Szombat d. u. este	A piros bugye Iáris	Carmen	A becsület Vuraszt a szerelem	Mónár és gyer- meke	A sasiók	—	—
1	Vasárnap d. u. este	A kamélias holgy A piros bugye- Iáris	Nürnbergi mester dainokok	Az ordög A pénz	A hollandi lány	Sztriusz	—	—

KÜLÖNFÉLÉK.

Fürdői emlék.

A zene szólt... A széles termen Nigan rezeg a nóta át.
A félhomályban így csendesen, Susogja ki-ki mámorát.

A vörös, izzó nyári este, Ugy ömlik be az ablakon.
Kinn áll ezüst mezőkkel festve; A legszebb víz: a Balaton.

Mintha az ég a földdel égne, Biborpirban úgy ég a nap.
Bent pirkad sok leány szívébe; Kint tűnő, páras alkonyat!

És felgyuladnak a csillárok, A teremben egyre nő a fény.
Nevetve lejött tánczos párok; Itt is, ott is leány, legény.

Kint elborult már a setét, Itt bent vakító fény ragyog.
Hallom a legcsengőbb zenét; Kaczagó pesti asszonyok.

Itt bent megvirradt. Tűz a nap, Ily mámorban ébred a reggel.
Kimegyek! Hív az alkonyat! Szeretni hisz' úgy sem szabad
Az én koránvénytől szívemmel!

Abonyi Andor.

(Julius Caesar arcképe.) Egy müncheni újság jelenti, hogy Ambeliben (Egyiptomban) nagyjelentőségű ókori leletre bukkantak. Ásatás közben előkerült a földüregből egy ósrégi váza, amely értékes anyagból készült és amelynek egy méter a magassága. Finom emailfestésű arckép látható rajta. A felírásból az derült ki, hogy az arckép Julius Caesart ábrázolja, akit Shakespeare vörösnek, nagyothallónak és bizetgőnek képzelte el a magyarázók szerint azért, hogy Brutus személye ezzel is csak annál inkább kiemelkedjék. A váza kidolgozása is erre a korra vall. A szakértőknek nem fog hosszas munkájába kerülni a váza elkészültének pontos évszámát megállapítani. A felírásból az is következik, hogy

Julius Caesar a vázát Kleopatra királynő számára rendelte meg és ajándékolni elküldte neki a szives vendéglátásért. (A barátságunk bebizonyított tény és a látogatásra is van feljegyzés.) A váza becességét azonkívül, hogy Julius Caesar autentikus képmását tartalmazza, növeli az anyag ritkasága és minden részletében művészi megmunkálása. A sulya körülbelül száz font.

(A levegő baktériumtartalma.) A magas hegyeken sokal kevesebb baktérium uszkál a levegőben, mint a mélyebben fekvő helyeken. Erre vonatkozóan kísérleteket tettek a Montblanc hegység különböző pontjain, mely kísérletekből kitűnt, hogy a hegy tetején a levegő csiráktól meglehetősen mentes volt, amennyiben egy köbméter szabad levegőben mindössze négy-tizenegy mikrobát találtak; ellenben az ott fölállított obszervatorium levegője már kétszázhatvan-ötvenegyszáz baktérium-csirát tartalmazott. Ezeket a csirákat nyilvánvalóan az oda nagyobb számban özönlő látogatók vitték föl. Minél közelebb jut az ember a hegy csúcsától a völgy felé, annál szaporább a levegő csirataralma. Megvizsgálták a havat és kitűnt, hogy öreg hóban és jégben egy köbczenti méterre átlag egy-két mikrobát esett; a friss hóban pedig ennél is kevesebbet találtak. A havasok hasadékaiban a mélyebb rétegek kevesebb csirát tartalmaztak, mint felszínre fekvők; a havasok alján azonban a fölületen lévő jég is nagyobb csirataralmu volt, mint a magaslaton. A havasok vizei rendszeresen igen szegények baktériumokban s e szerint tisztának mondhatók; átlag csak három-négy baktériumot találtak egy köbczenti méter vízben; a népesebb helyekre leérve, a csirák száma már jelentősen szaporodik; Chamounix mellett például, az Arve folyó vizében, melyet pedig havasvizek táplálnak, már hétezeröttszáz csirát találtak egy köbczenti méterben. Mindezekből látszik, hogy a levegő tisztasága és csiramentessége egyenes arányban áll a vidék lakottságával s a helynek emberekkel való többé-kevésbé sűrű érintkezésével. Ama helyeken — bármily magasan fekszenek is — ahol több ember megfordul, nagyobb a levegő csirataralma, mint azokon a helyeken, ahol az élőlények közlekedése csekélyebb. Tekintetbe jön még a helynek természetes megvilágítottsága, vagyis a napfénytől való áthatottsága is. A közvetlen napfény baktériumölő sajátossága általánosan ismert. Ez a tulajdonsága a napfénynek igen szembevetően mutatkozott a havasokon is. A nagyobb magaslatokon ugyanis a havasok oldalfalain, melyek erős naptűzésnek vannak kitéve, sokkal kevesebb baktériumot találni, mint az árnyékban lévő részekben; sőt ez utóbbiakban egyes helyeken, illetve

egyes forrásokban még virulens, azaz mérgező hatású baktériumfajták is fordultak elő.

(Japán illemszabályok.) Báró Sufu, japán főtisztviselő, a kanagav-i prefektúra kormányzója, rendeletet bocsátott ki a japánoknak külföldiekkel való érintkezéséről. A rendelet első része a bármilyen idegennel, a második része a kinaikkal való érintkezést szabályozza. Az első részben a többi közt ezek a szabályok foglaltatnak. Üzlettulajdonosok ne kérjenek túlságos árakat az idegenektől. Ha idegent az állomáson, vasuton vagy hajón baj ér, akkor segítségére kell lenni. Az idegenek kutyáit nem szabad kövekre dobálni, idegen kutyákat se szabad rájuk üszítani. Mivel az idegenek nagyon érzékenyek az állatkinzás dolgában, az állatokkal barátságosan kell bánni. Utcán, parkokban vagy másutt az idegeneket nem szabad gúnyos szavakkal illetni. Idegenekre nem kell illetlenül rábásmészkodni. Az idegen hittérítőt ugyanolyan tisztelet illeti meg, mint a buddhistát vagy a shiatio-papot. Idegen nők jelenlétében nem szabad dohányozni. Ha egy idegen nő belép valahová, az urak csak akkor üljenek le, amikor a nő helyet foglalt már. Idegent nem kell fürkészve megnézni, amikor mezeitelen, fordul vagy ruhát vált. Nem szabad azt hinni, hogy az idegen annyit fizet, amennyit követelnek tőle. Ha idegen kérdez valamit, nem kell hallgatni, hanem legjobb tudásunk szerint megadni a választ. Gallért, kézelőt, keztyűt és cipőt tisztán kell tartani. Kinai ember ruháját nem kell kicsufolni. Kinai ember czipőjét nem kell ránczítani. Kinaiakat nem kell illetlen szavakkal illetni, amikor templomban vagy temetőben ájtatosságukat végzik.

(Uj pontozási jel.) Riquier Leon, a párisi „Ecole Normale de la Seine” tanára elérkezettnek látja az időt arra, hogy a pontozás új és karakterisztikus jelét gyarapodjék. A tudós professzor évek óta bajlódik azzal a kérdéssel, hogy miként lehetne a hiányos pontozást legcélszerűbben kiegészíteni. Ebben az ügyben hosszú, beható vitákba bocsátkozott a szakemberekkel és most azt hiszi, hogy kitalálta a helyes megoldást. Olyan pontozási jelet ajánl, amely megfordított vessző módjára alul kövér pontban végződik. Ricquer úgy vélekedik, hogy nagyon gyorsan szokás olvasni. Nem marad idő arra, hogy az elolvasott mondatok átgondolására kellő szünetek támadjanak. A tótágast álló vessző ezután már figyelemzettné az olvasót arra, hogy ne siessen, hanem veszteljen egy kicsit és tűnődjön el a sorokon. A tanácsolt jel csakugyan elég erőszakos és tréfás ahhoz, hogy helyenként megállítsa az olvasót. A reform legközelebb a francia tudományos akadémia elé kerül.

A FEKETE GYÉMÁNT

— REGÉNY. —

Irtta: FRED. VILLER.

55

Ugy járok, mintha mindenütt falakba ütköznék, bármerre is forduljak. Valami nehéz, leküzdhetetlen akadály áll előttem. A sors akarata lenne, hogy ennek a tragédiának le kell játszódnia?

Ábrahámsohn zálogháztulajdonosnál is voltam. Először csak a pupos irnokot találtam ott, aki gúnyos mosolylyal nézett rám. Utána jött mindjárt Ábrahámsohn. Azt felelte, hogy a bíróság előtt már mindent elmondott, amit tudott és különben is nincs ideje velem beszélni. Nincs többé úgy, mint akkor, amikor még detektív-főnök voltam!

Tegnapelőtt fontos dolog történt. Fredriksen színész az éjjeli vonattal elutazott Kopenhágába. Én nem tartóztathattam fel, a rendőrség pedig nem akarta megakadályozni. És én azt sejttem, hogy ezzel eltűnt egyik lehetősége annak, hogy a gyémántlopás felderítése sikerüljön.

Julius 6. Az összes reggeli lapok hozták ma nagy betűkkel, hogy Reiersen Eveline öngyilkosságot követett el.

Anyjának lakásán felakasztotta magát. Általában az a vélemény, hogy öngyilkosságát örülési rohamában követte el. Miután letartóztatták és majdnem ártatlanul elítélték, néhány-szor kitört rajta állítólag az elmezavar, mely végül ilyen szomorun végződött. Ezek voltak az értesítések. Az összes lapok sajnálkozva említik meg, néhány lap még kiterjeszkedik arra is, hogy „az igazi bűnös” és a rendőrség nem nagyon veszi a szívére ezt a dolgot, holott okulhatnának rajta...

Nem is értem, miképpen tudom én ezt továbbra is kitartani, mikor olyan tehetetlen vagyok minden cselekvésemben.

Julius 7-én. Ma Reiersen asszonynál voltam, hogy ha lehet, megtudjam tőle, vajjon az elhunyt nem hagyott-e valamit írást hátra. Amint természetesen vártam is, a méltó asszony az átkok és kivánságok özönét zúdította rám. Lehetetlenség volt nála valamit elérni.

Az öreg Frick meg van győződve huga bűnösségéről és még a nevét sem akarja hallani. Azonban a legügyesebb ügyvédet bizta meg Sigrid védelmével. Vajjon fog-e tudni segíteni?

Julius 9-én. Csak három nap van még hátra és az esküdszéki tárgyalás megtörténik; én pedig semmit sem tudtam kivívni.

De valamit mégis megtehettem. Beszéltem Sigrid ügyvédjével. Elmondta nekem, hogy Frick kisasszony értékre adta, hogy a kérdéses délután tényleg volt a zálogházban, hogy pénzt szerezzen ékszereire; szándékában állt ezt nyíltan is bevallani, de további felvilágosítást megtagad. Az ügyvéd behatóan tárgyalt vele és minden ékesszólását felhasználta, hogy rábírja, hogy arra nézve is okvetlen nyilatkoznia kell. mert különben csak megerősíti maga ellen a gyanút; a fiatal leány azonban ennél a pontnál hajthatatlannak mutatta magát.

Mit jelentsen ez? Ezen sokat gondolkozom. Megkérdeztem az ügyvédet, vajjon észrevette-e, hogy Ábrahámsohn tanu időpontot is mondott és ha ez igaz, szinte lehetetlen, hogy ugyanabban az időben Frick kisasszony a villában lett volna, melyet a fénykép mutat.

A zálogos állítása szerint félhat óra elmúlt öt percczel, mikor tőle kocsin távozott. A fényképen lévő órán pedig tíz percczel múlt félhat. A Bispegaderól a villáig az utat nem lehet öt perc alatt megtenni. Az ügyvéd megígérte, hogy figyelmét ki fogja terjeszteni erre a pontra. Most az a kérdés merül fel: mit akart Sigrid a négyezer koronával? Mi titkolni valójában?

Monk ezekkel a szavakkal tette el a jegyzőkönyvet: ennyire terjednek a feljegyzéseim, a végét hamarosan elmondhatom.

Három nap múlva az esküdszék elé kerül

az ügy. Engem is tanuképp idéztek be, de az emlékeim arról a napról nagyon hiányosak. Ugy rémlett előttem, mintha álmodnék és valami zavaros álom nehezülne rám. Ha én lettem volna vád alatt, nyugodt és meggondolt lettem volna. De mivel nem én voltam a vádlott, bűnös voltam, sokkal bűnösebb, mint az a fiatal leány, akit azzal vádoltak, hogy jöltevejét meglopta. Azt a lányt kellett ott látnom, akit jobban szerettem az életemnél — és teljesen tehetetlen voltam, nem tudtam rajta segíteni! Csak később, mikor elolvastam a lapokat, tudtam némi áttekintést szerezni arra nézve, mi is történt minden voltaképpen az esküdszék előtt.

Most is majdnem ugyanazok a tanukat idézték be, mint Evelin tárgyalása alkalmával. Semmi újabb adat nem jutott azonban nyilvánosságra s így nem is kell kiterjeszkednem ama nap iszonyu emlékeire.

Mikor vallomásomat megtettem róla, miként látogattam meg Jürgens prokurátort, a hallgatóság körében szidni és csufolni kezdtek. Az elnök azonnal esendét parancsolt; de azért mégis a legsértőbb pillantásokat kellett kitaranom, mikor saját ostobaságomat elmondtam.

Sigrid nem titkolta el a zálogházi látogatást; de vonakodott minden további felvilágosítással szolgálni, hogy a pénzt mire akarta felhasználni. Ellenben határozottan tiltakozott az ellen, hogy őt és fél nyolcz óra között a muzeumban járt volna.

Az államügyész vádpontja ebben csucsozott ki:

— A vádlott maga is bevallja, hogy a lopás napján szokatlan erőködést fejtett ki, hogy egy nagyobb összeg pénzhez jusson. Ez nem sikerült neki, holott mindenki láthatja, hogy a legnagyobb szüksége volt rá. Mig aznap a 4000 korona és más kiut el volt előle zárva. Ő azokhoz a kevesekhez tartozott, akik minden feltűnés nélkül járhattak ki-be a muzeumban, ahol a gyémántot őrlték.

(Folyt. köv.)

Csütörtök, október 29.

A szerel...

Szinmü 5
Irtta R...

Amuev
Kordial
Lótus
Boromeo
Orlando

Kezdete

II. Kir.

Sámson

Dalmi 8 felv
Zenőjő szerz
mill. Szövegöt
ditófia

Sámson
Della
Filla: tene fop
Hébor fopap
1.) fillztoas
2.)

Libmélék

Kezdete

Vigs

Tatá

Operett három
Bakonyi Károly
Andor varnér
Lohonyay fábo
Trezka a lea
Riza
Lórenthey
Imrédy
Morvayossy
Wallenstein
Hilko
Turi

Kezdete

Várs

z

Uránia

Bün és k

Kezdete

Föv

WALDMAN
TELEFON

Budape

Nem tóv
Az elő

Jegylövétel
A tállikerben

RO

Lalla Se

Geak e hó

VE

A téllert t

Minden vas

PAR

ÖLLÖI-UT
Irgató-tulaj

MEGNY

Follópnek: B
Berényi Ma
Jenő, Dalmol
szereplése.

Hull a h
Egy
Gara Géz

SZÍNHÁZAK

Csütörtökön 1908. október 29-én.

Nemzeti Színház

A szerelem iskolája.

Színmű 5 felvonásban. Irtó Rákosi Jenő. Armez Kordial Látos Boromeo Orlando

III. Kir. Operaház

Sámson és Delila.

Dalmól 8 felvonásban és 4 képben. Zenejét szerzte Saint-Saens Kamill. Szövegét írta Lemaire, fordította Radó Antal.

Vígyszínház

Tatárjárás.

Operett három felvonásban, Irtó Bakonyi Károly, zenejét Gábor Andor versre írta Kálmán L.

Várszínház

Zárva

Uránia-színház

Bűn és bűnhődés

Kezdeté fél 8 órakor.

Királyszínház

Hollandi lány.

Nagy operett 2 felvonásban. Szövegét írta Paul Rubens és Austen Hurgen. Zenejét szerzte Paul Rubens. Fordította Bródy Miksa.

Személyek: Papp Adrien, Szirmai De Coop, hadnagy Boros Van Vuyt, karmester Kiraly Hook, pálinkagyáros Hoross Sally, leánya Petráss S. Freda unokahuga Kosáry E. Snapsz, gyárvezető Papir Mina, szakácsnő Pálmay I. Sllis Simon Német

Magyar Színház

A nagymama.

Énekes vígjáték 8 felvonásban Csiky Gergely darabjából szinpadra alkalmazta Pásztor Árpád zenejét szerzte Mader Rezső

Személyek: Szerény grófné Blaha L. Márta Ötvös G. Proskó Hornyik G. Orkényi Császár G. Orkényi Kálmán Raskó Pap Kozma Köröndi Langó Szerafina Marosi A. Tótoka Szilárd Dobi

Apollo - Projektográf

TELEFON 68-39.

MODERN NICK CARTERREK.

Rpizód az angol-bur háborúból. - Havasok titka. - Rizstermelés Olaszországban. - Nagy ária Mignonból (énekli Mme Tetrazzini). - Virágok. - Az óriáskigó etetése. - Sajtőkészítés. - Utazás Amerikába az Atlanti óceánon KEZDETE: 6 órakor.

SIMPLON KÁVÉHÁZ

Esténként veszprémi KIS JANCSI orgányzenekara hangversenyez. Szolid családi találkozóhely! Színházi vacsora. * József-körút 8. Népszínház-utca sarok.

STEINHARDT MULATÓ

Kezdeté 8 órakor. Ma és mindnap: eredeti ujdonságok 1/4 9 órakor DARTILOSKOPIA bohóság, 1 fel. Irtó: Lucifán 11 órakor Tisztességes lakók 15v. életrajz, 1 fel. Irtó: Glinger és Tauszig. 1/2 12 órakor Meztelen tények Bohózat, 1 fel. Irtó: Glinger és Tauszig. Toábbá: Bovió és Benedetti, Saranassa balet csoport és Steinhardt, Gyárás új előzetekkel. Jegyek: 9-124g és 8-10g Rákóczi-ut 68. és Öv. Kert Józsefné térszékében Andrassy-ut 28. A gyönyörűen átalakított tölkerben tánc reggelig, kilátó attrakciók, nagyszerű zenekar. Vasárnap délután mérsékelt helyáru előadás. KEZDETE 1/4 4 órakor.

FOLIES CAPRICE

gazdagok: LEITNER és KELETI Főrendező: ROTT SÁNDOR Budapest, Révai-utca 18. sz.

Az előadás kezdete fél 9 órakor

FREIE LIEBE

Erkölcsep, irtó: Satyr. Rendező: Werner Odo. Ezt megelőzi: Fél 10 órakor: Bohózat, irtó: Tábori Emil. Rendező: Rott Sándor

A műlövés.

Továbbá: Tark Berta, Nana, Garó Jozsef és Zöldi Márton új szülő-számmal. Trebitseh Sándor mint háromor. Nappali pénztár d. o. 9-11g és d. n. 8-6-g. Az első emeleti Casino de Parisban elsőrangú tánc attrakciók - Kezdeté fél 12 órakor.

BUDAPESTI CABARET

DONBONIERE VI. Teréz-körút 28. Telefon 62-98.

Minden este 9 1/4 órakor Szabad lakok. Kovács bácsi fia. Óriási sikert kaptak a bohózatok. A 3 személyes ágy, vagy Ódome és az Anorharyaga. Nagy Fatalessék, látványos, főnyes kiállítás operett-paródia. Turchányi Olga, Nyáray Antal, Vörös Pi. Kókány, Antal, Virág, Kézők, Boross stb. Conferencior Szalay. Kétfelköt 4 szinpadú tréla. 20 cabaretszám. Jegyek: 6, 4 és 3 koronáért az összes jegyelváltó helyeken. Bövebbet a plakátok.

KOVÁCS GYULA

zongoratermei BUDAPEST, (Gresham-palota) V., Ferencz József-tér 5-6. TELEFON 110-66

Jól lát?

Ha nem, akkor forduljon bizalommal HATSCHEK optikushoz, csak Károly-körút 6. sz. ahol szemüvegek és látóeszközök le legelősebben kaphatók ingyen arzenvák bérmentve.

Czimbalom kedvelők

Mielőtt barnol czimbalmot vásárolnának, kérjenek árjegyzéket a czimbalomkészítés elismert első szakértőjétől, ki minden tekintetben a legjobb világhírű szabadalmazott czimbalmokat készíti. Czimbalmok már 25 frittól kezdve kaphatók, ugyanízen az összes hangszerek a legjobb minőségben. Számos kiállításon elsőrendű kitüntetés és elismerés a legjobb és szakértői munkáért.

Habits Antal Budapest, VII. kerület Erzsébet-körút 42. szám

Az Erzsébet-sósfürdő Budán

lakásokban 40 százalékos engedélyt nyújt, gőzfűtés, villamos közlekedés a fürdőig. A fürdő egész télen át nyitva van. Felvilágosítást nyújt a fürdőigazgatóság. Telefon 40-84. A budai irály keserűvíz pártán használt! Erzsébet-fürdő öthóni használatra. Főterakat: Edeakuty L. néi, Erzsébet-tér.

Butor késpénzért, vagy részletfizetéssel logocscában. Ehrenten és Fuchs testvérekél Budapest, VI., Teréz-körút 8. Képes árjegyzék ingyen. Telefon 88-69.

Perzsa-szőnyegek nagy választékban rendkívül jutányos áron kaphatók. Vászonaúk. Kelengyék. Wittmann Frigyes és Fiai V., Váci-körút 6.

ÓRIASI GRAMOFONT adok 10 forint késpénzért vagy szállítok utóvételbeli megvétel árát részletfizetéssel 75 forint Magyarországi legnagyobb forgalmazó árúháza - Bendkivűl nagyvárosokba a világphírű párisi "Pátho" és londoni "KOLBIA" hangorokból. Árjegyzékek grammofozokról lejegyzékekről, lemezekről és hangorokról ingyen. FRISS GYULA utoda Havas Simon Budapest, IV., Ferenz-körút-tere 3. (az udvarban jobbra.)

Női ruha divat-kelme előadás Orfasi készletünkben 120 cs. széles ősz angol kelmet méterenként 42 krtól kezdve a legfinomabb minőségig 2-3-4 fritt árúsítunk. Rosenberg és Quitt női divat, szőnyeg és vászon árak nagy árúháza. Budapest, VI. Király-utca 32. Telefon 528. Alapított 1895

Kerber Henrik ablak, lakástisztítási, padlóbeeresztési, férgmentesítési és pormentesítési vállalat - porszívógéppel. BUDAPEST, VIII., Gyöngylyuk-u. 7. Pontos kiszolgálás 11 TELEFON: 53-55.

Butor késpénzért és részletre 3 szoba teljes berendezés 360 forintért mely áll: 1 háló, ebédlő és szalon, 100 szoba állandóan készén raktáron a leggyorsabb kivitteltől a legfinomabbig. Képes árjegyzék ingyen. Album 50 füttér bélyegben. Nagy Imre lakberendezési vállalata. Budapest, Váci-körút 9. (Szorocson-utca sarok.)

Vértes-féle Sósorszesz Minden házban szükséges.

FŐVÁROSI ORFEUM

WALDMANN IMRE Igazgató. VI., Hagymező-u. 17. TELEFON: Igazgató: 317. Jegypénztár: 63-38. Kávéház 17-97. Sajtóiroda: 81-21. Reklámosztály: 49-52.

Mia és minden este UJABB SCHAEFFER SYLVESTER az artieták királyának vendégjátéka Budapest első ízben lép fel. Nem töveztendő össze más hasonló nevű művezzel. Az előadás kezdete este 8 órakor. Jegyelvétel 10-1 és 8-6 óráig a nappali pénztárnál. A tölkerben reggeli 5 óráig VÖRÖS ELEK orgányzenekara hangversenyez.

ROYAL ORFEUM

Minden este 8 órakor nagy előadás. Lilla Seibini, Joskaronis, Partalla, 4 Troubadour, Bosé és Milford. Csak e hó végéig!

VERA VIOLETTA

Bysler és Stein látványos operettje. A tölker tölkertermében reggeli 5 óráig táncatrakciók és zenehangverseny. Minden vasárnap és ünneppon 1/4 órakor mérsékelt helyarákkal délutáni előadás.

PARADICSOM KABARET

ÜLLŐI-UT 46. szám. - Telefonszám: 115-84. Igazgató-tulajdonos: Windtscht Rezső József, művezető: Adorján László, karagy: Nádor Mihály. MEGNYILT: 1908. OKTÓBER HÓ 15-ÉN. Fellépnek: Révész Ilonka, Nogrady Gigi, Sándor Steli, Beranyi Manori, Ersekóy Károly, Szabó Dezső, Lugosi Jenő, Dalnok István, Tarján Vilmos solansolter övíd vendég-szereplése. - Helyáru: Páholylés 3 korona, támlászek 2 korona, ülőhely 1 korona.

Hull a haja? Használja a Petroleum-hajszesz-L. Egy eredeti üveg ára 2 korona, pótolásdíjával hely. Gara Géza és Tsa drogéria Budapest, VIII. József-körút. Teszék árjegyzéket kérni.

A törvény követelményeinek megfelelő

Alföldi fehérkeresztes

Sósborszesz

a legáltalánosabban kedvelt és nélkülözhetetlen háziszor, igen számos esetben kitűnő szolgálatot tesz, mert

erősítő! üdítő! edző!

Barack-pálinka

közkedvelt ital.

Radial Elixir

kitűnő gyomorkeserű páratlan hatása!!

Gyártja:

az Alföldi Cognacgyár

r.-társaság

KECSKEMETEN.

Mindenütt kapható!

Tessék mindenütt csakis eredeti

Alföldi Cognacgyár Kecskemét gyártmányt kérni.

30 forint. Varrógépek

egy új valódi amerikai Singer varrógép sársákrény-nyel 5 évi állomásos garancia **SINGER A.** Műgépészeti Budapest, 16. utca Akácfa-utca 55. Minden-nemű varrógépek javítását legújításosabb árban elvég-zik. Árjegyzék ingyen.

THE ROYAL beszélőgépeket

a legújabb mo-dellokat szigorú-san az eredeti gyári árakon **30% árlé-szállítással** szállítunk havi 8-10 k. rész-lefizetéssel is, vidékre is házhoz.

Láng Jakab és fia gramofon-gyártók Budapest, József-körút 41. Fióktelepünk: VIII., Baross-tér 4. és Budán, II., Margit-körút 6. sz. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

INGYEN. + GUMMI +

és különféle frász-árjegyzékün-keket ingyen és bérmentve küldünk.

NAKIRA

törvényesen védett **GUMMI**-különlegesség tucatszja 12.- kor., 8 tuc-zatból 20% engedmény. **Uterus - Spray** legújabb hígítószer 14 kor. **GUMMI - HALBOLYAG** 2, 4, 6, 8, 10, 12 kor. tucatszja. Mintagyűjtemény 13 darab 4 K. Pess velus 8-8 K-ig. Irrigator 3 kor. és felette. Bidee vasállványon 3 kor.

Magyar Orvosi Műszertár

Bpest, VII., Rákóczi-út 32. (a Rókus-kórházzal szemben). Fentem címre és a város-központba küldjük.

FARAGÓ J.

műbutorraktár, kárpitos és díszítő Bpest, Váci-utca 2. Elfogad teljes lakberende-zéseket, valamint minden-nemű kárpitos- és díszítő-munkákat. 27881. Mintaraktár művészi kivitelű butorokból, franciaia és angol szövekből. Költségvetés díjmentes.

Utánzás ellen védve 1890. sz.

GRAND PRIX PARISI VILÁGKIÁLLITÁS 1900. KWIZDA-FLUID
Kigyó-védjegy. **(TURISTA-FLUID)**
Régóta hírhednek ellentétes bedörögés az ismök és inak szobáitól. Erősítés és erőmegújítás céljából használják az összes turisták, kajakárosok és lovagok turák után.
Ára 1 egész kor. 2.-, fél üveg kor. 1.20.
KWIZDA-flu FLUID
VALÓDI A GYÓGYTÁRAKBAN KAPHATÓ.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. küldetik.
Főraktár: **TOROK JOZSEF** gyógyszerésznél. BUDAPEST, Király-utca 12. sz. és Andrássy-út 26.

Nagy fegyverárjegyzék ingyen és bérmentve.
AUFRECHT és GOLDSCHMIED betéti társaság Budapest, VII., Rákóczi-út 30, ajánlja
Pieper Nikolas Automata pisztolyt.
Csak elsőrangú gyártmányokat tartunk raktáron.

A Browning-pisztoly tökéletesítése 6-35 mm. Browning-patrónok használata készült. Legjobb előnye, hogy szabadkézzel minden szárazam nélkül egy fogással szétszedhető, ennek következtében tisztántartása és kezelése sokkal könnyebb. Baleset, egy pontosan működő biztosíték következtében, mely a kakasra irányul, ki van zárva. A mellényzsebben eltér.
Ára 80 korona. Havirészlet 4 kor. 12 havi egyenlő részletre 72 korona.

Levegőgandó és hosszank beküldendő.

Megrendelési ív.
Aufrecht és Goldschmied b. t. cégnél
Budapest, VII., Rákóczi-út 30. szám.
Ezennel megrendelem **Pieper Automata-pisztolyt** .....korona árban, fizetendő .....kor. havi részletekben .....től kezdve, Budapesten, Aufrecht és Goldschmied cégnél. A csomagolási és szállítási költségeket magam viselem. Három havi részlet elmulasztása az egész hátralékot esedékessé teszi.
Olvasmányok: Lakhely: ..... Kelet: ..... Név és foglalkozás: .....
Nagy fegyverárjegyzék ingyen és bérmentve.

Butor
részletre is mályan készített árban kapható a **Butor-Udvarban** Budapest, VI., Eötvös-sz. 17. (Andrássy-út csatlakozásánál) Árjegyzék ingyen.

Polgár Sándor
m. kir. szabad nyert orvosi mű- és kőszertész BUDAPEST VII. Erzsébet-körút 50. Legelőnyösebben beszerezhető orvosi, sebészeti és betegápolási eszközök. Gummy árak, Suspensórium, Irrigator-tesztendők stb. legújabb találmánya csász. és kir. szabad. Polgár-féle sörétkész. has- és köldök ködör. Valódi francia különlegesség (óvszerek) Részletes képe árjegyzék ingyen és bérmentve. Penit címre tessék ügyelni.

Most jelent meg!
KEGEL MIKSA * * * * *
Lassalle Ferdinánd élete
Fordította ZOLTÁN VILMOS
A «Magyar Könyvtár» 527-528. száma
Ára 60 fillér
HÖFFDING HARALD * *
Darwin élete és tana
Fordította ZOLTÁN VILMOS
:: A «Magyar Könyvtár» 517. száma ::
Ára 30 fillér
Kaphatók: **LAMPEL R.** könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nél Budapest, VI. Andrássy-út 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

Csütörtök
vagyon
ezáltal
62.500 m
vezet, m
a közöns
pillanato
kedves m
Je
a XXII
osztály
nyerem
125.00
lesz sor
Legnag
1,00
(Egy
1 Jut
1 Ny
1
2
2
2
2
2
1
3
3
6
9
13
44
61
22
475
961
1635
165
39675
5325
5325
8765
62.500

KISS szerencsése NAGY

Szorgalom, munka, leleményesség és takarékoság hosszú idő alatt segít pénzhez, de gyorsan, váratlanul nagy vagyonra szert tenni csakis nagy szerencse, nagyobb nyereség útján lehet. Ezért vesz a legtöbb ember sorsjegyet, mert ezáltal *állandóan reménye van* gyorsan meggazdagodni.

Különösen a magy. kir. szab. osztálysorsjegyek kedveltek mindenütt, mert a kibocsátott 125.000 sorsjegy közül 62.500 nyer, tehát *biztosan minden második sorsjegy. A nyereség-esélyek páratlanok*, nincs a világon sorsjáték-tervezet, mely ily szolid és kedvező volna.

Ugy a kibocsátásnál, mint a huzásnál a m. kir. kormány gyakorolja a feiügyeletet és ellenőrzést, ez az oka, hogy a közönség *teljes bizalommal van az osztálysorsjegyek iránt.*

A szerencse kiszámíthatatlan! Véletlenül függ sok ember boldogsága! Mindenkinek életében voltak és vannak pillanatok, mikor szerencsését, boldogságát megállapíthatná! Talán az itt közölt névsorban levő saját *neve*, vagy más önnek kedves név melletti sorsjegyszáma egy nagyobb nyereséggel lesz kihuzva már a legközelebbi huzásokon.

Kisérrelje meg szerencsését nálunk, mert

KISS szerencsése NAGY! KISS KÁROLY és Társa

bank részvény-társaság, a m. kir. szab. osztálysorsjáték főelárusítóhelye.

Központ:

Kossuth Lajos-utca 13. sz.

Fióközletek:

Erzsébet-körút 22. és Rákóczi-ut 55. sz. alatt.

Hogyan hívják?

Ezen szerencseszámok csakis nálunk kaphatók!

Adél	8127	Constantin	119440	Ferdinand	92142	Isidor	78248	Manó	94920	Róland	78822
Adolf	91521	Clemens	51220	Ferenc	13320	Josac	92826	Marcell	3178	Rozália	2448
Adorján	108042	Carlotta	23122	Flores	7882	József	2219	Marrít	13384	Rozsika	3389
Adrien	18922	César	91902	Flórián	32071	Jakab	92456	Mária	67887	Rudolf	105979
Agnes	5224	Cecilia	8544	Flores	94209	Janka	119209	Mariska	865	Salamon	98674
Agost	92334	Carolina	57784	Fodor	50641	János	21884	Márk	29484	Sámson	46788
Akos	158105	Camilla	13829	Franciska	3812	Jenő	7494	Márkus	96831	Sámuel	67657
Aladár	19113	Csöke	107473	Frida	68015	Johanna	68924	Márton	119330	Sándor	8182
Alajos	8308	Dániel	3470	Frixyes	73125	Jolán	90785	Máté	51250	Sarolta	22442
Albert	94240	Dávid	27082	Fülöp	48152	Jónás	53382	Mattid	34708	Sebestyén	73122
Altonz	108198	Démeter	22522	Gábor	94244	Józsa	67279	Matyas	8180	Simon	91902
Amália	8126	Demjén	90779	Gabrie	8893	József	4967	Melinda	91600	Stefánia	8544
Ambrus	96067	Dénes	8385	Gáspár	68007	Judith	10490	Monyhért	105994	Szaniszló	57784
Andor	108001	Dézső	119440	Geudon	92701	Julia	29153	Mici	51334	Szeréne	13892
András	19114	Dömökös	94913	Gergely	102251	Juliska	37794	Mihály	13925	Szidónia	107473
Anna	108020	Dóra	4967	Géza	2339	Kaetán	48148	Miklós	8228	Szilárd	37079
Antónia	95327	Derótya	46717	Gida	51228	Kamán	53387	Missa	21378	Tamás	27928
Antónia	92310	Dömötör	98642	Gizella	3845	Karolin	92583	Mór	91094	Taszió	48152
Arcs	119166	Eberhard	21374	Guidó	74126	Károly	75008	Náci	100068	Teszló	94244
Aranca	98898	Edith	67386	Júlia	204	Károly	21884	Nándor	8532	Tessék	8398
Armin	108185	Edo	20046	Júlia	204	Károly	21884	Natalia	12707	Tessék	68007
Arnold	95849	Edo	20046	Júlia	204	Károly	21884	Nathan	90799	Tessék	90780
Arón	108302	Edo	20046	Júlia	204	Károly	21884	Nelli	10835	Tessék	102251
Arpad	92348	Edo	20046	Júlia	204	Károly	21884	Neszi	8399	Tessék	2329
Arthur	107096	Edo	20046	Júlia	204	Károly	21884	Nottli	18028	Tessék	2441
Attila	95340	Edo	20046	Júlia	204	Károly	21884	Nina	21886	Tessék	51228
Augusta	108012	Edo	20046	Júlia	204	Károly	21884	Oktaóius	94984	Tessék	13845
Aurél	98387	Edo	20046	Júlia	204	Károly	21884	Olga	119167	Tessék	5204
Auréli	108057	Edo	20046	Júlia	204	Károly	21884	Orbán	50568	Tessék	74139
Balázs	119443	Edo	20046	Júlia	204	Károly	21884	Oszkár	95339	Tessék	90801
Balnt	92347	Edo	20046	Júlia	204	Károly	21884	Óhelo	108054	Tessék	106157
Beatrix	107193	Edo	20046	Júlia	204	Károly	21884	Óhelo	119195	Tessék	92076
Bela	21375	Edo	20046	Júlia	204	Károly	21884	Óhelo	8313	Tessék	54044
Barnabás	34084	Edo	20046	Júlia	204	Károly	21884	Óhelo	5339	Tessék	23147
Benedek	73887	Edo	20046	Júlia	204	Károly	21884	Óhelo	92575	Tessék	94983
Benedek	94210	Edo	20046	Júlia	204	Károly	21884	Óhelo	8545	Tessék	8205
Benedek	94210	Edo	20046	Júlia	204	Károly	21884	Óhelo	58779	Tessék	106024
Benedek	94210	Edo	20046	Júlia	204	Károly	21884	Óhelo	91814	Tessék	95330
Benedek	94210	Edo	20046	Júlia	204	Károly	21884	Óhelo	108164	Tessék	58136
Benedek	94210	Edo	20046	Júlia	204	Károly	21884	Óhelo	51280	Tessék	20108
Benedek	94210	Edo	20046	Júlia	204	Károly	21884	Óhelo	22922	Tessék	51221
Benedek	94210	Edo	20046	Júlia	204	Károly	21884	Óhelo	75791	Tessék	119427
Benedek	94210	Edo	20046	Júlia	204	Károly	21884	Óhelo	8354	Tessék	39594
Benedek	94210	Edo	20046	Júlia	204	Károly	21884	Óhelo	60094	Tessék	27186
Benedek	94210	Edo	20046	Júlia	204	Károly	21884	Óhelo	45538	Tessék	12716
Benedek	94210	Edo	20046	Júlia	204	Károly	21884	Óhelo	11232	Tessék	91089
Benedek	94210	Edo	20046	Júlia	204	Károly	21884	Óhelo	22157	Tessék	32069
Benedek	94210	Edo	20046	Júlia	204	Károly	21884	Óhelo	5213	Tessék	45558

A szives megrendeléseket postafordult-val kérjük, hogy a kívánt számot időközben el ne adjuk!

Az I. oszt. sorsjegyek

Árai:

Nyolcad	1.50 korona
Negyed	3.-
Fél	6.-
Egész	12.-

huzása:

november 19. és 21-én

Tessék kívágni és címünkre bektáldeni.

MEGRENDELÉS

Kiss Károly és Társa bank részv.-társ.

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 13.

Sziveskedjék nekem a XXIII. sorsjáték I. osztályára a _____ sorsjegyet, hivatalos tervet és majd nyereségjegyzéket küldeni.

A sorsjegy ára (mellékelve bélyegeken küldöm, vagy egyidejűleg postautalványon küldöm) _____ f. (kérem utánvételezni.)

Pontos cím: Név: _____
Lakhely utca, házszám: _____
Utolsó postn. (megye): _____

Jegyzék

a XXIII. magy. kir. szab. osztálysorsjáték 62.500 nyereségéről, mely a 125.000 sorsjegy közül ki lesz sorsolva 6 hónap alatt.

Legnagyobb nyereség

1.000.000

(Egy millió korona)

1 Jutalom	600000	Korona
1 Nyer.	400000	
1 "	200000	
2 "	100000	
2 "	90000	
2 "	80000	
2 "	70000	
2 "	60000	
1 "	50000	
3 "	40000	
3 "	30000	
6 "	25000	
9 "	20000	
13 "	15000	
44 "	10000	
61 "	5000	
22 "	3000	
475 "	2000	
961 "	1000	
1635 "	500	
165 "	300	
39675 "	200	
5325 "	170	
5325 "	130	
8765 "	100, 80, 40	
62.500	nyereség és jutalomdíj	korona

E hirdetési rovatban minden szó egyszerű beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetési rovatban minden szó egyszerű beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

Pénzszekrények
használtak és újak, rendkívül olcsó áron kapható a budapesti pénzszekrény raktárban, Budapest, V. Bálvány-utca 6/C. 28

Gimnáziumi,
polgári iskolai magánvizsgákra lelkiismeretesen előkészít **Magán tanuló Előkészítő** Rottenbillert utca 1. 9239

Azonnali pénz-
előleggel beraktározunk bu-tort, kocsikat, varrógépeket, automobilt és kereskedelmi árut, száraz rak-tárainkban „utólagos díj-fizetéssel” és igen mérsé-kelt díjak mellett. Tauber Armin és Társa, Baross-tér 18. Telefon 97-66,

Gyümölcsfa
diszfa s.t.b. őszi árjegyzék-vel ingyen kiszáll, kertát-alakításokat elvállal We-ber faiskolája Békásmeg-yeren. (Budapest mellett.)

Egyéves önkéntes
lehet minden fiatalember, aki az egyéves önkéntes-ségre képesítő vizsgálatot leteszi Ezen vizsgára min-denki, rövidesen legjobb sikerrel elkészülhet. Fel-világosítással szolgál „Tanár” Budapest Thököly-ut 5. I. 3.

«Fidelitas»
magánnyomozó intézet VI., Nagymező-utca 45. Elvállal kényes megfigyeléseket, nyomozásokat és há-zassági információkat.

Gimnáziumi,
reál, kereskedelmi, polgári, egyéves önkéntességi, bár-mely érettségi vizsga lete-véséhez igényelt tanfolya-ki legjobbjólabb módszer szerint tanít és tanított kitűnő philológus, matematikus. Egyenként oktatás. Tanít-ványok csak korlátozott szá-mban vétetnek fel. A bámu-latos eredményeket igazoló okiratok a lakásban meg-tekintethetők. **Goitein Hen-rik** Budapest, VII., Damja-nich-utca 39. II. em. 10

12 drb. Makart-
fénykép, matt vagy fényes 5 frt. 12 Kabinet, matt vagy fényes 4 frt. 12 Visit 1.50 a legszebb kivitelben **HERZ fényképezésnél,** Budapest, Rakoczi-ut 16. Vidéki megrendeléseket bármilyen fénykép után.

Gépészeket
ésépítés idejére nyiszintén gazdatiszteleket és az összes gazdasági személyzetet, szakértelmű és jószándé-gerrel teljes felelősséggel vál-lalok a hely adó urak ré-szére teljesen költség és díjmentesen ajánl **Krakauer Armin** Budapest, Nagyme-ző-utca 25. Telefon 94-87.

Pótvizsgákra,
Polgári, gimnáziumi, kereskedelmi, reál, ma-gánvizsgálatra, gimnázium különbözőre és érettségire előkészít (hölgyeket is) **Kerekes Ignác,** Budapest, VII., Garay-utca 5. II. 12/a. Válaszbélyegzet kérek 7808

Magán építőipar-
iskola előkészít építő, kö-műves és kőfaragó vizsgá-hoz biztos sikerrel. Szeré-ny díjazás mellett el-fogad tervek készítését, felülvizsgálatokat és sta-tisztikai számításokat. Vágl-őzsef műépítész igazgató, Budapest, VII. ker., Baross-tér 17. 29110

Pénzszekrények
és amerikai irodabato-rok használtak és újak rendkívül olcsó áron szállít **Hirsch és Társa** Budapest, VII., Szegény-ház-tér 5.

Hurutos
bántalmak hatásos és kel-lemes gyógyszer a Réthy-féle cukorka, melyet pé-metefülből készít Réthn Béla gyógyszerész Békéy-Csabán. Gyógyszertárba-s kapható. cs.

Kárpitos nyergesek
részeire mindennemű kel-lékek képes nagy árjegyzé-két kívánatra ingyen küldi a **Budapesti Paszomány-gyár** Részvénytárs. Nagy-mező-utca E. 46. 27903 E.

Gépészet
színi előadó rovata van a he-lenként megjelenő „Molnár-ök Lapja” szaklapnak (Budapest, V., Csáky-u. 12.) és műtárgy-számok ingyen küldetnek azok-nak, akik levelezőlapon kérik. Minthogy ebben a rovatban a legújabb technikai újításokon kívül mindaz előfordul, amire gépészeknek, művezetők-nek, elektrotechnikusok-nak, motorkezelőknek, tűtő-nek, gépjárási munkásoknak az üzemelő és azon kívüli szük-ségük van, emellett a valóságos elragadtatással nyilatkoznak arról a rovatról azok, akik megismer-ték. A hetilap ára egész évre 8 kor. félévre 4 kor. 28978

Szaktanárok
vezetése alatt előkészítel-nek felelősséggel, legrövi-debb idő alatt, legjobb sikerrel, díjazás csakis si-keres vizsga esetén, gyer-mekek és felnőttek (hölgyek is), kik 6 elemít végeztek, polgári iskolai magánviz-sgákra, továbbá gimnáziumi, kereskedelmi, reáliskolai tanulókat, javító- vagy pótvizsgákra és mindentel-magánvizsgára. Felvilá-gosítással szolgál „Tanár” Budapest, Thököly-ut 8. L. 3 ajtószám.

Téli
csemege fajszió fagyment-es csomagolással postako-saranként 2.40, 25 kilónként 10 kor. téli nemes fajalmák különleges példányok vegye-sen mázsánként 32 korért, kosaranként 2.40 óriás és nemes birsalmát 25 kilón-ként 6 korért, postakosar-anként 2 K. Fajborokat hektoliterenként 24 nagybani vételnél 18 korért. Szabó Csongrádról.

Mézédes
téli fajsziót fagymenteseket mázsánként 32 K. téli kü-lönleges fajalmát csakis vá-logott zamatos példányo-kat mázsánként 24, 28, 32 és 36 korért, óriás birs-almát 25 korért, pósta ko-saranként bármelyikből 2.40 téli kórért 3.20 fajborokat hektoliterenként 24 kor-ért nagybani vételnél 20 K-ért. Gyümölcskiv. Csongrádról.

Házilag
főzött csukorédes kajszi ba-racklekvárnak és különle-ges birsalma-sajtnak kilóját 2 korért, mézédes szilvalek-várnak 1 kor., papirhéj-ű diót postaszákonként 8.50 korért szállítja Szabó Csong-rádról.

Ananász
barack lekvárnak és kiváló f.nom birsalma-sajtnak ki-lóját 3 korért. Házilag fő-zött mézédes szilvalek ki-lóját 1 korért. Papirhéj-ű diót postaszákonként 8.50 korért szállítja. Gyümölcs-kivitel Csongrádról.

Jogi,
politikai szigorlatokra, alap- és államvizsgákra továbbá ügyvédi viz-sgákra, ugyszintén ál-lamvisgára teljes sikerrel gyorsan, olcsón elő-készít: **Dr. Kállay Zol-tán** jogi szemináriuma Bpest IV. Magyar-utca 3. III. em. 8. (ezelőtt VI., Rózsa-u. 44.) Ne-téveszse össze más hirdetéssel

Saját gyártmányú vas- és rézbutorok
Rézagy — — — 45.— frt
Vasagy matracossal 8.50 •
Gyermekágy — — — 11.50 •
Sodronyágy-betét 3.50 •
Vas- és rézbutorok gyárt-ásában. 28048

WEISZ LIPÓT
Király-utca 09. szám
TELEFON 57-01

Parlament
gyorsírók által vezetett ma-gyar, német gyorsíró-iskola. Díjtalan gépirás-oktatás, magyar, német fogalmazás, Kereskedelmi akadémia-tan-árokat által oktatott szak-tantárgyak. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egységet hivatalos tanfolyama. Ale-plitta Markovits Iván 1883-ban. Biztos állásközvetítés. Nyitva szeptember 1-től július 1-ig. Tájékoztatót küld a Gabelberger szak-iskola. (Csak Liszt Ferenc-tér 10. sz. előbb Gyár-utca 4.) Czimre vigyáz-zunk! Az egyesület ezen kizárólagos szakiskolája írógépezégekkel s más hir-detésünket utánzó máh-h tanfolyamoktól független. Telefon 64-68. Beírások egész napon át 28944

Előrendű SINGER
varrógépeket
nagybani elődei gyárti árban 75 koronától feljebb és minden ár-emelés nélkül havi 8-10 korona ösztöfizetése szállítunk 10 évi jótállással.

Láng Jakab és Fia
varrógép és kerékpár nagy-kereskedők
Budapest, VIII., József-körút 41. Fló-üzlet: Baross-tér 4. sz. 41. Budán: Margit-körút 6. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. Cszakkal nem dolgozunk.

Stenográfia
Nákóczi-ut 60. Magyar, német gyorsírási oktatás in-gyenes gépirás tanítás az összes rendszerű írógépe-ken. A „Stenográfia” Or-szágos Gabelberger gyors-író és gépjár iskolában ha-vontia új magyar, német gyorsírási, gépirási, keres-kezelmi és sokszorosítási tanfolyamok nyílnak. Leve-léző és vitairási tanfolya-mok. Okleveles gyorsíró és kereskedelmi iskolai rendszer tanárok. Az intézet sokszorosító és másoló író-dája elvállal mindennemű írás és diszunkák elké-sztését és sokszorosítását. A „Kalligrafia” széprírás osztályában fényesen be-vált gyakorlati módszer következtében minden eset-ben sikeres széprásokta-tás. Méréskelt tandíj. Be-íratások naponta kizárólag Bákóczy-ut 60. I. em. Nem-tévesztendő össze hasonló hangzású iskolákkal. Kér-jen tájékoztatót.

Magánnyomozó
törv. bejegyzett cég el-vállal bizalmi, házassági örökségi és egyéb könyös ügyekben teendő kutató-sokat, személynök, laká-sok titelték feltűnés nél-kül megfigyelését s el-tűnt egyének és névte-lel levelek írónak ki-nyomozását, bel és kül-földön. **Barna Lóbor Já-nos,** Budapest, Bákóczy-ut 6. I. 15. Telefon 108-62. 28887

Légszesz és villamos csillárok
legelőnyösebben szerez-hetők be **Kulcsár Sándor** bronzáru- és csillárgyárá-ban, Budapest, VI. ker., Dessewffy-u. 9-11.

Vadászfegyver
gyűjtemény, részben örök-séggel származó egyenként és pótom áron eladó. Közöt-tük Toplewer-kulcsu Lan-caster 20 forint, Előrefekvő lakatszerkezetű, modern Hammerles 35 forint. **Grener-zárú,** Bücksfilinte 40 forint. **Schnelleres Mannlicher** 28 frt. **Ejecto-ros Hammerles Drilling,** valódi Krupp acélcsövek-vel 65 frt. **Winchester** 35 frt. Néhány jobb revolver, mint **Browning** **Weddoghamer-les,** ugyanitt **Görz Zeiss,** **Voigtländer** és más finom fényképezőgép, egy percsa-szönyeg és egy motorke-rékpár nagyon olcsón azon-nal eladó. IV/E. Egyetem-tér 5. szám. Radónál. 49082

Zalogcédulákat
veszek. Elzálogosított, brillánsokat, gyöngyö-keket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kivál-tok és teljes értéket ki-fizetem.

Singer Jakab
ékszerkereskedő
BUDAPEST,
Király-utca 91. szám,
Izabella-utcasarkán

SZENACZIÓS KÖNYV I
IRODALMI CSEMEGE I
A nemí kérdés
és a társadalom.
Tartalom: I. A bevezetés II. A nő és a prostitúció az ó-korban. III. A kereszténység ideje. IV. A mai kor állapota. V. A prostitú-ció világa. VI. A jövő iránya — Fényes László, a jeles ma-gyar publicista, ezt a kérdést gyönyörű realizmussal rajzolja meg, az igazságokat teljesen meg-kelelő őszinteséggel és bátorsá-gal. Hogy milyen sikere volt a könyvnek, igaz bizonyítás az, mikép hihetetlen gyorsan kelt el az első öt kiadás 40.000 pél-dánya. Ez már a hatodik kiadás. A 114 szűrn nyomott oldal-as könyv ára bérmentes küldéssel csak 90 fillér. Bélyegben is be-küldhető. Kapható a „Molnár-ök Lapja” könyvnyomdájában Budapest, V., Csáky-utca 42.

BUTOROK
háló-, ebédlő-, szalónbe-rendezések, továbbá ír-ászo-ba, iroda berendezések, kő- és mahagoni butorok, szönyegek és függönyök salódi angol bõrgarnitúrák eladása és vétele.
Wechsler Károlyné
VII., Király-utca 23. szám
I. emelet 288

Ajtók és ablakok
régí és új vasrudonyok teljes vasalással. Kapuvas rácsosajtok, keritorások, kerámitlapok, Kehlheim lapok olcsón kaphatók
Kelemen Mór,
épület-bontás vállalkozónál Budapest, Hádor-u. 72-74 Fiók házat Sziget-ut 6.

Önök övni kell a feleségét!
Minden család részére leg-konatosabb illusztrált könyv a több gyermekkelés ellen, melynek eredményét a há-lalratok ezrel igazolják, díszkártya küldöm 90 fillér magyar levélbélyegért. **Fran-Anna Kampa,** Berlin, 242, Lindenstr. 50.

Több egyszerű és finom ebédlő-berendezés
csodálatos olcsó árban eladó, jótállás mellett

Magyar Butoráruház
IV., Veress Pálné-utca 12., I. em. (volt Zöldta-utca).

Ajtók, Ablakok,
vasrudonyok, használtak és újak, bármely méretben és alakban, igen olcsón kaphatók

Wiener A. utódánál
BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 122.
TELEFON 62-60.

ELEKTRO-MOTOROK
minden nagyságban, el-lendő nagy raktár
Laub Lipót,
BUDAPEST,
Liszt Ferenc-tér 19. sz.

Modern urasági butorok
alkalmi vétele és eladása
háló-, ebédlő-, szalón-uriszoba és irodai teljes berendezések. Dus raktár szönyegek, függönyök, terít-ők, csillárok, vas- és réz-butorokban.
GROSZ SÁNDOR és társa
Budapest, Liszt Ferenc-tér 8. sz. ezelőtt Gyár-utca
Telefon 14-09.

Soványosság
Az egyedüli eredménytől kísért háziaszer a dr. **Wil-liam Hartley** tanár amo-rikai erőtápl-por. Sová-nyak tartós, szép test-tudományokat nyerne. — Hölgyek remek keblet. Hat hét alatt 20 kilo gyarapodásért jótállást. Verszegénység, gyenge-ség, idegesség ellen és gyo-morba-josoknak nélkülöz-hetetlen tápszer. Kifűn-tetve: Chicago, Berlin, London, Hamburgban. Köszönő levelek minden országból. — Dobozon-ként 1 frt 10 kr. Hasz-nálati utasítással. Főrak-tár: **Balázs Mór E.** Budapest, VII. István-ut 11. II. emelet 1.

MEGHODITOTTUK A VILÁGOT!
EREBEN BEA KRISTOF

Jogtudomány
és államtudományi szigor-latokra, alapvizsgákra, állam-vizsgákra előkészít biztos sikerrel
Dr. Erős Vilmos
jogi szemináriuma.
Budapest,
Wesselényi-utca 18 szám.

Zalogcédulákat
veszek. Elzálogosított brillánsokat, gyöngyö-keket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költségmentesen kivál-tok és teljes értéket ki-fizetem.
SCHILLER ISZIDOR
ékszerkereskedő
BUDAPEST,
Sip utca 8. sz.

A legelőnyösebb részletfizetésem
zongorát,
pianinót,
czimbalmot,
hegedűt
kézpénzbeni áron a leg-újabb rendszerű
bankhitel
utján kizárólag csakis Reményi nagy magyar hang-észertelőpén.
Prospektus és árjegyzék in-gyen.
Budapest, Király-utca 58. szám.

INGYEN DRÁGABB, MINT NÁLUNK RENDELT FÉNYKÉP
NAGYTASOK
BUNK EGY ÉLETHAGYÁSÚ KÉPET 5 KORONÁÉRT DISZES PASZPARTUVAL 55-68 CM. NAGYSÁGBAN CSOMAGOLVA SZÍNES
OLAJKEP
ÁRA 10 KORONA. KÉPVISELŐM MINDENÜTT FELVÉTELYEM.
STAVATOSSÁG
MINDEN IRÁNYBAH
RAFAEL FÉNYKÉPMAGYAR-TO
BUDAPEST, VI. ROTTENBILLER-UTCA 46
KÜTÖNTETVE KI 1908. ÉVI PÁRISI
NEMZETKÖZI KIÁLLÍTÁSON
DÍSZJELVÉL-KERESZTTEL ÉS
ARANY-ÉREMMEL.